

Správa o vedeckovýskumnej činnosti Filozofickej fakulty UPJŠ za rok 2008

Úvod

Filozofická fakulta UPJŠ, konštituovaná 1. 1. 2007, v druhom roku svojho účinkovania vychádzala vo vedeckovýskumnej a publikačnej činnosti z krátkodobých a dlhodobých zámerov, ktoré možno pokladať za východiskové tézy určujúce kognitívne, tvorivostné a organizačné zázemie jej bádateľských aktivít.

Rozvoj vedeckovýskumnej činnosti Filozofickej fakulty jednoznačne napíňal základnú ambíciu UPJŠ – získať status výskumnej univerzity. Táto základná strategická úloha sa uskutočňovala pri rešpektovaní podstatných východísk a cieľov vedeckého bádania, ako sme ich definovali v Správe o vedeckovýskumnej činnosti Filozofickej fakulty UPJŠ za rok 2007.

1. Výskumná infraštruktúra

1.1 Vedeckovýskumná kapacita a jej využitie na riešenie vedeckých projektov v roku 2008

Tabuľka 1 (pozri nižšie) bola generovaná Referátom pre ľudské zdroje Rektorátu UPJŠ na základe údajov uvedených v IS.

Tab. 1 Vedeckovýskumná kapacita zamestnancov UPJŠ v roku 2008

priemerné prepočítané počty za rok 2008

		LF	PF	PrávF	FVS	FF	spolu UP	spolu UPJŠ
učitelia	prep. počet	256	142	48	31	74	17	568
	VV kap. (tis. hod)	256	142	48	31	74	17	568
výskumní zamestnanci (s VŠ vzdelaním)	prep. počet	26	46	2	0	13	0	87
	VV kap. (tis. hod)	52	92	4	0	26	0	174
spolu	prep. počet	282	188	50	31	87	17	655
	VV kap. (tis. hod)	308	234	52	31	100	17	742

1.2 Kvalifikačná štruktúra tvorivých zamestnancov UPJŠ a noví nositelia vedecko-pedagogických titulov, vedeckých hodností a VKS za rok 2008

Tab. 2 Kvalifikačná štruktúra tvorivých zamestnancov UPJŠ

údaje vo fyz. osobách, k 31. 12. 2008

	prof.	doc.	DrSc.	PhD.	VŠ bez PhD.	VKS I	VKS IIa	VKS IIb
LF	44	48	10	108	102			
PF	21	56	16	148	33			
PrávF	8	13	1	16	18			
FVS	2	3	0	17	9			
FF	15	21	8	33	48			
spolu UP	0	5	0	2	11			
spolu UPJŠ	90	146	35	324	221			

- Noví nositelia vedecko-pedagogických titulov, vedeckých hodností a VKS za rok 2008:

a) profesor - 0

b) docent – **doc. Marián Andričík, PhD.** Názov docentskej habilitačnej práce: *Žánrové a hodnotové aspekty umeleckého prekladu, dátum a miesto obhajoby: 26. 2. 2008, dátum udelenia a ustanovizeň, ktorá udelila vedecko-pedagogický titul: 21. 5. 2008, Vedecká rada Filozofickej fakulty Prešovskej univerzity v Prešove.*

c) DrSc. - 0

d) PhD. –

Mgr. Ján Sabol, PhD., ArtD. – z Katedry slovakistiky, slovanských filológií a komunikácie (názov doktorandskej dizertačnej práce *Lyrické prvky vo filmovej štruktúre*, v umeleckom odbore 82-14-9 – *Filmové a televízne umenie*. Obhajoba 3. 7. 2008 na Filmovej a televíznej fakulte VŠMÚ Bratislava 3. 7. 2008. Akademická hodnosť ArtD. udelená dňa 1. 10. 2008.

PhDr. Silvia Kontírová, PhD. – z Katedry pedagogickej psychológie a psychológie zdravia (názov doktorandskej dizertačnej práce *Pedagogická prax prospektívnych učiteľov prírodovedných predmetov*). Obhajoba doktorandskej dizertačnej práce: 04. 09. 2008, Filozofická fakulta Univerzity Komenského v Bratislave. Vedecko – akademická hodnosť PhD udelený dňa 20. 11. 2008 Vedeckou radou Filozofickej fakulty UK v Bratislave.

Mgr. Artimová, PhD. – z Katedry romanistiky (názov dizertačnej práce: *Translatologické problémy biblického textu*). Obhajoba doktorandskej dizertačnej práce: 25. 11. 2008 na Filozofickej fakulte Prešovskej univerzity v Prešove.

1.2 Ceny za vedu, resp. iných ocenení a vyznamenaní získaných zamestnancami fakulty v roku 2008 za výsledky vo výskume

KG:

prof. PhDr. Ladislav Šimon, Csc.

V dňoch 11. – 12. jún 2008 sa na pôde FF Prešovskej univerzity konala Medzinárodná konferencia *Internationale germanistische und translatologische Tagung 2008* pri príležitosti 70. narodenin prof. PhDr. Ladislava Šimona, CSc. Laudatio predniesol doc. PhDr. Ľudovít Petraško, PhD., ktorý vysoko ocenil prínos prof. Šimona pre slovenskú germanistiku, literárnu vedu a umelecký preklad.

Na konferencii s príspevkami vystúpili germanisti zo Slovenska, Nemecka, Čiech, Maďarska, Rakúska. Reagovali predovšetkým na razantný vývoj poznatkov v oblasti germanistickej lingvistiky, literárnej vedy a didaktiky.

PaedDr. Ingrid Puchalová

Ocenenie na medzinárodnom festivale rozhlasových a televíznych programov pre národnostné menšiny v Užhorode na Ukrajine *My native land*.

KPdg:

prof. Ing. Ján Bajtoš, CSc., PhD.:

Cena rektora UPJŠ v Košiciach za významný prínos v oblasti rozvoja pedagogických vied, zahrňujúci moderné vedecké smery v pedagogike, ktoré sú orientované na psychomotorický rozvoj osobnosti vychovávaných jedincov, za spracovanie a výklad teoretických východísk školskej pedagogiky a za vynikajúcu grantovú úspešnosť.

prof. Ing. Ján Bajtoš, CSc., PhD.:

Cena dekana FF UPJŠ v Košiciach za monografickú prácu v oblasti pedagogických vied „Kapitoly všeobecnej didaktiky“.

KPPaPZ:

Mgr. Andrea Madarasová Gecková, PhD.

- Poster ocenený EHPS: Andrea Madarasová Gecková, Tavel P, Jitse P. van Dijk, Sijmen A. Reijneveld, Psychosocial determinants of risky behaviour among Slovak and Czech adolescents, *Psychology and Health*, 22nd Annual Conference of the European Health Psychology Society (2008), Vol.23, suppl.1, 128, abstrakt, ISSN 0887-0446.
- Poster ocenený EUPHA: Andrea Madarasová Gecková, Peter Kolarcik, Jitse van Dijk P., Sijmen Reijneveld A., Do parents' education, perceived discrimination and hopelessness explain worse self-rated health in Roma adolescents compared to the majority population?, *European journal of public health*, Supplement 16th EUPHA Conference (2008), Vol.18 suppl.1, 130, abstrakt, ISSN 1101-1262.

KFDF

prof. PhDr. Vladimír Leško, CSc.: Cena dekana za publikáciu *Úvod do filozofie* (Košice 2007, 264 s.)

KSSFaK

Mgr. Ján S. Sabol, PhD., ArtD. – Cena dekana za knižnú prácu *Teleologický a estetický status slovenského klasicizmu a romantizmu* (Prešov, Vydavateľstvo Michala Vaška 2007. 110 s.)

doc. PhDr. Marián Andričík, PhD. - Prémia Ceny Jána Hollého za umelecký preklad 2007 (za preklad knihy Teda Hughesa *Príbehy o stvorení*).

1.4 Prístrojová infraštruktúra

➤ Na Filozofickej fakulte v roku 2008 neboli zakúpené žiadne unikátne prístroje ani vybudované významné laboratória a aparatury.

2. Vedeckovýskumné výsledky (ďalej len „VV“) fakulty, VV projekty a riešené úlohy fakulty v roku 2008 a získané finančné prostriedky na riešenie projektov v r. 2008 v tis. Sk/EURO

➤ Porov. v tab. č. 3

Tab. 3 Vedeckovýskumné projekty a riešené úlohy
Zoznam výskumných projektov riešených v roku 2008

Por. číslo proj.	Typ a ident. číslo projektu	Zodpovedný riešiteľ projektu	Názov projektu	Riešiteľská kapacita (tis. hod.)	Začiatok riešenia projektu	Koniec riešenia projektu	Objem poskytnutých finančných prostriedkov (tis. Sk)	Objem poskytnutých finančných prostriedkov (tis. Euro)
			<u>Katedra aplikovanej etiky</u>					
1.	VEGA 1/3601/06	doc. PhDr. Ľubov Vladyková, PhD.	Morálno-filozofické implikácie netradičných ekologických vied v ekofilozofickom diskurze.	4.000	01/2006	12/2008	57.0	1.892
				4.000			57.0	1.892
			<u>Katedra romanistiky a klasickej filológie</u>					
2.	VEGA 1/3701/06	doc. PhDr. František Šimon, CSc.	Terminológia a odborný jazyk (konfrontácia slovenčina - cudzí jazyk)	10.500	01/2006	12/2008	119.5	3.966
3.	KEGA 3/6149/08	prof. MVDr. Ján Danko, CSc.	Terminologický veterinárny slovník	0.800	01/2008	12/2010	116.0	3.850
				11.300			235.5	7.817
			<u>Katedra sociálnej práce</u>					
			<u>Katedra anglistiky a amerikanistiky</u>					
4.	VEGA 1/0020/08	prof. PhDr. Pavel Stekauer, DrSc.	Univerzálne a typológia v evaluatívnej morfológii-medzijazykový výskum.	12.000	01/2008	12/2010	95.0	3.153

5.	VEGA 1/0041/08	doc. PhDr. Stanislav Kolář, Dr.	Reflexia traumatickej skúsenosti vo vybraných dielach americkej a britskej povojnovej literatúry.	9.000	01/2008	12/2010	59.0	1.958
				24.000			328.0	10.887
			<u>Katedra slovakistiky, slovanských filológií a komunikácie</u>					
6.	VEGA 1/0698/08	prof. PhDr. Ján Gbúr, CSc.	Estetické, jazykovo-semiotické, štruktúrnotypologické, komparatívne a sémanticko- kompozičné verzologické charakteristiky básnického textu.	11.900	01/2008	12/2010	142.0	4.713
				11.900			142.0	4.713
7.	VEGA 1/3708/06*	Prof. PhDr. Ján Sabol, DrSc.	Invariantné a personálne fonické charakteristiky akustického rečového signálu a jeho všeobecnolingvistická, komunikačná, semiotická a kontrastívna analýza	4.000	01/2006	12/2008	400.0	
			<u>Katedra psychológie</u>					
8.	VEGA 1/3652/06	prof. PhDr. Ladislav Lovaš, CSc.	Sociálnopsychologické aspekty organizačných deviácií.	5.500	01/2006	12/2008	321.0	10.655
9.	KEGA 3/5210/07	PhDr. Beáta Ráčzová, PhD.	Vzdelávací program pre výučbu psychológie morálky.	2.000	01/2007	12/2009	47.0	1.560
10.	MŠ SR - APVV APVV- 0073-06	doc. PhDr. Ján Ferjenčík, CSc.	Dynamické testovanie latentných učebných kapacít detí zo sociálne znevýhodneného prostredia.	0.000	02/2007	12/2009	668.6	22.196
				7.500			1036.6	34.411
			<u>Katedra pedagogickej psychológie a psychológie zdravia</u>					

11.	Iné granty zahraničné 144/2004	MUDr. Jaroslav Rosenberger	Psychosocial Factors related to Functional Status in Chronically III - Health Status of Patients on Dialysis - Health Status of Patients after Kidney Transplantation	0.000	12/2004	12/2009	0.0	0.000
12.	Iné granty zahraničné 53/2004	Mgr. Zuzana Škodová	Social class and its impact on patients' functional status and recovery process	0.000	07/2004	07/2008	801.5	26.605
13.	Iné granty zahraničné 53/2004	MUDr. Adriana Sudzinová	Social class and its impact on patients functional status and recovery process	0.000	04/2004	03/2009	42.3	1.404
14.	Iné granty zahraničné 75/2005	Mgr. Andrea Madarasová Gecková, PhD.	Inequality in Health among Slovak Adolescents and Young Adults	0.000	08/2005	07/2009	1054.0	34.987
15.	Iné granty zahraničné 121/2005	Mgr. Iveta Rajničová, PhD.	Psychosocial Factors related to Functional Status in Chronic Disease	0.000	01/2006	01/2010	830.6	27.573
16.	Iné granty zahraničné 144/2004	Mgr. Lucia Príhodová	Psychosocial Factors related to Functional Status in Chronically III - Health Status of Patients on Dialysis - Health Status of Patients after Kidney Transplantation	0.000	09/2006	08/2010	42.3	1.404
17.	Iné granty zahraničné 2006/1	MUDr. Anna Čalfová	Functional status and quality of life in rheumatoid arthritis patients - medical factors	0.000	11/2006	10/2011	19.8	0.657
18.	Iné granty zahraničné 2006/1	Mgr. Jozef Benka	Functional status and quality of life in rheumatoid arthritis patients	0.000	09/2006	08/2010	42.3	1.404

19.	Iné granty zahraničné 2006/2	Mgr. Zuzana Tomčíková	Individual, interpersonal, social and societal factors of adolescents and young adults risk behaviour: Family	0.000	08/2006	08/2009	39.6	1.314
20.	Iné granty zahraničné 2006/2	Mgr. Zuzana Veselská	Individual, interpersonal, social and societal factors of adolescents and young adults risk behaviour: Personality	0.000	10/2006	10/2009	0.0	0.000
21.	Iné granty zahraničné 2007/1	Mgr. Katarína Rosičová	Regional differences in mortality in Slovak Republic	0.000	06/2006	05/2010	21.6	0.717
22.	MŠ SR - APVV APVV-20-038205	doc. PhDr. Oľga Orosová, CSc.	Individuálne, interpersonálne, sociálne a spoločenské faktory rizikového správania v období dospievania a ranej dospelosti.	49.400	05/2006	04/2009	7009.0	232.656
23.	MŠ SR - APVV APVV-20-038305	MUDr. Jaroslav Rosenberger	Kvalita života u pacientov s chronickou chorobou: viacúrovňový integratívny prístup.	54.300	05/2006	04/2009	6360.0	211.113
24.	VEGA VEGA 1/4288/07	MUDr. Jaroslav Rosenberger	Funkčný stav a kvalita života u pacientov s reumatoidnou artritídou.	8.650	01/2007	12/2009	317.0	10.522
25.	VEGA VEGA 1/4518/07	doc. PhDr. Oľga Orosová, CSc.	Sociálna kompetencia, sociálna inteligencia a možnosti jej rozvoja.	9.000	01/2007	12/2009	530.0	17.592
26.	Iné granty zahraničné 2006/2	Mgr. Lukáš Pitel	Individual, interpersonal, social and societal factors of adolescents and young adults risk behaviour: Regional differences	0.000	09/2007	08/2011	287.1	9.529

27.	Iné granty zahraničné 2006/2	Mgr. Peter Kolarčík	Individual, interpersonal, social and societal factors of adolescents and young adults risk behaviour: Extreme Deprivation	0.000	04/2007	03/2011	277.2	9.201
				164.330			20615.9	684.324
			<u>Katedra filozofie a dejín filozofie</u>					
27.	VEGA 1/4679/07	doc. PhDr. Pavol Tholt, PhD.	Asubjektívna fenomenológia J. Patočku a dejiny filozofie.	10.400	01/2007	12/2009	486.0	16.132
28.	VEGA 1/0125/08	doc. PhDr. Mária Mičaninová, CSc.	Filozofia Šlomo ben Jehudu ibn Gabirola.	3.000	01/2008	12/2010	36.0	1.194
29.	VEGA 1/0650/08	prof. PhDr. Vladimír Leško, CSc.	Heidegger a dejiny filozofie.	27.150	01/2008	12/2010	228.0	7.568
				52.250			1017.0	33.758
			<u>Katedra pedagogiky</u>					
30.	VEGA 1/0193/08	prof. Ing. Ján Bajtoš, CSc., PhD.	Mikroedukatívne analýzy v kompetenčnom vzdelávaní pedagógov prírodovedných predmetov.	4.300	01/2008	12/2010	90.0	2.987
31.	MŠ SR - APVV APVV-0088-07	prof. Ing. Ján Bajtoš, CSc., PhD.	Mikroedukatívne analýzy v pregraduálnej príprave učiteľov prírodných predmetov ako prostriedok zvyšovania efektívnosti kompetenčného vzdelávania.	0.000	06/2008	12/2010	519.0	17.227
				6.700			965.0	32.032

* Finančné zabezpečenie a evidencia grantu na FF PU

3. Výstupy vedeckovýskumnej činnosti a ostatné vedeckovýskumné aktivity

3.1 Publikačná a prednášková činnosť zamestnancov fakulty v roku 2008

- Prehľad o počte publikačných výstupov zamestnancov FF UPJŠ podľa kategórií publikačnej činnosti za jednotlivé katedry pozri v príl. č. 2.

Tab. 4 Prednášková činnosť a postery za fakultu v roku 2008

	Domáce akcie*			Zahraničné akcie*			Spolu prednášky		Spolu postery	
	VP	PP	Po	VP	PP	Po	VP	PP	Pr	Po
Počet	23	67	16	28	26	27	51	93	144	43

* rozhodujúce je geografické hľadisko

VP- vyžiadané prednášky, PP - prihlásené prednášky, Po- postery

- Prednášková činnosť podľa jednotlivých katedier sa uvádza v príl. č. 4.

3.2 Citácie fakulty v roku 2008

- Počet citácií podľa jednotlivých kategórií sa uvádza v tab. č. 5.
- Počet citácií podľa kategórií v rámci jednotlivých katedier FF UPJŠ pozri v príl. č. 3.

Tab. 5 Citácie fakulty v roku 2008

Kód	Názov kategórie *	Počet citácií
1	Citácie v zahraničných publikáciách registrované v citačných indexoch Web of Science a databáze SCOPUS	46
2	Citácie v domácich publikáciách registrované v citačných indexoch Web of Science a databáze SCOPUS	10
3	Citácie v zahraničných publikáciách neregistrované v citačných indexoch	42
4	Citácie v domácich publikáciách neregistrované v citačných indexoch	156
5	Recenzie v zahraničných publikáciách	5
6	Recenzie v domácich publikáciách	3
7	Umelecké kritiky zahraničné	8
8	Umelecké kritiky domáce	0
9	Ocenenie umeleckej činnosti (ohlas)	0
	Spolu	270

* Pri zaraďovaní ohlasu do príslušnej kategórie je rozhodujúce miesto vydania dokumentu

3.3 Ďalšie vedeckovýskumné aktivity

3.3.1 Členstvo zamestnancov fakulty v domácich výboroch a orgánoch v roku 2008

➤ **Uviest' predsedníctvo a členstvo zamestnancov fakulty/UP v:**

○ **inauguračných a habilitačných komisiách**

KPdg:

prof. Ing. Ján Bajtoš, CSc., PhD. - člen inauguračných a habilitačných komisií na UKF v Nitre

KAaA:

prof. PhDr. Pavel Štekauer, DrSc. - predseda inauguračnej a habilitačnej komisie v odbore 2.1.29. neslovanské jazyky a literatúry v študijnom programe britské a americké štúdiá

KSSFaK:

prof. PhDr. Ján Sabol, DrSc. - člen inauguračných a habilitačných komisií na FF PU, KU v Ružomberku, FF UK v Bratislave, FF UK v Prahe

○ **komisiách pre obhajoby doktorských a doktorandských dizertačných prác**

KFDF:

prof. PhDr. Vladimír Leško, CSc. – člen komisie pre obhajoby PhD. FF UKF Nitra – R. Kaliský

KPs:

prof. Ladislav Lovaš, CSc. – člen PhD. komisií na FF PU a SvÚ SAV
doc. Stanislav Hvozdík CSc. – spolugarant doktorandského štúdia

KPdg:

prof. Ing. Ján Bajtoš, CSc., PhD. - člen komisií pre obhajobu dizertačných prác na UKF v Nitre, UK v Bratislave, UMB v Banskej Bystrici, VA v Liptovskom Mikuláši
- školiteľ doktorandov na Pedagogickej fakulte UKF v Nitre pre vedný odbor 75-56-9 - Technológia vzdelávania
- školiteľ doktorandov na MTF STU, KIPaP v Bratislave pre vedný odbor 1.1.10 Odborová didaktika

KAaA:

prof. PhDr. Pavel Štekauer, DrSc. - predseda komisie pre obhajoby doktorských a doktorandských dizertačných prác v odbore 2.1.29. neslovanské jazyky a literatúry v študijnom programe britské a americké štúdiá

KPPaPZ:

doc. PhDr. Oľga Orosová, CSc. - oponentka a členka komisie pre obhajoby dizertačných prác vedného odboru 77-06-9 Sociálna psychológia, 77-01-9 Psychológia

KSSFaK:

prof. PhDr. Ján Sabol, DrSc. - predseda Komisie pre udeľovanie vedeckej hodnosti DrSc. v odbore *všeobecná jazykoveda*
- člen Komisie pre udeľovanie vedeckej hodnosti DrSc. v odbore *slovenský jazyk*
- člen Komisie pre udeľovanie vedeckej hodnosti DrSc. v odbore *slavistika – slovanské jazyky*
- člen Komisie pre udeľovanie vedeckej hodnosti DrSc. v odbore *jazykoveda konkrétnych jazykových skupín*

- **spoločných odborových komisiách doktorandského štúdia**

KPdG:

prof. Ing. Ján Bajtoš, CSc., PhD. - člen Spoločnej odborovej komisie pre vedný odbor 91-63-9 Teória vyučovania vojensko-odborných predmetov na Vojenskej akadémii v Liptovskom Mikuláši

KSSFaK

prof. PhDr. Ján Gbúr, CSc. - člen odborovej komisie v odbore *literárna veda a teória a dejiny slovenskej literatúry*

prof. PhDr. Ján Sabol, DrSc. - predseda Slovenskej odborovej komisie v odbore *všeobecná jazykoveda*

- člen Slovenskej odborovej komisie v odbore *slovenský jazyk*

doc. PhDr. Oľga Sabolová, CSc., mim. prof. - členka odborovej komisie v odbore *teória a dejiny slovenskej literatúry*

- **v Akreditačnej komisii a komisiách VEGA a KEGA**
- **vedeckých radách iných fakúlt a vedeckých kolégiách SAV**

KPs: – člen výboru SFZ pri SAV v Bratislave

Doc. J. Ferjenčík CSc. – člen vedec. rady VÚDPaP Bratislava, UPJŠ Košice, FF UPJŠ Košice,

Doc. S. Hvozdík CSc. – člen vedec. rady TF KU,

Prof. L. Lovaš, CSc. – člen vedeckých rád FF UPJŠ, FVS UPJŠ, FF PU, VÚDPAP

KPdG:

prof. Ing. Ján Bajtoš, CSc., PhD. – člen Vedeckej rady FPV ŽU v Žiline, člen Vedeckej rady FF UPJŠ v Košiciach

KPPaPZ:

doc. PhDr. Orosová O. CSc. – členka Vedeckej rady Prírodovedeckej fakulty a Filozofickej fakulty UPJŠ

KSSFaK:

prof. PhDr. Ján Sabol, DrSc. - člen Vedeckej rady Ústavu vedy a výskumu UMB v Banskej Bystrici; člen VR UPJŠ a VR FF UPJŠ

- **výboroch odborných spoločností**

KFDF:

PhDr. Peter Nezník, CSc. – člen výboru SFZ pri SAV v Bratislave

KPs:

doc. PhDr. Stanislav Hvozdík CSc. - člen výboru Slovenskej psychologickkej spoločnosti 2006 - 2008

KSSFaK:

doc. PhDr. Marián Andričík, PhD. - Člen Obce spisovateľov Slovenska
- Člen Slovenskej spoločnosti prekladateľov umeleckej literatúry

KPPaPZ:

doc. PhDr. Oľga Orosová CSc. - predsedkyňa Správnej rady FILIA, n.o. v Košiciach
- členka Správnej rady SAVEZ (Slovenská asociácia verejného zdravia)
- členka Vedeckej rady Prírodovedeckej fakulty a Filozofickej fakulty

Mgr. Iveta Rajničová-Nagyová, PhD. - členka Správnej rady SAVEZ (Slovenská asociácia verejného zdravia)

o **v redakčných radách časopisov**

KFDF:

prof. PhDr. Vladimír Leško, CSc. – člen redakčnej rady časopisu *Folia Philosophica* Inštitútu filozofie FSV SU v Katoviciach
– člen redakčnej rady časopisu *Studia philosophica* FF MU v Brne

KPs:

doc. PhDr. Stanislav Hvozdík CSc – člen red. rady Školský psychológ a Verbum
Doc. Margita Mesárošová CSc. – vedúca redaktorka časopisu Ekonomika a manažment podniku

KPdg:

prof. Ing. Ján Bajtoš, CSc., PhD. - člen redakčnej rady časopisu Technológia vzdelávania,
- člen redakčnej rady časopisu Science & Military,
- člen redakčnej rady časopisu Universitas Šafarikiana

KSSFaK:

prof. PhDr. Ján Sabol, DrSc. - člen redakčnej rady časopisu Slovak Review
- predseda redakčnej rady časopisu *Verbum*
- člen redakčnej rady časopisu *Slovenská reč*
- člen redakčnej rady časopisu *Jazykovedný časopis*
- člen redakčnej rady *Studia Academia Slovana* pri FF UK Bratislava
- člen redakčnej rady medzinárodného časopisu *Speech/Govor* (Záhreb)
prof. PhDr. Ján Gbúr, CSc. – člen redakčnej rady časopisu *Slovenská literatúra*

KPPaPZ:

Mgr. Iveta Rajničová-Nagyová, PhD. - stála recenzentka časopisu Patient Education and Counseling

o **organizačných výboroch vedeckých konferencií a podujatí**

KFDF:

prof. PhDr. Vladimír Leško, CSc., doc. PhDr. Pavol Thoľt PhD., PhDr. Peter Nezník, PhDr. Š. Jusko – organizačný výbor medzinárodnej filozofickej konferencie

KPPaPZ:

doc. PhDr. Orosová O. CSc. - členka vedeckého výboru medzinárodnej konferencie Psychologia Cassoviensis 2008, Košice, 8.-10. október 2008
Mgr. Ferdinand Salonna – člen organizačného výboru Konferencie Psychologia Cassoviensis, Košice, 8. – 10. 10. 2008.

PhDr. Beáta Gajdošová PhD. – predseda organizačného výboru Konferencie Psychologia Cassoviensis, Košice, 8. – 10. 10. 2008.

KPdg:

prof. Ing. Ján Bajtoš, CSc., PhD. – člen medzinárodného vedeckého výboru konferencie Modernizace vysokoškolské výuky technických predmetu na Pedagogickej fakulte Univerzity Hradec Králové

- o **iných výboroch a orgánoch súvisiacich s činnosťou vysokých škôl,**

KSSFaK:

prof. PhDr. Ján Sabol, DrSc. - Slovenská komisia pre vedecké hodnosti
- člen Vedeckého grémia Studia Academia Slovaca

prof. PhDr. Ján Gbúr, CSc. člen Literárnovednej spoločnosti pri SAV

- o **iných expertných výboroch a orgánoch.**

KPs:

doc. PhDr. Stanislav Hvozdík, CSc. – člen Adleriánskej spoločnosti na Slovensku

KPdg:

prof. Ing. Ján Bajtoš, CSc., PhD. – člen komisie pre štátne záverečné skúšky magisterského stupňa v študijnom odbore Učiteľstvo akademických predmetov (UPJŠ v Košiciach)

predseda komisie rigorózných skúšok stupňa v študijnom odbore *Učiteľstvo akademických predmetov* (UPJŠ v Košiciach)

Mgr. Peter Fudaly, PhD. – člen komisie pre štátne záverečné skúšky magisterského stupňa v odbore *Vychovávateľstvo a sociálna pedagogika* (Pedagogická fakulta UK Bratislava, Katedra sociálnej pedagogiky)

PaedDr. Renáta Orosová, PhD. – člen komisie pre štátne záverečné skúšky magisterského stupňa v študijnom odbore Učiteľstvo akademických predmetov (UPJŠ v Košiciach)

člen komisie rigorózných skúšok stupňa v študijnom odbore *Učiteľstvo akademických predmetov* (UPJŠ v Košiciach)

KAaA:

prof. PhDr. Pavel Štekauer, DrSc. - Člen výkonného výboru SKASE

- Člen organizačného výboru medzinárodnej konferencie Culture, Language, and Literature Across Border Regions, 28.-29.4.2008 KAA FF UPJŠ

KPPaPZ:

doc. PhDr. Oľga Orosová, CSc. - členka Expertnej komisie Generálneho sekretariátu Výboru ministrov pre drogovú závislosť a kontrolu drog Úradu vlády SR

- členka Rady riaditeľov UNIPREV, Belgicko (Board of UNIPREV directors)

KSSFaK

prof. PhDr. Ján Gbúr, CSc. – člen Klubu nezávislých spisovateľov pri Asociácii organizácií spisovateľov Slovenska

prof. PhDr. Ján Sabol, DrSc. – člen Slovenskej komisie pre vedecké hodnosti pri MŠ SR

- člen Slovenskej pravopisnej komisie pri SAV

- člen Slovenskej ortoepickej komisie pri SAV

- člen Slovenského komitétu slavistov

- člen Spolku slovenských spisovateľov pri Asociácii organizácií spisovateľov Slovenska

- člen Klubu nezávislých spisovateľov pri Asociácii organizácií spisovateľov Slovenska
- člen Literárnovednej spoločnosti pri SAV
- doc. PhDr. Oľga Sabolová, CSc., mim. prof.** – členka Literárnovednej spoločnosti pri SAV
- členka Slovenskej jazykovednej spoločnosti pri SAV
- PhDr. Marián Andričík, PhD.** – člen Obce spisovateľov Slovenska
- člen Slovenskej spoločnosti prekladateľov umeleckej literatúry

3.3.2 Členstvo zamestnancov fakulty v medzinárodných výboroch a orgánoch v roku 2008

KFDF:

doc. PhDr. Mária Mičaninová, CSc. – členka Európskej únie židovských štúdií so sídlom v Oxforde (European Union of Jewish Studies)

KPdg:

prof. Ing. Ján Bajtoš, CSc., PhD. - člen Medzinárodnej spoločnosti pre inžiniersku pedagogiku IGIP (International Society for Engineering Education) so sídlom v Klagenfurte

- člen SLOVDIDAC (Združenie pedagógov, tvorcov, výrobcov a distribútorov materiálnych didaktických prostriedkov)

KPPaPZ:

doc. PhDr. Oľga Orosová, CSc. – členka ISPA – International Psychology association

- EHPS – European Health Psychology Society

Mgr. Iveta Rajničová-Nagyová, PhD. - prezidentka EUPHA sekcie Chronické choroby (EUPHA Section on Chronic Diseases)

- členka Medzinárodnej vedeckej komisie Európskej asociácie verejného zdravia (EUPHA - European Public Health Association, International Scientific Committee)
- EHPS – European Health Psychology Society

PhDr. Beata Gajdošová, PhD. – členka ISPA - International Psychology association

- EHPS – European Health Psychology Society

Mgr. Mária Sarková – členka ISPA - International Psychology association

Mgr. Andrea Madarasová-Gecková – členka EHPS – European Health Psychology Society, národný delegát

- členka International Journal of Public Health, členka redakčného okruhu a pre tento účel recenzent pre Health Education Research, the European Journal of Public Health, BMC Public Health, the Journal of Equity and Health, European Addiction Research and Preventive Medicine.

- **Mgr. Ferdinand Salonna** – člen UNIPREV (United Prevention)

KSSFaK:

prof. PhDr. Ján Sabol, DrSc.

- člen International Society of Phonetic Sciences
- člen Societas Linguistica Europaea
- predseda Medzinárodnej komisie pre fonetiku a fonológiu slovanských jazykov pri Medzinárodnom komitáte slavistov

prof. Ing. Július Zimmermann, CSc.

- člen International Society of Phonetic Sciences
- tajomník Medzinárodnej komisie pre fonetiku a fonológiu slovanských jazykov pri Medzinárodnom komitáte slavistov.

KAaA:

Prof. PhDr. Pavel Štekauer, DrSc.

- Šéfredaktor medzinárodného Internetového lingvistického časopisu *SKASE Journal of Theoretical Linguistics*. [www.skase.sk]
- Člen redakčnej rady časopisu *Word Structure* (Edinburgh, V. Británia)
- Člen redakčnej rady časopisu *Onomasiology Online* (Nemecko).
- Člen redakčnej rady časopisu *The Grove* (Španielsko)
- Člen redakčnej rady časopisu *EJES*, ktorý vydáva Medzinárodná asociácia pre štúdium angličtiny (ESSE)
- Člen Nominačného výboru Societas Linguistica Europea

Doc. PhDr. Stanislav Kolář, Dr.

- Člen oborové rady doktorského študijného programu študijného oboru anglická a americká literatúra na FF Univerzity Karlovy v Praze a Univerzity Palackého v Olomouci
- Člen vedecké rady FF Ostravskej univerzity
- Člen Českej a Slovenskej asociácie amerikanistů

Mgr. Slávka Tomaščíková, PhD.

- Tajomníčka ESSE, od roku 2008.
- Členka Vedeckého výboru medzinárodnej konferencie *The 5th Conference on Constructions of Identity: Identity, Nation, Nationhood*, v Cluj-Napoca, Rumunsko, 23.-25.10.2008

prof. Francois Poirier – člen redakčných rád *Encrages a Cahiers d' Encrages* (Francúzsko), *Revue francaise de civilisation britannique* (Francúzsko), *Cahiers de l'Observatoire* (Francúzsko), *Annales de l'Universite de Savoie* (Francúzsko), *Llaruf* (Francúzsko) a *Journal of Area Studies* (Veľká Británia)

- člen celoštátnej Národnej rady univerzít Sekcia 11e (Rada odsúhlasujúca všetky akademické kandidatury) a členom celoštátnych doktorandských, habilitačných komisií a komisií na udeľovanie titulu profesor v odbore Britské štúdiá.

prof. Myroslava Fabian, DrSc. – členka vedeckej rady Užhorodskej národnej univerzity a členkou vedeckej rady Fakulty romanistiky a germanistiky. Taktiež je členka komisie pre obhajobu kandidátskych a doktorských dizertačných prác na Filologickej fakulte UŽNu, ďalej predsedkyňou komisie pre prijímacie skúšky do ašpirantúry, členkou Spoločnosti pre výskum anglického jazyka v Kyjeve a od roku 1994 členkou Zakarpatskej maďarskojazyčnej vedeckej spoločnosti.

SKASE vydáva dva medzinárodné on-line časopisy, ktorých šéfredaktormi sú pracovníci Katedry anglistiky a amerikanistiky: *SKASE Journal of Theoretical Linguistics* – Prof. PhDr. Pavel Štekauer, DrSc. ISSN 1336-782X a *SKASE Journal of Translation and Interpretation* – PhDr. Štefan Franko, PhD. ISSN 1336-7811. Sú bezplatne prístupné na www.skase.sk. V redakčných radách týchto časopisov sa podarilo sústrediť významné svetové osobnosti z predmetných oblastí, garantujúce vysokú kvalitu publikovaných štúdií (viď www.skase.sk), čoho odrazom je aj zaradenie časopisu *SKASE Journal of Theoretical Linguistics* do jednej z dvoch najvýznamnejších svetových databáz - EBSCO a zaradenie do databázy DOAJ (Lund).

3.3.3 Posudzovateľská, oponentská a recenzná vedecká činnosť zamestnancov fakulty/UP v roku 2008

KFDF:

prof. PhDr. Vladimír Leško, CsC., doc. PhDr. Pavol Tholt PhD., PhDr. Peter Nezník, PhDr. M. Ješič – recenzné posudky na monografie a vysokoškolské učebnice (5).

KPdg:

prof. Ing. Ján Bajtoš, CSc. PhD. – vedenie rigorózných, diplomových a záverečných prác na UPJŠ v Košiciach (7x)

Mgr. Peter Fudaly, PhD. – vedenie diplomových prác (2x) na Katedre sociálnej pedagogiky PdF UK v Bratislave

PaedDr. Renáta Orosová, PhD. – vedenie rigorózných, diplomových a záverečných prác na UPJŠ v Košiciach (2x)

Meno oponenta: **prof. Ing. Ján Bajtoš, CSc. PhD.**

Posudzovaná práca: inauguračný spis doc. PaedDr. Milana Ďuriša, CSc.

Autor práce: doc. PaedDr. Milan Ďuriš, CSc.

Meno oponenta: **prof. Ing. Ján Bajtoš, CSc. PhD.**

Posudzovaná práca: dizertačná práca Příspěvek ke zvyšování kompetencí učitelu technických předmětů připravovaných na pedagogických fakultách v oblasti informačných a komunikačných technológií s využitím e-learningu

Autor práce: Mgr. Václav Maněna

Meno recenzenta: **prof. Ing. Ján Bajtoš, CSc. PhD.**

Typ práce: monografia

Posudzovaná práca: Didaktika

Autor práce: Ivan Turek

Meno recenzenta: **prof. Ing. Ján Bajtoš, CSc. PhD.**

Typ práce: vysokoškolská učebnica

Posudzovaná práca: Úvod do štúdia didaktiky biológie

Autor práce: Katarína Kimáková

Meno recenzenta: **prof. Ing. Ján Bajtoš, CSc. PhD.**

Typ práce: monografia

Posudzovaná práca: Teória a prax projektového vyučovania v chémii k téme Trvalo udržateľný rozvoj

Autor práce: Mária Ganajová, Júlia Kalafutová, Monika Mitrová, Mária Kožurková

Meno recenzenta: **prof. Ing. Ján Bajtoš, CSc. PhD.**

Typ práce: vedecký časopis

Posudzovaná práca: Vstupná charakteristika študentov prijatých na AOS z pohľadu učiteľov fyziky

Autor práce: Eva Bajčiová Jurečková

Meno recenzenta: **PaedDr. Renáta Orosová, PhD.**

Typ práce: vedecký časopis

Posudzovaná práca: Vstupná charakteristika študentov prijatých na AOS z pohľadu učiteľov fyziky

Autor práce: Eva Bajčiová Jurečková

- iné významné posudzovateľské a expertné aktivity.

Meno recenzenta: **prof. Ing. Ján Bajtoš, CSc. PhD.**

Typ práce: oponentský posudok

Posudzovaná práca: Posudok na grantový projekt KEGA č.3/4004/06 pre záverečnú oponentúru

Zodpovedný riešiteľ: doc. Ing. Mária Kozlovská, PhD.

Meno recenzenta: **Mgr. Peter Fudaly, PhD.**

Typ práce: výskumná správa

Posudzovaná práca: Čo si myslia mladí – ich voľný čas a aktívna účasť na živote spoločnosti

Zodpovedný riešiteľ: Ondrej Gallo, Peter Lenčo

KPPaPZ:

Posudky na doktorandské dizertačné práce PhD. :

doc. PhDr. Oľga Orosová, CSc. – Dizertačná práca: PhDr. Nikolety Schusterovej

Názov práce: *Hodnoty a ciele a dôsledky ich kongruencie a ikongruencie pre subjektívnu pohodu.*

PU v Prešove, Filozofická fakulta, Inštitút psychológie

Odbor: Psychológia: 77-01-9

PhDr. Beáta Gajdošová, PhD. – Rigorózna práca: Martina Sabová

Názov práce: *Rodové rozdiely vo vnímaní nebezpečenstva a výskyte rizikového správania sa*

Odbor: M-NV

Posudky na CC príspevky :

MUDr. Rosenberger Jaroslav

- International Journal of Public Health: IJPH 07/060R1, IJPH 07/060R2 (Are doctors' presumptions about patients' adherence to their treatment program realistic?)
- Clinical Transplantation: CLTX-08-OA-0048 (Comparison of perceived health status among solid organ transplant candidates)
- Transplant International: TRI-RA-08-0519 (Interventions to improve medication adherence in transplantation: a systematic review)

Posudky na NCC príspevky:

doc. PhDr. Oľga Orosová, CSc. – Posudok zborníka z medzinárodnej odbornej konferencie

Psychológia práce a organizácie – 2007

16. – 18. 5. 2007, Spoločensko-vedný ústav SAV Košice

Posudky na projekty - domáce:

doc. PhDr. Oľga Orosová, CSc. – Projektu VEGA 1/0667/09: Frankovský Miroslav, Doc., PhDr. CSc.: Subjektívne a objektívne indikátory kvality života.

Posudky na projekty -zahraničné:

PhDr. Beáta Gajdošová, PhD. – Projekt Akadémie vied ČR IAA701640901, Komunikace ve školní třídě, Mgr. PhD. Klára Šeďová

KSSFaK:

doc. PhDr. Marián Andričík, PhD.:

Mgr. Martin Solotruk: Reprodukcia úpolysémie ako rozhodujúci činiteľ básnického prekladu. Minimová verzia dizertačnej práce. FF UK Bratislava.

Mgr. Lena Jakubčáková: Preklady spirituálnej poézie a básnikov „imaginárnych svetov“ (Jammes, Péguy, Michaux, Bonnefoy). Dizertačná práca. FF PU Prešov.

Prof. PhDr. Ján Sabol, DrSc.:

Oponent inauguračných prác:

1. doc. PhDr. Slavomír Ondrejovič, DrSc., na FF UK Bratislava (Jazykovedný ústav Ľ. Štúr SAV, odbor *všeobecná jazykoveda*)

2. doc. PhDr. Mária Vajíčková, CSc. PF UK Bratislava, (odbor *všeobecná jazykoveda*). 26. 6. 2008

Člen habilitačnej komisie:

PhDr. Ján Volín, PhD., FF UK Praha, názov habilitačnej práce: *Využití exaktních metod ve fonetice*. 16. 10. 2008

Posudky dizertačnej práce:

Mgr. Viera Smoláková FF PU v Prešove, názov dizertačnej práce: *Výrazové prostriedky v rozhlase*. Prešov, Filozofická fakulta PU 30. 9. 2008.

PhDr. Milena Nosková ZSF JU v Česk. Budějoviciach, názov dizertačnej práce: *Produkce řeči u zdravého dítěte a u dítěte prelingválneho neslyšícího po kochleární implantaci*. Jihočeská univerzita

PhDr. Katarína Kupčihová, FF PU v Prešove, názov dizertačnej práce: *Francúzsko-slovenské paralely špecifickej odborovej slovnej zásoby*. Jazykovedný ústav Ľ. Štúr SAV v Bratislave. 25. 11. 2008.

KAaA:

Prof. PhDr. Pavel Štekauer, DrSc. – Recenzent PhD dizertácií:

- „Productivity measurement in N+N compounding“; Jesús Fernández-Domínguez; Jaen Španielsko

- “Towards a cognitive theory of semantic change: historical near-synonyms of *MAN/MALE HUMAN BEING* in panchronic perspective“; Marcin Grygiel; Rzeszow, Poľsko

- “Historical Derogation of Women Terms and its Social-Cultural Causes and Conditionings“; Bożena Kochman-Haladyj; Rzeszow, Poľsko

3.4 Vedecké podujatia v roku 2008

KFDF:

- Medzinárodná filozofická konferencia Medzi modernou a postmodernou IV.

13. - 14. 2. 2008, Prešov

- Prednáška prof. Czesława Glombika, Husserl a Ingarden, 9. 4. 2008, Košice

- Prednáška prof. Ivana Blechu, Úvod do fenomenológie, 28 - 30. 4. 2008, Košice

- Filozofická konferencia, Asubjektívna fenomenológia Jana Patočku a dejiny filozofie, 18. 6. 2008, Košice

- Prednáška PhDr. Mariny Čarnogurskej-Ferancovej, Taoizmus, Konfucianizmus, 3. – 4. 11. 2008, Košice

- II. Medzinárodná filozofická konferencia, Kant v kontextoch Husserlovej a Heideggerovej filozofie, 5. – 6. 11. 2008, Košice

KAE:

- 1) Cyklus prednášok z filozofie sa etiky pre študentov Katedry aplikovanej etiky, Termín: 10. – 12.11. 2009

Prednášateľ: Dr. M. Rembierz, Dr. G. Grzybek, Dr. W. Wojczik z Akademii Technicznej – humanisticznej, Uniwersytetu Bielsko Biala.

Témy prednášok:

- Dr hab. prof. ATH, Wiesław Wójcik, Obecność mitów dotyczących zła w refleksji i etycznej;
- Dr Marek Rembierz, Etyczne podstawy nauk humanistycznych i społecznych;
- Dr hab. Grzegorz Grzybek, Dostojność człowieka jako základ etických povinností štátu

KPPaPZ:

- 1) Katedra PPaPZ a katedra PS spoluorganizovali **Konferenciu Psychologia Cassoviensis**, Košice, 8.-10. 10. 2008, Konferencia bola podporená Agentúrou na podporu výskumu a vývoja č. APVV-0-038205. Počet všetkých prihlásených účastníkov 90 z toho 3 účastníci z Poľska a 18 účastníkov z Českej republiky.

KSSFaK:

- 1) *Symetria a asymetria v jazyku*. Praha, Filozofická fakulta UK, Ústav slavistických a stredoevropských študií 16. 10. 2008. **Prof. PhDr. Ján Sabol, DrSc.**
- 2) *Semiotika textu*. Filozofická fakulta Univerzity Konštantína Filozofa v Nitre. 14. 2. 2008. **Prof. PhDr. Ján Sabol, DrSc.**
- 3) *Symetria a asymetria v štruktúre textu*. Medzinárodná vedecká konferencia K poetologickým a axiologickým aspektom slovenskej literatúry po roku 1989 III. Prešov, Filozofická fakulta PU 26. 5. 2008. **Prof. PhDr. Ján Sabol, DrSc.**
- 4) *Jazykovedné dielo akademika Ľudovíta Nováka*. XLIV. ročník Letnej školy slovenského jazyka a kultúry Studia Academica Slovaca. Bratislava, Filozofická fakulta UK (Inštitút pre verejnú správu) 18. 8. 2008. **Prof. PhDr. Ján Sabol, DrSc.**
- 5) *Využitie súčasného lingvistického bádania vo výskume a výučbe slovenčiny ako cudzieho jazyka*. Sympóziu Slovenčina ako cudzí jazyk v teórii a praxi. XLIV. ročník Letnej školy slovenského jazyka a kultúry Studia Academica Slovaca. Bratislava, Filozofická fakulta UK (Inštitút pre verejnú správu) 19. 8. 2008. **Prof. PhDr. Ján Sabol, DrSc.**
- 6) *Súčasná slovenčina a preklad, vývinové tendencie súčasnej slovenčiny*. Konferencia Tridsať rokov Letnej školy prekladu. Venované pamiatke Antona Popoviča. Budmerice, Domov slovenských spisovateľov 23. 9. 2008. **Prof. PhDr. Ján Sabol, DrSc.**
- 7) *Všeobecnolingvistické iniciatívy Ľudovíta Nováka*. Sympóziu Akademik Ľudovít Novák. Tvorca modernej slovenskej jazykovedy a zakladateľ Slovenskej akadémie vied a umení. Bratislava, Malé kongresové centrum SAV 25. 9. 2008. **Prof. PhDr. Ján Sabol, DrSc.**
- 8) *Semiotické prelínanie sa reči a hudby*. Muzikologická konferencia s medzinárodnou účasťou **Prof. PhDr. Ján Sabol, DrSc.**
- 9) *Vzájomné vzťahy a ovplyvňovanie vokálnej a inštrumentálnej hudby v 16. až 18. storočí v kontexte historicky poučenej interpretácie*. Prešov, Fakulta humanitných a prírodných vied PU (Metodicko-pedagogické centrum v Prešove) 5. 11. 2008. **Prof. PhDr. Ján Sabol, DrSc.**

- 10) *Charakteristické črty slovenčiny*. Prednáška pre poslucháčov Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej – Nowy Targ (Poľsko). Košice, Filozofická fakulta UPJŠ 22. 5. 2008. **Prof. PhDr. Ján Sabol, DrSc.**
- 11) *Slabika ako východisko porovnávacieho lingvistického výskumu*. Medzinárodná vedecká konferencia Z warsztatu współczesnego słowacy. Krakov, Uniwersytet Jagielloński – Instytut Filologii Słowiańskiej – Katedra Filologii Słowackiej 21. 11. 2008. **Prof. PhDr. Ján Sabol, DrSc.**
- 12) *Etické a estetické v (slovenskej) literatúre*. Praha, Filozofická fakulta UK, Ústav slavistických a stredoevropských štúdií 16. 10. 2008. **Doc. PhDr. Oľga Sabolová, CSc.**
- 13) *Protiklad domova a cudziny v slovenskej literatúre*. Medzinárodná vedecká konferencia Z warsztatu współczesnego słowacy. Krakov, Uniwersytet Jagielloński – Instytut Filologii Słowiańskiej – Katedra Filologii Słowackiej 21. 11. 2008. **Doc. PhDr. Oľga Sabolová, CSc.**
- 14) *Modlitba v slovenskej literatúre*. XLIV. ročník Letnej školy slovenského jazyka a kultúry Studia Academica Slovaca. Bratislava, Filozofická fakulta UK (Inštitút pre verejnú správu) 18. 8. 2008 **Doc. PhDr. Oľga Sabolová, CSc.**
- 15) *Slovenská poézia po r. 1989*. Sosnovec, IFS, Sliezska univerzita v Katoviciach. 25. 11. 2008 **Marián Milčák, PhD.**
- 16) Krakov 21. 11. 2008 - Na Medzinárodnej vedeckej konferencii Z warsztatu... 21.až 22. 11 2008 sa z KSSFaK FF UPJŠ s referátmi ďalej zúčastnili: **prof. PhDr. Ján Gbúr, CSc.** (Modelovanie personálnej témy v Kubániho básnickej skladbe „Radziwiłowna, kráľovná poľská“ – 21. 11. 2008), **Prof. PhDr. Ján Sabol, DrSc., Doc. PhDr. Oľga Sabolová, CSc.** a **PhDr. Marianna Sedláková, PhD.** (Symetria a asymetria vo vzťahu slovenských a poľských frazém – 22. 11. 2008)
- 17) **doc. PhDr. Marián Andričík, PhD.:** Prednáška a beseda o umeleckom preklade. Literature Club, Info-USA, Štátna vedecká knižnica Košice 22. 4. 2008.
- 18) **doc. PhDr. Marián Andričík, PhD.:** Moderovanie uvedenia knihy Stanislava Rakúsa Excentrická univerzita. Artforum Košice, 20. 6. 2008.
- 19) **prof. Ing. Július Zimmermann, CSc.** – Účasť na medzinárodnej konferencii „Prague S2S workshop 2008“ v dňoch 8.-12. septembra 2008 a vystúpenie s referátom „Wavelet Transform of the Speech Signal“.
- 20) **Mgr. Ján Sabol, PhD., ArtD.** – EK v Poľsku: Deň poľsko – česko – slovenský, kultúra a slovanské jazyky v spoločnom svete. 16. 6. 2008 Varšava.: prezentácia filmu Bruno Fernandez (príbeh o Francúzovi, ktorý sa zatúlal na Slovensko).

KAA:

- 1) **Medzinárodná vedecká konferencia:** Culture, Language and Literature Across Border Regions, KAA Filozofická fakulta, UPJŠ v Košiciach, Košice, 28-29.4.2008 za účasti 82 odborníkov z 13 krajín.

KPs:

1) Medzinárodná konferencia: Psychologia Cassoviensis 2008

(konaná pri príležitosti 40. výročia otvorenia štúdia psychológie v Košiciach a 90. výročia narodenia prof. PhDr. Jána Hvozdíka, DrSc.)

Organizátori: Katedra psychológie FF UPJŠ, Petzvalova 4, Košice,
Katedra pedagogickej psychológie a psychológie zdravia FF UPJŠ, Moyzesova 16, Košice

Termín a miesto konania: 8.-10. október 2008, Areál Lekárskej fakulty UPJŠ v Košiciach, Tr. SNP 1, Košice

Počet účastníkov domácich: cca 85

Zo zahraničia podľa krajín: Česká republika – 17, Poľsko - 3

3.5 Realizačné výstupy z riešenia projektov, vývoj a transfer technológií a podnikateľská činnosť

KAaA:

Pavel Stekauer & Rochelle Lieber. Projekt „Oxford Handbook of Compounding“. Autor myšlienky, spolueditor, autor jednej kapitoly, a spoluautor ďalšej kapitoly. Na projekte participovalo vyše 30 popredných svetových morfológov ako autori jednotlivých kapitol. Podpísaná zmluva s Oxford University Press na vydanie publikácie v roku 2009.

- Pavel Stekauer: *Typology and Universals in Word-formation* realizovaný v spolupráci s **Dr. Salvadorom Valerom** z University of Jaen a s **Peadr. Líviou Körtvélyessy, PhD.**

- Na príprave projektu Mediálneho projektového laboratória sa v roku 2008 podieľali **PhDr. Štefan Franko, PhD. Mgr. Renáta Panocová, PhD. a Mgr. Július Rozenfeld.**

Na KAA v roku 2008 hostovala pod vedením prof. PhDr. Pavla Stekauera, DrSc. štipendistka Visegrádskeho fondu **doktoradka Anzhalika Alsheuskaya z Bieloruska.**

Na KAA v roku 2008 bolo prijatých viacero **zahraničných hostí**, ktorí viedli odborné prednášky pre učiteľov, doktorandov a študentov katedry:

Dr. Arkadius Rojczik, Poľsko, marec 2008, prednáška na tému Phonetics

Dr. Peter Leese, Jagelonská univerzita, Krakov, marec 2008, prednáška na tému Rethinking the 1960s: British and American Perspectives

Dr. Krupa, DrSc., a Dr. Ráková, Ústav orientalistiky SAV, apríl 2008, prednášky na tému „Problém revitalizácie jazykov“ a „Angličtina v Indii“

Prof. Haluk Ucel, Istanbul Bilgi University, Turkecko, apríl 2008, séria prednášok na tému US Media

Prof. Nieves Pascual Soler, Univerzita v Jaen, Španielsko, apríl 2008, séria prednášok na tému History of British Literature

Prof. Skip Blumberg, Hofstra University, USA, október 2008, prednáška na tému The Latest Trends in Video Art

Simon Hankinson, americký konzul, október 2008, prednáška na tému americké prezidentské voľby

Prof. Salvador Valera, Univerzita v Jaen, Španielsko, november 2008, prednáška na tému Linguistic Economy in English Word-Formation: Three case studies.

Prof. Antonio Torres, Univerzita v Alicante, Španielsko, University of Texas, november 2008, prednáška na tému Criticizing the Critics: Some Dialectical Abuses

Prof. Christiane Dalton-Puffer, Viedenská univerzita, Rakúsko, prednáška na tému CLIL Provision in Austrian Vocational Schools

Dr. Stefania Biscetti, Università degli Studi dell'Aquila, Taliansko, séria prednášok na tému Linguistics: Text typology, Complexity in Text and Discourse

KAA FF UPJŠ je iniciátorom a členom siete LOGOS-KOSICE, ktorá sa zameriava na konzultácie pre študentov doktorandského štúdia v oblasti lingvistiky.

Členmi siete sú profesori – školitelia doktorandov z univerzít :

University Paris 13

Utrecht University

Katholieke Universiteit Leuven

University of Ostrava

Eberhard-Karls-Universität Tübingen

University of Bordeaux

University of Silesia

University of Patras

University of Jaén

University of Leeds

Jagiellonian University Kraków

University of Silesia Katowice

P. J. Safarik University

Za KAA FF UPJŠ sú v sieti: Pavel Štekauer (Word-formation, morphology), Renáta Gregová (Phonetics and phonology), Lívia Kortvélyessi (Word-formation, lexicology), Slávka Tomaščíková (Communication)

KG:

Aj v roku 2008 sa realizovala mobilita učiteľov medzi germanistickými pracoviskami UPJŠ a Universität Regensburg v rámci programu SOKRATES/ERASMUS, ktorá je prínosom pre obe strany.

Na rok 2008 bol DAAD v Bonne schválený program GIP (Germanistische Institutspartnerschaft – Partnerstvo germanistických inštitútov) medzi týmito pracoviskami s možnosťou predĺženia na ďalšie roky (Prof. Dr. Albrecht Greule a Dr. Mária Paponová). V rámci tohoto široko koncipovaného programu sa realizovala výmena hosťujúcich docentov (Prof. Dr. Albrecht Greule, Dr. Mária Paponová), študijné pobyty pre pracovníkov KGER (Mgr. Mária Zavatčanová PhD., Mgr. Silvia Berecká), spoločné výskumné projekty.

Spoločné výskumné projekty pripravujeme aj s Katedrou germanistiky Ostravskej univerzity v Ostrave, s ktorou sme minulý rok uzavreli bilaterálnu dohodu o spolupráci ako aj dohodu v rámci programu SOKRATES/ERASMUS.

Prvé kontakty sme nadviazali aj s Katedrou nemeckého jazyka Univerzity Miskolc. Vedúca katedry vedie rozhovory o možnej spolupráci.

PaedDr. Ingrid Puchalová

Popri svojich pedagogicko-vedeckých aktivitách je *externou redaktorkou a moderátorkou národnostno-etnického vysielania Slovenského rozhlasu* (60-minútový magazín každé 3 týždne). *Autorsky a režijne pripravuje tiež nemecký národnostný magazín aj pre Slovenskú televíziu* (scenár, réžia, moderovanie, preklad, 26 minút 4x ročne). Katedra i fakulta tak majú možnosť propagovať a popularizovať výsledky svojej činnosti, predstaviť širšej verejnosti zaujímavé projekty a podujatia i zahraničných hostí. S STV Košice I. Puchalová spolupracuje aj v oblasti dabingu (umelecký preklad) a je autorkou rôznych literárnych a publicistických scenárov.

V roku 2008 sa režijne a autorsky podieľala na výrobe 50-minútového dokumentu o živote karpatských Nemcov na Slovensku. Projekt bol realizovaný s finančnou podporou Ministerstva kultúry SR- program Kultúra národnostných menšín 2008.

prof. PhDr. Ladislav Šimon, Csc.

Okrem vedecko-pedagogickej činnosti sa venuje umeleckému prekladu. Je členom mnohých odborných komisií a spoločností.

PD Dr. phil. habil. Mária Papsónová

Prednáša na zahraničných univerzitách, medzinárodných konferenciách a v kultúrnych inštitúciách, pôsobí ako docentka (Privatdozentin) na Inštitúte germanistiky Filozofickej fakulty IV Univerzity Regensburg, kde každoročne vedie blokové podujatie k ranej novej nemčine, vedie a posudzuje magisterské práce a je poverovaná aj vypracovaním posudkov kvalifikačných prác. Je členkou tamojšieho medzinárodného výskumného kolektívu NAMEN.

Zároveň sa venuje prekladom nemeckých historických textov. V roku 2008 jej v publikácii *Spomienky Heleny Kottannerovej. Hodnoverné rozprávanie dvornej dámy o krádeži kráľovskej koruny, o odhodlanej kráľovnej Alžbete, o tom, prečo sa Ladislav Pohrobok nenarodil v Bratislave a ako ho vďaka dvom odvážnym ženám korunovali za uhorského kráľa (1439-1440)* vyšiel preklad textu z polovice 15. storočia *Spomienky Heleny Kottannerovej*.

KPdg:

Výskum č. 1 - Výskum postojov a názorov učiteľov z praxe s cieľom poznať ich názory k inováciám v pedagogickej príprave so zameraním sa na mikroedukatívne analýzy.

Výskum č. 2 - Výskum postojov a názorov študentov učiteľstva prírodovedných predmetov k uplatňovaniu mikrovyučovania a mikrovyučovacích analýz v podmienkach PF UPJŠ

- realizované inžinierske diela a projekty
- realizované patenty a autorské osvedčenia
- predané licencie
- predané know-how
- realizované školiace aktivity

Kurz č. 1 - realizovaný v rámci seminárov predmetu Všeobecná pedagogika a didaktika v 9. až 13. týždni zimného semestra ak.r. 2008/2009.

Kurz č. 2 - realizovaný v rámci seminárov predmetu Didaktika informatiky v 11. až 14. týždni zimného semestra ak.r. 2008/2009.

Kurz č. 3 - realizovaný v rámci seminárov predmetu Didaktika fyziky v 9. až 12. týždni zimného semestra ak.r. 2008/2009.

Kurz č. 4 - realizovaný v rámci seminárov predmetu Výberové cvičenia z didaktiky biológie v 10. až 13. týždni zimného semestra ak.r. 2008/2009.

KPPaPZ:

Moduly vzdelávacích aktivít akreditovaných MŠ SR: Prevencia drogových závislostí: č. akreditácie: 1321/1645/2000/56/1 a Sociálno-psychologický výcvik: č. akreditácie: 0976/23248/2005/457/1.

UVZ UPJŠ v Danišovciach:

- 10.-12.04.2008 (22 vysokoškolákov)
- 01.-03.05.2008 (24 vysokoškolákov)
- 20.-23.11.2008 (27 vysokoškolákov)
- 27.-30.11.2008 (27 vysokoškolákov)

Workshopy (2 hodiny/1 workshop) vo FILIA, n. o. v Košiciach

- 15.4.2008, Mgr. Bučková, Resocializačné stredisko, Svätoplukova 28, Košice, Psychologické aspekty prevencie drogových závislostí I
- 22.4.2008, Mgr. Ferdinand Salonna, Filozofická fakulta UPJŠ, Pedagogicko-psychologické aspekty prevencie drogových závislostí II
- 29.4.2008, Mgr. Ferdinand Salonna, Filozofická fakulta UPJŠ, Pedagogicko-psychologické aspekty prevencie drogových závislostí II
- 6.5.2008, MUDr. Danica Caisová, FAIRA - NEŠTÁTNA PSYCHIATRICKÁ A SEXUOLOGICKÁ AMBULANCIA, Medicínske aspekty prevencie drogových závislostí a AIDS I
- 14.5.2008, MUDr. Pavol Jarčuška PhD., Lekárska fakulta UPJŠ, Medicínske aspekty prevencie drogových závislostí a AIDS II
- 12.11.2008, Mgr. Peter Pustý, Resocializačné stredisko Komunita Ľudovítov n.o., Psychologické aspekty prevencie drogových závislostí II
- 19.11.2008, Mgr. Bučková, Resocializačné stredisko Svätoplukova 28, Košice, Psychologické aspekty prevencie drogových závislostí II
- 9.12.2008, MUDr. Nikita Bobrov CSc., Ústav súdneho lekárstva LF UPJŠ, Medicínske aspekty prevencie drogových závislostí a AIDS III
- 10.12.2008, MUDr. Pavol Jarčuška PhD., Lekárska fakulta UPJŠ, Medicínske aspekty prevencie drogových závislostí a AIDS IV
- 12.12.2008, MUDr. Silvia Farkašová Iannaccone, Ústav súdneho lekárstva LF UPJŠ, Medicínske aspekty prevencie drogových závislostí a AIDS V

Rovesnícky program prevencie drogových závislostí č. akreditácie:
1321/1645/2000/56/1, (UVZ UPJŠ v Danišovciach) realizovaný:

- 11.-14. 6.2008 (50 žiakov, 8 učiteľov, 2 vysokoškoláci)
- 4.-6.12.2008 (50 žiakov, 8 učiteľov, 2 vysokoškoláci)
  - poradenská, recenzná a iná expertná činnosť
  - iné práce pre štátne a súkromné, domáce a zahraničné organizácie
  - inú zmluvnú aj nezmluvnú spoluprácu s praxou

(Ku každej položke uviesť odberateľa, predmet výskumu, realizácie alebo predaja, celkový doložený prínos v Sk (aj v EUR), resp. fakturovaná suma.)

4. Významné vedeckovýskumné výsledky FF UPJŠ

KAaA:

PhDr. Slávka Janigová, PhD.: *Syntax of -ing Forms in Legal English*. Frankfurt am Main: Peter Lang, s.153.

Ide o publikáciu z lingvistickej oblasti, ktorej sa navrhovaná dlohodobo venuje v rámci svojej výskumnej práce. Publikácia išla v prestížnom zahraničnom vydavateľstve Peter Lang.

Anotácia Sj:

Štúdia sa zaoberá problematikou -ing-ových foriem z teoretického hľadiska (morfo- syntaktické vymedzenie skalárneho spektra -ing-ových foriem), ako aj z praktického hľadiska (zistenie ich výskytu v korpuse zostavenom z anglických právnych textov). Výskum sa zameriava na syntaktickú analýzu -ing-ových slovesných podstatných mien, gerundií a -ing-ových participií a jeho cieľom je zistenie faktorov podmieňujúcich výber konkrétneho typu skúmaných nominalizácií.

Anotácia Aj:

The study is concerned with the issue of -ing-forms in both the theoretical aspect (morpho-syntactic delimitation of scalar range of -ing forms), and practical aspect (survey of their occurrence in a legal English corpus). The research concentrates on the syntactic analysis of

-ing verbal nouns, gerunds and -ing participles, and is aimed to reveal the conditioning factors that influence the selection of a particular type of the nominalisations under analysis.

KFDF:

Najvýznamnejší vedeckovýskumný výsledok KFaDF predstavuje vydanie prvého filozofického zborníka FF UPJŠ a zároveň aj KFDF „**Hegelova Fenomenológia ducha a súčasnosť**“. Stretol sa s výrazným ohlasom nielen v našich domácich podmienkach, ale aj v Českej republike a Poľsku. Je to prvý filozofický pokus o interpretáciu geniálneho filozofického diela vrcholného predstaviteľa nemeckej klasickej filozofie G. W. F. Hegela *Fenomenológia ducha*.

KPPaPZ:

1) APVV-20-038205 (2006-2009) (zodpovedný riešiteľ projektu: doc. Orosová)

Individuálne, interpersonálne, sociálne a spoločenské faktory rizikového správania v období dospievania a ranej dospelosti

Výskumné výsledky projektu boli priebežne v roku 2008 spracovávané do publikačných výstupov. **20 publikácií bolo v roku 2008 publikovaných v karentovaných časopisoch**; z toho 2 štúdie v Československej psychológii a BMC.Public Health; 18 stručných oznámení v Psychology and Health a European Journal of Public health. 2 štúdie boli akceptované karentovanými časopismi: Addictive Behaviors a BMC Public Health. **Ďalších 9 štúdií bolo v roku 2008 postúpených do karentovaných časopisov**: Eur.J.of. Contr. Health Care; International Journal of Psychology; European addiction research; Journal of studies on alcohol and drugs; Social Science and Medicine; European Journal of Public Health; Studia psychologica, Československá psychologie. **Ďalších 15 štúdií je rozpracovaných/pripravovaných** pre publikovanie v karentovaných časopisoch.

Publikovaných bolo **6 abstraktov zo zahraničných konferencií** (30th ISPA Conference, School psychology in a changing society, Utrecht, Netherlands, 8–13. 7. 2008; 1st European Symposium on Substance Use and Abuse among University Students Epidemiology, determinants and interventions 26-28 November 2008, Antwerp, Belgicko), **8 abstraktov z domácich konferencií** (Konferencia Psychologia Cassoviensis, Košice, 8.-10. 10. 2008; Sociálne procesy a osobnosť 2008, XI. ročník medzinárodnej vedeckej konferencie, 15. – 17. 9. 2008); **publikované boli 2 príspevky z domácej a zahraničnej konferencie** (Medzi modernou a postmodernou.Súťaživosť ako kultúrnotvorný fenomén-limity efektivity. Zborník vystúpení z medzinárodnej vedeckej konferencie (Prešov, 13.-14.február 2008; Psychologie zdraví a kvalita života, Vernižovice, 2007); **postúpených k publikovaniu z domácej vedeckej konferencie bolo 6 príspevkov** (Konferencia Psychologia Cassoviensis, Košice, 8.-10. 10. 2008).

Riešenie projektu podnietilo vedenie **22 záverečných prác Bc stupňa štúdia, 3 záverečných prác Mgr. stupňa štúdia, 3 rigorózných prác, pre jedno PhD štúdium v odbore Sociálna psychológia a psychológia práce v internej forme, pre sedem PhD štúdií v odbore Sociálna medicína na Univerzite v Groningene, NL v externej forme.**

Aktívna účasť na konferenciách:

Výsledky výskumu boli prezentované na **5 zahraničných konferenciách a 3 domácich konferenciách: 2 pozvané prednášky**: UNIPREV Congress, Baia Mare, Romania, 26-28 June 2008, 4 prihlásené prednášky na zahraničných konferenciách: Tijdschrift voor gezondheidswetenschappen. Public Health Conference, Groningen, NL, 9–10 April 2008; 22nd Annual Conference of the European Health Psychology Society 9-12 September 2008, Bath, England United Kingdom; 30th ISPA Conference, School psychology in a changing society, Utrecht, Netherlands, 8–13. 7. 2008; **15 posterových prezentácií**: 22nd Annual Conference of the European Health Psychology Society, 9-12 September 2008, Bath, England United Kingdom; 16th EUPHA Conference, 6-8 November 2008, Lisbon, Portugal; 1st European

Symposium on Substance Use and Abuse among University Students Epidemiology, determinants and interventions 26-28 November 2008, Antwerp, Belgicko.

11 prihlášených prednášok na domácich konferenciách: Konferencia Psychológia zdravia v praxi. Bratislava 15. 5. 2008; Konferencia Psychologia Cassoviensis, Košice, 8.-10. 10. 2008; Sociálne procesy a osobnosť 2008, XI. ročník medzinárodnej vedeckej konferencie, 15. – 17. 9. 2008; **2 posterové prezentácie na domácej konferencii:** Konferencia Psychologia Cassoviensis, Košice, 8.-10. 10. 2008.

Prehľad najdôležitejších zistení projektu APVV-20-038205 :

Časť projektu: Individuálne faktory

V časti intrapersonálne charakteristiky a rizikové správanie dospelých sme sa sústredili na sledovanie vplyvu osobnostných faktorov veľkej päťky, tzv. Big Five (extroverzia, svedomitosť, emocionálna stabilita, zhoda a otvorenosť voči skúsenosti), aspektov sebaúcty (pozitívna a negatívna sebaúcta) a resiliencie ako zdroja osobnostnej sily (percepcia seba, percepcia budúcnosti, štruktúrný štýl) na pravdepodobnosť, že dospelý začal fajčiť, bol pravidelným fajčiarom, začal piť alkohol, pravidelne pije, uvádzal stavy opitia počas posledného mesiaca a skúšal marihuanu alebo iné drogy. Osobnostné charakteristiky vo vzťahu k výskytu rizikového správania môžu nadobúdať charakter rizikovosti alebo protektívnosti. Extroverzia a negatívna sebaúcta boli vo vzťahu k všetkým druhom rizikového správania tak u chlapcov, ako aj dievčat rizikovým i faktormi, kým štruktúrný štýl a vnímanie nebezpečenstva boli protektívnymi faktormi vo vzťahu k všetkým druhom rizikového správania sa u oboch pohlaví. Rodové odlišnosti sa nám potvrdili u pozitívnej sebaúcty, pozitívna sebaúcta vykazovala u chlapcov vo vzťahu k rizikovému správaniu rizikovosť, kým u dievčat vysoká pozitívna sebaúcta plnila ochrannú funkciu. Najmenej s rizikovým správaním súvisí faktor otvorenosť voči skúsenosti. Jeho významnosť vplyvu sa potvrdila len vo vzťahu k skúšaniam marihuany v skupine dievčat. (*Gajdošová, et al. 30th ISPA Conference, School psychology in a changing society, book of abstracts, 2008; Gajdosova et al., Psychology and Health, 22nd Annual Conference of the European Health Psychology Society (2008), Vol.23, suppl.1, 126; Orosová, et. al., European journal of public health, Supplement 16th EUPHA Conference (2008), Vol.18 suppl.1, 131-132).*

Pri skúmaní individuálnych faktorov sa ďalej zistilo spojenie medzi negatívnou sebaúctou a rizikovým správaním, ako aj jasný vplyv ďalších premenných, ako je osobnosť a mentálne zdravie na sebaúctu ako takú. Skúmaný bol vplyv sebaúčinnosti, vnímania rizikového správania a afektivity na rôzne formy rizikového správania. Opäť sa potvrdil vplyv všetkých menovaných premenných. Skúmaný bol vzťah jednotlivých aspektov seba-systému ako individuálnej premennej a rizikového správania sa adolescentov, ako aj vzťah jednej zo zložiek seba-systému (sebaúcty) k ďalším premenným (socioekonomický status, osobnosť, mentálne zdravie, sociálna opora). Z už spomenutých zložiek seba-systému sa ako protektívne faktory nielen rizikového správania, ale aj percepcie tohto správania ukázali sebaúčinnosť a sebakontrola, ako aj pozitívna sebaúcta. (*Veselska et al., Psychology and Health, 22nd Annual Conference of the European Health Psychology Society (2008), Vol.23, suppl.1, 266; Veselska et al., European journal of public health, Supplement 16th EUPHA Conference (2008), Vol.18 suppl.1, 151-152).*

Časť projektu: Interpersonálne faktory

Skúmaný bol rizikový/protektívny vzťah rodu, vybraných sociálno-psychologických faktorov a fajčenia cigariet, konzumácie alkoholu dospelými. Zistili sme rizikový vzťah medzi normatívnymi očakávaniami, tiež faktorom sociálnej inteligencie, sociálne spôsobilosti a rizikovým správaním sa dospelých. Zistili sme protektívny vzťah medzi subfaktormi sociálnej inteligencie, spracovanie sociálnych informácií a sociálna vnímavosť a rizikovým správaním sa dospelých. Ďalšie analýzy boli realizované osobitne v skupine chlapcov a dievčat. Vzťah medzi skúmanými faktormi sociálnej inteligencie, normatívnymi očakávaniami týkajúcimi sa prevalencie fajčenia cigariet rovesníkmi/konzumácie alkoholu rovesníkmi, vnímanou dostupnosťou fajčenia cigariet/konzumácie alkoholu a dvomi formami rizikového správania sa dospelých bol rodovo špecifický a špecifický aj k forme rizikového správania

sa, tzn. fajčeniu cigariet a konzumácii alkoholu. Najvyšší rizikový podiel na sile regresných modelov chlapcov vytvorených pre fajčenie cigariet a konzumáciu alkoholu mali normatívne očakávania týkajúce sa prevalencie fajčenia/ konzumácie alkoholu rovesníkmi, ako aj vnímaná dostupnosť fajčenia cigariet/konzumácie alkoholu. Rizikový vzťah bol zistený aj medzi sociálnymi spôsobilosťami a fajčením chlapcov; protektívny vzťah bol zistený medzi spracovávaním sociálnych informácií a fajčením chlapcov; protektívny vzťah bol zistený medzi sociálnou vnímavosťou a konzumáciou alkoholu chlapcami. Jediný, rizikový podiel na sile regresného modelu vytvoreného pre fajčenie dievčat mala vnímaná dostupnosť fajčenia cigariet. Na sile regresného modelu vytvoreného pre konzumáciu alkoholu dievčatami mali rizikový podiel tri premenné, a to sociálne spôsobilosti, normatívne očakávania týkajúce sa konzumácie alkoholu rovesníkmi a vnímaná dostupnosť konzumácie alkoholu. (Orosova et al., 30th ISPA Conference, School psychology in a changing society, book of abstracts (2008), 11; Orosova et al., Psychology and Health, 22nd Annual Conference of the European Health Psychology Society (2008), Vol.23, suppl.1, 198; Orosová a kol, Psychologia Cassoviensis 2008, 19)

Časť projektu: Sociálne faktory

V rámci tejto časti projektu sa v analýze dát zameriavame najmä na charakteristiky rodinného a sociálneho prostredia adolescentov v kontexte ich rizikového správania, konkrétne rizikového pitia alkoholu. V prvom rade sme sa zamerali na úplnú / neúplnú rodinnú štruktúru, a jej súvis s týmto typom rizikového správania. Bolo zistené, že adolescenti pochádzajúci z rozvedených rodín sa častejšie správajú rizikovo (nadmerné pitie alkoholu) a tento vzťah pretrváva bez ohľadu na čas, ktorý od rozvodu rodičov uplynul. Rovnako rizikovým faktorom je okrem rozvodu rodičov aj nízka vnímaná sociálna opora od rodiny. V rámci analýz sme zisťovali aj vplyv socio-ekonomickej pozície rodiny na rizikové pitie alkoholu. V tomto prípade naše výsledky nepotvrdili výsledky mnohých zahraničných štúdií – v našej výskumnej vzorke viac rizikového správania (pitia alkoholu) vykázali adolescenti s vyšším socio-ekonomickým statusom. Možné príčiny tohto faktu diskutujeme v uvedených štúdiách. Ďalšími rizikovými faktormi rodinného prostredia sú podľa predbežných analýz nízka úroveň rodičovskej kontroly (monitoringu) a nízka kvalita komunikácie medzi rodičmi a adolescentom. Čo sa týka ostatných sociálnych charakteristík – adolescenti, ktorí vnímajú sociálnu oporu od svojich kamarátov / rovesníkov vyššie a ktorí vyššie skórujú v extroverzii, sa častejšie správajú rizikovo. Podobne aj možné vysvetlenia tohto faktu a zároveň možnosti jeho využitia v prevencii rizikového pitia alkoholu diskutujeme v uvedených štúdiách. (Tomčíkova et al., Tijdschrift voor gezondheidswetenschappen . Public Health Conference, Groningen, NL, 9. – 10. 4. 2008, 32 - 33; Tomcikova et al., Psychology and Health, 22nd Annual Conference of the European Health Psychology Society (2008), Vol.23, suppl.1, 255; Tomcikova et al., Psychologia Cassoviensis, Košice, 8.-10. 10. 2008, 21).

Bol potvrdený štatisticky významný vzťah medzi vzťahmi prežívanými v školskom prostredí (vzťah žiak – žiak a vzťah žiak – učiteľ) a psychickou pohodou a sebaúctou dospelievajúcich. Zároveň bolo zistené, že tieto vzťahy sú rozdielne medzi aktérmi a obeťami agresívneho správania. Výsledky ďalšej štúdie potvrdili, že sebaúcta, ale aj pohlavie respondentov, šikanovanie a spolupatričnosť ku škole je veľmi dôležitým faktorom, ktorý vplýva na celkovú psychickú pohodu. (Sarkova et al., 30th ISPA Conference, School psychology in a changing society, 2008).

Naš výskum preukázal horší zdravotný stav rómskych adolescentov v porovnaní s nerómskymi, ktorý je z časti ovplyvnený nižším socio-ekonomickým statusom rómskych adolescentov. V oblasti rizikového správania sme zistili, že rómske dievčatá sa správajú menej rizikovo ako nerómske dievčatá, pričom u chlapcov sme našli výrazný rozdiel len pri skúsenostiach s užívaním ilegálnych drog. Aj tieto rozdiely sú z časti ovplyvnené nižším socio-ekonomickým statusom rómskych adolescentov. Analyzovaný bol vplyv socioekonomického statusu na zdravie i rizikové správanie ako i vplyv možných moderátorov a mediátorov. Zvláštna pozornosť bola venovaná zmyslu pre integritu, beznádeji, pozitívnej a negatívnej afektivity a sociálnej opore, pričom bol potvrdený ich význam pre vysvetlenie socioekonomických

nerovností v zdraví. Bolo zistené, že veľkosť rodových rozdielov v rizikovom správaní adolescentov je do značnej miery sociálne podmienená a mení sa v závislosti od doby a sociálnych charakteristík sídla. Minimálne v tomto konkrétnom prípade (rizikové správanie) sa patriarchálny sociálny model javí byť protektívnym faktorom u dievčat. Výsledky naznačujú potrebu prehodnotenia charakteru programov prevencie, predovšetkým vzhľadom na zvýšenú prevalenciu fajčenia cigariet dievčatami. (Kolarčík et al., *Psychology and Health, 22nd Annual Conference of the European Health Psychology Society (2008), Vol.23, suppl.1, 162*; Kolarčík et al., *European journal of public health, Supplement 16th EUPHA Conference (2008), Vol.18 suppl.1, 181-182*; Kolarčík et al., *Celoslovenská konferencia „Psychológia zdravia v praxi.“ 15. mája 2008, Bratislava*; Madarasová Gecková a kol. *Československá psychologie (2008) LII, 2, 149-161*; Madarasova Geckova et al., *Psychology and Health, 22nd Annual Conference of the European Health Psychology Society (2008), Vol.23, suppl.1, 128*; Madarasova Geckova et al. *European journal of public health, Supplement 16th EUPHA Conference (2008), Vol.18 suppl.1, 130*; Madarasová Gecková a kol. *Celoslovenská konferencia „Psychológia zdravia v praxi.“ 15. mája 2008, Bratislava*).

Časť projektu: Rizikové správanie

Pozornosť bola venovaná skúmaniu rizikového sexuálneho správania sa dospievajúcich. Skoro dve tretiny vysokoškolských študentov malo pohlavný styk. Z nich 38% priznalo rizikové sexuálne správanie. Faktory, ako prvý pohlavný styk pred 16. rokom života, pitie a fajčenie významne zvyšujú riziko výskytu sexuálne rizikového správania. Avšak vplyv pohlavia a subjektívnej pohody na sexuálne rizikové správanie sa ukazuje ako nevýznamný. Vysoký výskyt rizikového správania medzi mladými ľuďmi poukazuje na potrebu zavádzania prevenčných programov zahŕňajúc aj sexuálne správanie. Zameranie sa na celú oblasť rizikového správania namiesto jedného typu sa javí ako užitočné. Bol zaznamenaný vysoký výskyt nepravidelného používania kondómov (42 až 97%) najmä v prípadoch orálneho alebo análneho styku. Študenti vo všeobecnosti podceňujú riziká nákazy pohlavne prenosnými chorobami. Ich vedomosti o výskyte a častosti pohlavných chorôb nezodpovedajú realite, čo sa odrazilo v najmä podcenení chlamýdií. Vyšší vek pri prvom pohlavnom styku, používanie kondómu pri tomto styku a dlhší vzťah s partnerom pred týmto stykom významne znížili pravdepodobnosť výskytu sexuálne rizikového správania. Výsledky poukazujú na fakt, že 16% chlapcov a 9% dievčat vo veku 14,3 roka života už malo sexuálnu skúsenosť. Avšak z ostatných európskych štúdií (Currie et al., 2004) vyplýva, že tento počet pri porovnaní s ostatnými krajinami je nižší. Celková proporcia používania kondómov u adolescentov v našej vzorke je nižšia ako v európskom priemere podľa HBSC (Currie et al., 2004). Významne viac chlapcov ako dievčat priznalo troch a viacerých sexuálnych partnerov. Tento trend, muži celkovo udávajú viac sexuálnych partnerov ako ženy, bol potvrdený aj v iných štúdiách. Alarmujúce je, že skoro každý druhý chlapec alebo dievča priznalo sexuálny styk pod vplyvom alkoholu. Naša štúdia v tomto smere podporuje zistenia iných štúdií (Castilla et al., 1999; Graves, 1995), ktoré potvrdili spolu výskyt pitia alkoholu a sexuálne rizikového správania. Na druhej strane, naše zistenia odrážajú aj úroveň edukácie zameranej na sexuálny život, ktorá je na Slovensku málo systematická. Tento problém sa jasne odrazil pri vedomostiach mladých o pohlavne prenosných chorobách. AIDS je pre žiakov jednak najznámejšou a zároveň aj najčastejšou pohlavne prenosnou chorobou na Slovensku, avšak reálne hroziace nebezpečenstvo v podobe chlamýdií je podcenené. Študenti s vysokým a nízkym sexuálne rizikovým správaním priznali aj významne odlišné hodnotové orientácie ako: vzrušujúci život a pohodlný život (viac dôležité pre rizikových), múdrosť, sebakontrola, slušnosť, morálnosť, spása, mierový svet (viac dôležité pre menej rizikových). Tieto hodnotové odlišnosti poukazujú na málo preskúmanú oblasť hodnotových orientácií v kontexte rizikového správania. (Kalina et al. *BMC Public Health, 2008*; Kalina et al., *Psychology and Health, 22nd Annual Conference of the European Health Psychology Society (2008), Vol.23, suppl.1, 156-156*; 16 Annual EUPHA meeting: *I-Health: health and innovation in Europe. Lisbon, Portugal, 5- 8 November 2008. European Journal of Public Health. 92-92*).

Časť projektu: Prevencia užívania drog a rizikové správanie sa vysokoškolákov

Vzťahy medzi mediátormi užívania drog a rizikovým správaním sa vysokoškolákov počas prvých dvoch rokov štúdia na vysokej škole boli skúmané; sledované boli zmeny v mediátoroch užívania drog v skupine účastníkov Programu Prevencie Závislostí a AIDS pre vysokoškolákov a v skupine vysokoškolákov, ktorá program neabsolvovala. Bolo zistené, že užívanie drog negatívne korelovalo s mediátormi užívania drog zameranými na postoje k drogám (napr. Odhodlanie neužívať drogy, Názory na dôsledky, Normatívne očakávania, Nesúlad užívania drog so životným štýlom), menej tesný vzťah malo s mediátormi zameranými na kompetencie (napr. Spôsobilosti vytyčovať a plniť ciele, Spôsobilosti zvládať stres, Sociálnych a životných spôsobilostí). U účastníkov kurzu bol po absolvovaní programu v porovnaní s kontrolnou skupinou zaznamenaný štatisticky významne vyšší nárast v miere Odhodlania neužívať drogy, Spôsobilostí vytyčovať a plniť ciele, Sociálnych spôsobilostí a Pomáhajúcich spôsobilostí. Výsledky ďalej naznačujú, že aj mladí dospelí môžu byť ovplyvnení efektívnym programom prevencie závislostí. Sledovali sme sociodemografické faktory v súvislosti s rôznymi vzorcami pitia alkoholu medzi univerzitnými študentmi. Výsledky potvrdzujú, že chlapci sú v porovnaní s dievčatami viac zainteresovaní vo všetkých štyroch vzorcoch pitia (frekvencia pitia, excesívne pitie, časté opíjanie sa a problémové pitie). Faktor vyšší študijný ročník bol v porovnaní s nižšími ročníkmi asociovaný len s nižšou úrovňou excesívneho pitia. Bývanie s rodičmi počas semestra sa ukázal byť protektívny factor aj pre excesívne pitie, časté opíjanie sa a problémové pitie. Problémové pitie bolo signifikantne vyššie u študentov, pochádzajúcich z rodín kde obaja rodičia majú vyššie takisto ako aj obaja nižšie vzdelanie v porovnaní so študentmi, ktorých jeden s rodičov má nižšie a jeden vyššie vzdelanie. Študenti, ktorí mali stáleho intímneho partnera vykázali signifikantne menej problémového pitia ako študenti bez stáleho partnera. Intervenčné programy zacielené na tieto rizikové skupiny môžu pomôcť predísť alkoholovej závislosti. Sledovali sme ako súvisí všeobecná, sociálna self-efficacy, self-efficacy zameraná na schopnosť odmietnuť alkohol s jednotlivými vzorcami pitia alkoholu medzi slovenskými vysokoškolákmi. Nízka úroveň self-efficacy pre schopnosť odmietania alkoholu pod sociálnym tlakom zvyšovala pravdepodobnosť vyššej frekvencie pitia ako aj vyššej kvantity konzumovateľného alkoholu medzi mužmi aj ženami. Vyššia úroveň sociálnej self-efficacy súvisí s vyššou kvantitou pitia medzi mužmi aj ženami. Všeobecná self-efficacy sa neukázala byť vo vzťahu s frekvenciou alebo kvantitou pitia. Sociálny kontext a vplyv rovesníkov hrá dôležitú úlohu v pití alkoholu. Intervenčné programy by mali byť zamerané na zvyšovanie spôsobilostí zameraných na schopnosť odmietajúť alkohol, ktoré môžu ovplyvniť jedincovu schopnosť odolať tlaku vrstovníkov. Zisťovali sme výskyt a sociodemografické faktory excesívneho a problémového pitia alkoholu vysokoškolákmi. Výsledky sú v súlade s doterajším výskumom a potvrdzujú, že alkohol je súčasťou vysokoškolského života. Bývanie s rodičmi počas semestra sa ukázal byť významný protektívny factor voči všetkým skúmaným vzorcom alkoholového správania. Problémové pitie bolo navyše asociované s absenciou partnerského vzťahu. Vekové rozdiely ako aj typ štúdia sa nepreukázali byť významné vo vzťahu s pitím u vysokoškolákov. Výsledky ďalej potvrdzujú významné rodové rozdiely vo všetkých skúmaných vzoroch pitia. Možno skonštatovať, že pitie alkoholu je úzko spojené so sociodemografickými faktormi a je bežným problémom medzi vysokoškolákmi. Pozornosť bola venovaná aj skúmaniu faktorov rizikového správania sa vysokoškolákov. Sledovaný bol vzťah medzi rodom, faktormi osobnosti (EPQR-A), faktormi hodnôt (RVS), rizikovým správaním sa najlepšieho priateľa a rizikovým správaním sa (fajčenie cigariet, konzumácia alkoholu) vysokoškolákov. Zistený bol vzťah medzi osobnostnými faktormi (extroverziou, náklonnosťou dávať sociálne žiaduce odpovede), faktormi hodnôt (subjektívnu pohodu, konvenčnosťou), rizikovým správaním sa najlepšieho priateľa a rizikovým správaním sa vysokoškolákov. Extroverzia, subjektívna pohoda a rizikové správanie sa najlepšieho priateľa prispievali k rizikovému správaniu sa vysokoškolákov; sociálna žiaducnosť a konvenčnosť naopak mali k rizikovému správaniu sa vysokoškolákov protektívny vzťah. Výsledky podporujú dôležitosť kombinácie stratégie sociálneho vplyvu a stratégie rozvoja životných spôsobilostí v prevencii rizikového správania sa medzi vysokoškolákmi. (Sebena et al., 16th Annual EUPHA conference "I-Health: health and innovation in Europe". Lisbon, Portugal; 6-8 November 2008, poster section. EUROPEAN JOURNAL OF PUBLIC HEALTH 2008, Volume 18 Supplement 1, page 152-153; Sebena et al.

1st European Symposium on Substance Use and Abuse among University Students Epidemiology, determinants and interventions 26-27-28 November 2008; Sebena et al. Konferencia Psychologia Cassoviensis, Košice, 8.-10. 10. 2008. Salonna, Orosova, Konferencia Psychologia Cassoviensis, Košice, 8.-10. 10. 2008, 35).

Súčasťou riešenia projektu **APVV-20-038205** sú aj bilaterálne projekty Univerzity P. J. Šafárika v Košiciach a Univerzity v Groningene, NL: RUG-UPJS (2/2006) (2006-2009) (zodpovedný riešiteľ: Mgr. Veselská); RUG-UPJS (95/2004) (2004-2007) (zodpovedný riešiteľ: Mgr. Kalina); RUG-UPJS (2/2006) (2007-2011) (zodpovedný riešiteľ: Mgr. Kolarčík); RUG-UPJS (2/2006) (2007-2011) (zodpovedný riešiteľ: Mgr. Piteľ); RUG-UPJS (2/2006) (2006-2009) (zodpovedný riešiteľ: Mgr. Tomčíková).

Súčasťou riešenia projektu **APVV-20-038205** (zodpovedný riešiteľ projektu: O. Orosová) a projektu VEGA 1/4518/07 (zodpovedný riešiteľ projektu: O. Orosová) je aj odborná garancia a spoluúčasť na riešení projektu Protidrogového fondu PDF/74/2008; FILIA, n.o. – Rovesnícky program prevencie drogových závislostí, modul vzdelávacej aktivity akreditovanej MŠ SR: Prevencia drogových závislostí: č. akreditácie: 1321/1645/2000/56/1, (UVZ UPJŠ v *Danišovciach*) realizovaný:

11. -14. 6.2008 (50 žiakov, 8 učiteľov, 2 vysokoškoláci)

4.-6.12.2008 (50 žiakov, 8 učiteľov, 2 vysokoškoláci)

2) APVV- 20-038305 (2006-2009) (vedúci projektu: dr. Rosenberger)

APVV-20-038305“ Kvalita života pacientov s chronickým ochorením: viacúrovňový integratívny prístup

V centre záujmu tohto projektu sú pacienti s chronickým ochorením, pokúšame sa nájsť spoločné determinanty kvality života pacientov s reumatologickými, neurologickými, nefrologickými a kardiologickými ochoreniami. Projekt sa snaží integrovať informácie z viacerých odborov (psychológia zdravia, medicínske obory, medicínska sociológia, verejné zdravotníctvo, sociálna medicína). Hlavnou koordinátorkou projektu je Mgr. Iveta Rajničová, PhD., keďže v roku 2008 nastúpila na materskú dovolenku, aktuálne je vedúcim projektu MUDr. Jaroslav Rosenberger, PhD. Priamo je do projektu zapojených 12 PhD. študentov, pričom v decembri 2008 obhájili svoje dizertačné práce na Univerzite v Groningene (Holandsko) MUDr. Eva Havlíková (Fatigue, mood disorders and sleep problems in patients with Parkinson's disease) a Mgr: Zuzana Škodová (Coronary heart disease from psychosocial perspective: socioeconomic and ethnic inequalities among Slovak patients). Zber dát aktuálne prebieha medzi nefrologickými, kardiologickými a reumatologickými pacientmi, pripravujeme druhú vlnu zberu dát neurologických pacientov V medzinárodných karentovaných časopisoch s impakt faktorom sa v r. 2008 sa podarilo publikovať 9 článkov a 10 abstraktov z medzinárodných konferencií.

APVV-20-038305: Quality of life in patients with a chronic disease: multilevel integrative approach

The attention of this project is focused to patients with chronic disease as we try to identify common determinants of quality of life in patients with rheumatoid arthritis, neurological, nephrological and cardiological diseases. The project integrates information from various scientific disciplines (health psychology, medical fields, medical sociology, public health, social medicine). The project coordinator is Iveta Rajnicova, PhD. Because she is on maternity leave, Jaroslav Rosenberger, MD, PhD. is principal investigator at present time. Twelve PhD. students are directly involved in the project, two of them have defended their PhD. thesis in University of Groningen (the Netherlands) in December 2008 – Eva Havlikova, MD (Fatigue, mood disorders and sleep problems in patients with Parkinson's disease) and Zuzana Škodová, MSc. (Coronary heart disease from psychosocial perspective: socioeconomic and ethnic inequalities among Slovak patients). Data are collected among nephrology, cardiology

and rheumatology patients, we prepare the second wave of data collection among neurological patients. Nine articles and 10 abstracts from conferences were published in international current-content journals with impact factor in 2008.

4. Návrhy týkajúce sa vedeckovýskumnej činnosti FF UPJŠ

- 1) Diferencovanosť typov tvorivosti vo vedeckovýskumnej a umeleckej činnosti (kognitívna, exaktná, technická, kreatívna tvorivosť a i.), prejavujúca sa aj v špecifickom vzťahu jazykového vedomia (spontánne, reflexívne, poučené, kreatívne a i.) a myslenia, by sa mala premietnuť aj do špecifik hodnotenia výskumných a publikačných výsledkov v jednotlivých skupinách vied. Osobitne tu stojí protiklad tzv. vlastivedných a prírodovedných, exaktných vied, pri ktorom sa uplatňuje dialektická väzba jednotlivého (variantného) a všeobecného (invariantného), prirodzene, s dôrazom na jeden z týchto dvoch pólov dialektickej opozície. Táto väzba sa dotýka celého oblúka vedeckej komunikácie (autor – text – percipient), teda aj citácií a ohlasov na vedeckú prácu. Z uvedeného faktu vyplývajú aj špecifiká niektorých žánrov (napr. žánr eseje vo filozofii, recenzia umeleckých diel, kazuistika v lekárskejších vedách a pod.). Z tohto hľadiska by sa žiadalo spresniť a prehodnotiť aj kategórie publikačnej činnosti (najmä z kvalitatívneho aspektu pri hodnotení poznávacieho prínosu príslušnej publikácie); ide napr. o prehodnotenie väzieb medzi kategóriou AAB, AED a GII, resp. BAB, BED a GII a pod.
- 2) Na fakultách, ale aj v medzifakultných reláciách by sa žiadalo posilniť interdisciplinárny výskumný priestor (napr. pri príprave a riešení projektov v rámci VEGA, KEGA, APVV atď.), z ktorého vychádzajú rozhodujúce impulzy pre rozvoj teoreticko-metodologických bádateľských postupov.
- 3) Pri hodnotení výsledkov publikačnej činnosti sa žiada vytvoriť špeciálnu kategóriu odborných a popularizačných prác (žánrov, výstupov) a umeleckých tvorivých textov a realizácií (v diferencovaných znakových sústavách) v elektronických médiách a určiť ich hodnotovú váhu.
- 4) Pri doktorandskom štúdiu treba posilniť teoreticko-metodologický základ prípravy (napr. v oblasti filologických vied prostredníctvom teorém všeobecnej jazykovedy, v oblasti dejín literatúry cez teoretický základ literárnej vedy atď., a to v skupine povinne voliteľných predmetov), ktorý garantuje suverénnejší všeobecnejší tvorivostný pohyb v príslušnom bádateľskom priestore.
- 5) Pripraviť projekt Letnej školy slovenského jazyka kultúry pre zahraničných účastníkov.
- 6) Kompletizovať vydanie Spisov P. J. Šafárika na UPJŠ a pripraviť medzinárodnú konferenciu a vydanie zborníka referátov z nej k 150. výročiu úmrtia P. J. Šafárika (2011). Pripraviť grant na organizačné zabezpečenie konferencie, na vydanie ďalšieho zväzku Spisov P. J. Šafárika (Zv. 5: Šafárikova básnická a verzologická tvorba) a na vydanie konferenčného zborníka.
- 7) Zvyšovať kvalitu výsledkov bádateľskej práce aj posilnením najdôležitejších žánrov v humanitných disciplínach (monografie, časopisecké vedecké štúdie) a jej výsledky intenzívnejšie publikovať v karentovaných časopisoch a ďalších špičkových publikáciách.
- 8) Hľadať exaktné parametre na kvalifikované porovnanie a hodnotenie výsledkov vedeckovýskumnej a umeleckej činnosti pracovníkov, v oblasti humanitných a spoločenskovedných disciplín a výraznejšie uplatniť výsledky umeleckej tvorivosti pri ich kvalifikačných postupoch.
- 9) Doktorandov a mladých vedeckých pracovníkov aktívnejšie zapájať do aktivít v rámci slovenského a medzinárodného Kolokvia mladých jazykovedcov
- 10) Pri teoretických prácach posilňujúcich výsledky základného výskumu upozorňovať aj na ich ďalšiu aplikáciu v praxi
- 11) Posilňovať účasť pracovníkov fakulty v riadiacej a organizačnej činnosti v oblasti vedeckého výskumu, a to aj v medzinárodných reláciách.

Príloha č. 1

Vedeckovýskumné výsledky Filozofickej fakulty, VV projekty a riešené úlohy Filozofickej fakulty v roku 2008

- Významné vedeckovýskumné výsledky FF UPJŠ pozri v kap. 4.
- Vedeckovýskumné projekty a riešené úlohy pozri v tab. 3.

Katedra pedagogickej psychológie a psychológie zdravia

APVV-20-038205 (2006-2009) (zodpovedný riešiteľ projektu: doc. Orosová)

Individuálne, interpersonálne, sociálne a spoločenské faktory rizikového správania v období dospievania a ranej dospelosti

Výskumné výsledky projektu boli priebežne v roku 2008 spracovávané do publikačných výstupov. **20 publikácií bolo v roku 2008 publikovaných v karentovaných časopisoch**; z toho 2 štúdie v Československej psychológii a BMC.Public Health; 18 stručných oznámení v Psychology and Health a European Journal of Public health. 2 štúdie boli akceptované karentovanými časopismi: Addictive Behaviors a BMC Public Health. Ďalších **9 štúdií bolo v roku 2008 postúpených do karentovaných časopisov**: Eur.J.of. Contr. Health Care; International Journal of Psychology; European addiction research; Journal of studies on alcohol and drugs; Social Science and Medicine; European Journal of Public Health; Studia psychologica, Československá psychologie. Ďalších **15 štúdií je rozpracovaných/pripravovaných** pre publikovanie v karentovaných časopisoch.

Publikovaných bolo **6 abstraktov zo zahraničných konferencií** (30th ISPA Conference, School psychology in a changing society, Utrecht, Netherlands, 8–13. 7. 2008; 1st European Symposium on Substance Use and Abuse among University Students Epidemiology, determinants and interventions 26-28 November 2008, Antwerpy, Belgicko), **8 abstraktov z domácich konferencií** (Konferencia Psychologia Cassoviensis, Košice, 8.-10. 10. 2008; Sociálne procesy a osobnosť 2008, XI. ročník medzinárodnej vedeckej konferencie, 15. – 17. 9. 2008); **publikované boli 2 príspevky z domácej a zahraničnej konferencie** (Medzi modernou a postmodernou.Súťaživosť ako kultúrnotvorný fenomén-limity efektivity. Zborník vystúpení z medzinárodnej vedeckej konferencie (Prešov, 13.-14.február 2008; Psychologie zdraví a kvalita života, Vernižovica, 2007); **postúpených k publikovaniu z domácej vedeckej konferencie bolo 6 príspevkov** (Konferencia Psychologia Cassoviensis, Košice, 8.-10. 10. 2008).

Riešenie projektu podnietilo vedenie **22 záverečných prác Bc stupňa štúdia, 3 záverečných prác Mgr. stupňa štúdia, 3 rigorózných prác, pre jedno PhD štúdium v odbore Sociálna psychológia a psychológia práce v internej forme, pre sedem PhD štúdií v odbore Sociálna medicína na Univerzite v Groningene, NL v externej forme.**

Aktívna účasť na konferenciách:

Výsledky výskumu boli prezentované na **5 zahraničných konferenciách a 3 domácich konferenciách: 2 pozvané prednášky**: UNIPREV Congress, Baia Mare, Romania, 26-28 June 2008, 4 prihlásené prednášky na zahraničných konferenciách: Tijdschrift voor gezondheidswetenschappen. Public Health Conference, Groningen, NL, 9–10 April 2008; 22nd Annual Conference of the European Health Psychology Society 9-12 September 2008, Bath, England United Kingdom; 30th ISPA Conference, School psychology in a changing society, Utrecht, Netherlands, 8–13. 7. 2008; **15 posterových prezentácií**: 22nd Annual Conference of the European Health Psychology Society, 9-12 September 2008, Bath, England United Kingdom; 16th EUPHA Conference, 6-8 November 2008, Lisbon, Portugal; 1st European Symposium on Substance Use and Abuse among University Students Epidemiology, determinants and interventions 26-28 November 2008, Antwerpy, Belgicko.

11 prihlásených prednášok na domácich konferenciách: Konferencia Psychológia zdravia v praxi. Bratislava 15. 5. 2008; Konferencia Psychologia Cassoviensis, Košice, 8.-10. 10. 2008; Sociálne procesy a osobnosť 2008, XI. ročník medzinárodnej vedeckej konferencie, 15. – 17. 9. 2008; **2 posterové prezentácie na domácej konferencii:** Konferencia Psychologia Cassoviensis, Košice, 8.-10. 10. 2008.

Prehľad najdôležitejších zistení projektu APVV-20-038205 :

Časť projektu: Individuálne faktory

V časti intrapersonálne charakteristiky a rizikové správanie dospelých sme sa sústredili na sledovanie vplyvu osobnostných faktorov veľkej päťky, tzv. Big Five (extroverzia, svedomitosť, emocionálna stabilita, zhoda a otvorenosť voči skúsenosti), aspektov sebaúcty (pozitívna a negatívna sebaúcta) a resiliencie ako zdroja osobnostnej sily (percepcia seba, percepcia budúcnosti, štruktúralný štýl) na pravdepodobnosť, že dospelý začal fajčiť, bol pravidelným fajčiarom, začal piť alkohol, pravidelne pije, uvádzal stavy opitia počas posledného mesiaca a skúšal marihuanu alebo iné drogy. Osobnostné charakteristiky vo vzťahu k výskytu rizikového správania môžu nadobúdať charakter rizikovosti alebo protektívnosti. Extroverzia a negatívna sebaúcta boli vo vzťahu k všetkým druhom rizikového správania tak u chlapcov, ako aj dievčat rizikovým i faktormi, kým štruktúralný štýl a vnímanie nebezpečenstva boli protektívnymi faktormi vo vzťahu k všetkým druhom rizikového správania sa u oboch pohlaví. Rodové odlišnosti sa nám potvrdili u pozitívnej sebaúcty, pozitívna sebaúcta vykazovala u chlapcov vo vzťahu k rizikovému správaniu rizikovosť, kým u dievčat vysoká pozitívna sebaúcta plnila ochrannú funkciu. Najmenej s rizikovým správaním súvisí faktor otvorenosť voči skúsenosti. Jeho významnosť vplyvu sa potvrdila len vo vzťahu k skúšaniam marihuany v skupine dievčat. (*Gajdošová, et al. 30th ISPA Conference, School psychology in a changing society, book of abstracts, 2008; Gajdosova et al., Psychology and Health, 22nd Annual Conference of the European Health Psychology Society (2008), Vol.23, suppl.1, 126; Orosová, et. al., European journal of public health, Supplement 16th EUPHA Conference (2008), Vol.18 suppl.1, 131-132).*

Pri skúmaní individuálnych faktorov sa ďalej zistilo spojenie medzi negatívnou sebaúctou a rizikovým správaním, ako aj jasný vplyv ďalších premenných, ako je osobnosť a mentálne zdravie na sebaúctu ako takú. Skúmaný bol vplyv sebaúčinnosti, vnímania rizikového správania a afektivity na rôzne formy rizikového správania. Opäť sa potvrdil vplyv všetkých menovaných premenných. Skúmaný bol vzťah jednotlivých aspektov seba-systému ako individuálnej premennej a rizikového správania sa adolescentov, ako aj vzťah jednej zo zložiek seba-systému (sebaúcty) k ďalším premenným (socioekonomický status, osobnosť, mentálne zdravie, sociálna opora). Z už spomenutých zložiek seba-systému sa ako protektívne faktory nielen rizikového správania, ale aj percepcie tohto správania ukázali sebaúčinnosť a sebakontrola, ako aj pozitívna sebaúcta. (*Veselska et al., Psychology and Health, 22nd Annual Conference of the European Health Psychology Society (2008), Vol.23, suppl.1, 266; Veselska et al., European journal of public health, Supplement 16th EUPHA Conference (2008), Vol.18 suppl.1, 151-152).*

Časť projektu: Interpersonálne faktory

Skúmaný bol rizikový/protektívny vzťah rodu, vybraných sociálno-psychologických faktorov a fajčenia cigariet, konzumácie alkoholu dospelými. Zistili sme rizikový vzťah medzi normatívnymi očakávaniami, tiež faktorom sociálnej inteligencie, sociálne spôsobilosti a rizikovým správaním sa dospelých. Zistili sme protektívny vzťah medzi subfaktormi sociálnej inteligencie, spracovanie sociálnych informácií a sociálna vnímavosť a rizikovým správaním sa dospelých. Ďalšie analýzy boli realizované osobitne v skupine chlapcov a dievčat. Vzťah medzi skúmanými faktormi sociálnej inteligencie, normatívnymi očakávaniami týkajúcimi sa prevalencie fajčenia cigariet rovesníkmi/konzumácie alkoholu rovesníkmi, vnímanou dostupnosťou fajčenia cigariet/konzumácie alkoholu a dvomi formami rizikového správania sa dospelých bol rodovo špecifický a špecifický aj k forme rizikového správania sa, tzn. fajčeniu cigariet a konzumácii alkoholu. Najvyšší rizikový podiel na sile regresných modelov chlapcov vytvorených pre fajčenie cigariet a konzumáciu alkoholu mali normatívne

očakávaní týkajúce sa prevalencie fajčenia/ konzumácie alkoholu rovesníkmi, ako aj vnímaná dostupnosť fajčenia cigariet/konzumácie alkoholu. Rizikový vzťah bol zistený aj medzi sociálnymi spôsobilosťami a fajčením chlapcov; protektívny vzťah bol zistený medzi spracovávaním sociálnych informácií a fajčením chlapcov; protektívny vzťah bol zistený medzi sociálnou vnímavosťou a konzumáciou alkoholu chlapcami. Jediný, rizikový podiel na sile regresného modelu vytvoreného pre fajčenie dievčat mala vnímaná dostupnosť fajčenia cigariet. Na sile regresného modelu vytvoreného pre konzumáciu alkoholu dievčatami mali rizikový podiel tri premenné, a to sociálne spôsobilosti, normatívne očakávaní týkajúce sa konzumácie alkoholu rovesníkmi a vnímaná dostupnosť konzumácie alkoholu. (Orosova et al., 30th ISPA Conference, School psychology in a changing society, book of abstracts (2008), 11; Orosova et al., Psychology and Health, 22nd Annual Conference of the European Health Psychology Society (2008), Vol.23, suppl.1, 198; Orosová a kol, Psychologia Cassoviensis 2008, 19)

Časť projektu: Sociálne faktory

V rámci tejto časti projektu sa v analýze dát zameriavame najmä na charakteristiky rodinného a sociálneho prostredia adolescentov v kontexte ich rizikového správania, konkrétne rizikového pitia alkoholu. V prvom rade sme sa zamerali na úplnú / neúplnú rodinnú štruktúru, a jej súvis s týmto typom rizikového správania. Bolo zistené, že adolescenti pochádzajúci z rozvedených rodín sa častejšie správajú rizikovo (nadmerné pitie alkoholu) a tento vzťah pretrváva bez ohľadu na čas, ktorý od rozvodu rodičov uplynul. Rovnako rizikovým faktorom je okrem rozvodu rodičov aj nízka vnímaná sociálna opora od rodiny. V rámci analýz sme zisťovali aj vplyv socio-ekonomickej pozície rodiny na rizikové pitie alkoholu. V tomto prípade naše výsledky nepotvrdili výsledky mnohých zahraničných štúdií – v našej výskumnej vzorke viac rizikového správania (pitia alkoholu) vykázali adolescenti s vyšším socio-ekonomickým statusom. Možné príčiny tohto faktu diskutujeme v uvedených štúdiách. Ďalšími rizikovými faktormi rodinného prostredia sú podľa predbežných analýz nízka úroveň rodičovskej kontroly (monitoringu) a nízka kvalita komunikácie medzi rodičmi a adolescentom. Čo sa týka ostatných sociálnych charakteristík – adolescenti, ktorí vnímajú sociálnu oporu od svojich kamarátov / rovesníkov vyššie a ktorí vyššie skórujú v extroverzii, sa častejšie správajú rizikovo. Podobne aj možné vysvetlenia tohto faktu a zároveň možnosti jeho využitia v prevencii rizikového pitia alkoholu diskutujeme v uvedených štúdiách. (Tomčíkova et al., Tijdschrift voor gezondheidswetenschappen . Public Health Conference, Groningen, NL, 9. – 10. 4. 2008, 32 - 33; Tomcikova et al., Psychology and Health, 22nd Annual Conference of the European Health Psychology Society (2008), Vol.23, suppl.1, 255; Tomcikova et al., Psychologia Cassoviensis, Košice, 8.-10. 10. 2008, 21).

Bol potvrdený štatisticky významný vzťah medzi vzťahmi prežívanými v školskom prostredí (vzťah žiak – žiak a vzťah žiak – učiteľ) a psychickou pohodou a sebaúctou dospelievajúcich. Zároveň bolo zistené, že tieto vzťahy sú rozdielne medzi aktérmi a obeťami agresívneho správania. Výsledky ďalšej štúdie potvrdili, že sebaúcta, ale aj pohlavie respondentov, šikanovanie a spolupatričnosť ku škole je veľmi dôležitým faktorom, ktorý vplýva na celkovú psychickú pohodu. (Sarkova et al., 30th ISPA Conference, School psychology in a changing society, 2008).

Naš výskum preukázal horší zdravotný stav rómskych adolescentov v porovnaní s nerómskymi, ktorý je z časti ovplyvnený nižším socio-ekonomickým statusom rómskych adolescentov. V oblasti rizikového správania sme zistili, že rómske dievčatá sa správajú menej rizikovo ako nerómske dievčatá, pričom u chlapcov sme našli výrazný rozdiel len pri skúsenostiach s užívaním ilegálnych drog. Aj tieto rozdiely sú z časti ovplyvnené nižším socio-ekonomickým statusom rómskych adolescentov. Analyzovaný bol vplyv socioekonomického statusu na zdravie i rizikové správanie ako i vplyv možných moderátorov a mediátorov. Zvláštna pozornosť bola venovaná zmyslu pre integritu, beznádeji, pozitívnej a negatívnej afektivity a sociálnej opore, pričom bol potvrdený ich význam pre vysvetlenie socioekonomických nerovností v zdraví. Bolo zistené, že veľkosť rodových rozdielov v rizikovom správaní adolescentov je do značnej miery sociálne podmienená a mení sa v závislosti od doby

a sociálnych charakteristík sídla. Minimálne v tomto konkrétnom prípade (rizikové správanie) sa patriarchálny sociálny model javí byť protektívnym faktorom u dievčat. Výsledky naznačujú potrebu prehodnotenia charakteru programov prevencie, predovšetkým vzhľadom na zvýšenú prevalenciu fajčenia cigariet dievčatami. (Kolarčík et al., *Psychology and Health, 22nd Annual Conference of the European Health Psychology Society (2008), Vol.23, suppl.1, 162*; Kolarčík et al., *European journal of public health, Supplement 16th EUPHA Conference (2008), Vol.18 suppl.1, 181-182*; Kolarčík et al., *Celoslovenská konferencia „Psychológia zdravia v praxi.“ 15. mája 2008, Bratislava*; Madarasová Gecková a kol. *Československá psychologie (2008) LII, 2, 149-161*; Madarasova Geckova et al., *Psychology and Health, 22nd Annual Conference of the European Health Psychology Society (2008), Vol.23, suppl.1, 128*; Madarasova Geckova et al. *European journal of public health, Supplement 16th EUPHA Conference (2008), Vol.18 suppl.1, 130*; Madarasová Gecková a kol. *Celoslovenská konferencia „Psychológia zdravia v praxi.“ 15. mája 2008, Bratislava*).

Časť projektu: Rizikové správanie

Pozornosť bola venovaná skúmaniu rizikového sexuálneho správania sa dospelých. Skoro dve tretiny vysokoškolských študentov malo pohlavný styk. Z nich 38% priznalo rizikové sexuálne správanie. Faktory, ako prvý pohlavný styk pred 16. rokom života, pitie a fajčenie významne zvyšujú riziko výskytu sexuálne rizikového správania. Avšak vplyv pohlavia a subjektívnej pohody na sexuálne rizikové správanie sa ukazuje ako nevýznamný. Vysoký výskyt rizikového správania medzi mladými ľuďmi poukazuje na potrebu zavádzania prevenčných programov zahŕňajúc aj sexuálne správanie. Zameranie sa na celú oblasť rizikového správania namiesto jedného typu sa javí ako užitočné. Bol zaznamenaný vysoký výskyt nepravidelného používania kondómov (42 až 97%) najmä v prípadoch orálneho alebo análneho styku. Študenti vo všeobecnosti podceňujú riziká nákazy pohlavne prenosnými chorobami. Ich vedomosti o výskyte a častosti pohlavných chorôb nezodpovedajú realite, čo sa odrazilo v najmä podcenení chlamýdií. Vyšší vek pri prvom pohlavnom styku, používanie kondómu pri tomto styku a dlhší vzťah s partnerom pred týmto stykom významne znížili pravdepodobnosť výskytu sexuálne rizikového správania. Výsledky poukazujú na fakt, že 16% chlapcov a 9% dievčat vo veku 14,3 roka života už malo sexuálnu skúsenosť. Avšak z ostatných európskych štúdií (Currie et al., 2004) vyplýva, že tento počet pri porovnaní s ostatnými krajinami je nižší. Celková proporcia používania kondómov u adolescentov v našej vzorke je nižšia ako v európskom priemere podľa HBSC (Currie et al., 2004). Významne viac chlapcov ako dievčat priznalo troch a viacerých sexuálnych partnerov. Tento trend, muži celkovo udávajú viac sexuálnych partnerov ako ženy, bol potvrdený aj v iných štúdiách. Alarmujúce je, že skoro každý druhý chlapec alebo dievča priznalo sexuálny styk pod vplyvom alkoholu. Naša štúdia v tomto smere podporuje zistenia iných štúdií (Castilla et al., 1999; Graves, 1995), ktoré potvrdili spolu výskyt pitia alkoholu a sexuálne rizikového správania. Na druhej strane, naše zistenia odrážajú aj úroveň edukácie zameranej na sexuálny život, ktorá je na Slovensku málo systematická. Tento problém sa jasne odrazil pri vedomostiach mladých o pohlavne prenosných chorobách. AIDS je pre žiakov jednak najznámejšou a zároveň aj najčastejšou pohlavne prenosnou chorobou na Slovensku, avšak reálne hroziace nebezpečenstvo v podobe chlamýdií je podcenené. Študenti s vysokým a nízkym sexuálne rizikovým správaním priznali aj významne odlišné hodnotové orientácie ako: vzrušujúci život a pohodlný život (viac dôležité pre rizikových), múdrosť, sebakontrola, slušnosť, morálnosť, spása, mierový svet (viac dôležité pre menej rizikových). Tieto hodnotové odlišnosti poukazujú na málo preskúmanú oblasť hodnotových orientácií v kontexte rizikového správania. (Kalina et al. *BMC Public Health, 2008*; Kalina et al., *Psychology and Health, 22nd Annual Conference of the European Health Psychology Society (2008), Vol.23, suppl.1, 156-156*; 16 Annual EUPHA meeting: *I-Health: health and innovation in Europe. Lisbon, Portugal, 5- 8 November 2008. European Journal of Public Health. 92-92*).

Časť projektu: Prevencia užívania drog a rizikové správanie sa vysokoškolákov

Vzťahy medzi mediátormi užívania drog a rizikovým správaním sa vysokoškolákov počas prvých dvoch rokov štúdia na vysokej škole boli skúmané; sledované boli zmeny v mediátoroch užívania drog v skupine účastníkov Programu Prevencie Závislostí a AIDS pre

vysokoškolákov a v skupine vysokoškolákov, ktorá program neabsolvovala. Bolo zistené, že užívanie drog negatívne korelovalo s mediátormi užívania drog zameranými na postoje k drogám (napr. Odhodlanie neužívať drogy, Názory na dôsledky, Normatívne očakávania, Nesúlad užívania drog so životným štýlom), menej tesný vzťah malo s mediátormi zameranými na kompetencie (napr. Spôsobilosti vytyčovať a plniť ciele, Spôsobilosti zvládať stres, Sociálnych a životných spôsobilostí). U účastníkov kurzu bol po absolvovaní programu v porovnaní s kontrolnou skupinou zaznamenaný štatisticky významne vyšší nárast v miere Odhodlania neužívať drogy, Spôsobilostí vytyčovať a plniť ciele, Sociálnych spôsobilostí a Pomáhajúcich spôsobilostí. Výsledky ďalej naznačujú, že aj mladí dospelí môžu byť ovplyvnení efektívnym programom prevencie závislostí. Sledovali sme sociodemografické faktory v súvislosti s rôznymi vzorcami pitia alkoholu medzi univerzitnými študentmi. Výsledky potvrdzujú, že chlapci sú v porovnaní s dievčatami viac zainteresovaní vo všetkých štyroch vzorcoch pitia (frekvencia pitia, excesívne pitie, časté opíjanie sa a problémové pitie). Faktor vyšší študijný ročník bol v porovnaní s nižšími ročníkmi asociovaný len s nižšou úrovňou excesívneho pitia. Bývanie s rodičmi počas semestra sa ukázalo byť protektívny faktor aj pre excesívne pitie, časté opíjanie sa a problémové pitie. Problémové pitie bolo signifikantne vyššie u študentov, pochádzajúcich z rodín kde obaja rodičia majú vyššie takisto ako aj obaja nižšie vzdelanie v porovnaní so študentmi, ktorých jeden s rodičov má nižšie a jeden vyššie vzdelanie. Študenti, ktorí mali stáleho intímneho partnera vykázali signifikantne menej problémového pitia ako študenti bez stáleho partnera. Intervenčné programy zacielené na tieto rizikové skupiny môžu pomôcť predísť alkoholovej závislosti. Sledovali sme ako súvisí všeobecná, sociálna self-efficacy, self-efficacy zameraná na schopnosť odmietnuť alkohol s jednotlivými vzorcami pitia alkoholu medzi slovenskými vysokoškolskými študentmi. Nízka úroveň self-efficacy pre schopnosť odmietania alkoholu pod sociálnym tlakom zvyšovala pravdepodobnosť vyššej frekvencie pitia ako aj vyššej kvantity konzumovaného alkoholu medzi mužmi aj ženami. Vyššia úroveň sociálnej self-efficacy súvisí s vyššou kvantitou pitia medzi mužmi aj ženami. Všeobecná self-efficacy sa neukázala byť vo vzťahu s frekvenciou alebo kvantitou pitia. Sociálny kontext a vplyv rovesníkov hrá dôležitú úlohu v pití alkoholu. Intervenčné programy by mali byť zamerané na zvyšovanie spôsobilostí zameraných na schopnosť odmietania alkoholu, ktoré môžu ovplyvniť jedincovu schopnosť odolať tlaku vrstovníkov. Zisťovali sme výskyt a sociodemografické faktory excesívneho a problémového pitia alkoholu vysokoškolskými študentmi. Výsledky sú v súlade s doterajším výskumom a potvrdzujú, že alkohol je súčasťou vysokoškolského života. Bývanie s rodičmi počas semestra sa ukázalo byť významný protektívny faktor voči všetkým skúmaným vzorcom alkoholového správania. Problémové pitie bolo navyše asociované s absenciou partnerského vzťahu. Vekové rozdiely ako aj typ štúdia sa nepreukázali byť významné vo vzťahu s pitím u vysokoškolských študentov. Výsledky ďalej potvrdzujú významné rodové rozdiely vo všetkých skúmaných vzoroch pitia. Možno skonštatovať, že pitie alkoholu je úzko spojené so sociodemografickými faktormi a je bežným problémom medzi vysokoškolskými študentmi. Pozornosť bola venovaná aj skúmaniu faktorov rizikového správania sa vysokoškolských študentov. Sledovaný bol vzťah medzi rodom, faktormi osobnosti (EPQR-A), faktormi hodnôt (RVS), rizikovým správaním sa najlepšieho priateľa a rizikovým správaním sa (fajčenie cigariet, konzumácia alkoholu) vysokoškolských študentov. Zistený bol vzťah medzi osobnostnými faktormi (extroverziou, náklonnosťou dávať sociálne žiaduce odpovede), faktormi hodnôt (subjektívnu pohodu, konvenčnosťou), rizikovým správaním sa najlepšieho priateľa a rizikovým správaním sa vysokoškolských študentov. Extroverzia, subjektívna pohoda a rizikové správanie sa najlepšieho priateľa prispievali k rizikovému správaniu sa vysokoškolských študentov; sociálna žiaducnosť a konvenčnosť naopak mali k rizikovému správaniu sa vysokoškolských študentov protektívny vzťah. Výsledky podporujú dôležitosť kombinácie stratégie sociálneho vplyvu a stratégie rozvoja životných spôsobilostí v prevencii rizikového správania sa medzi vysokoškolskými študentmi. (Sebena et al., 16th Annual EUPHA conference "I-Health: health and innovation in Europe". Lisabon, Portugal; 6-8 November 2008, poster section. EUROPEAN JOURNAL OF PUBLIC HEALTH 2008, Volume 18 Supplement 1, page 152-153; Sebena et al. 1st European Symposium on Substance Use and Abuse among University Students Epidemiology, determinants and interventions 26-27-28 November 2008; Sebena et al.

Konferencia Psychologia Cassoviensis, Košice, 8.-10. 10. 2008. Salonna, Orosova, Konferencia Psychologia Cassoviensis, Košice, 8.-10. 10. 2008, 35).

Súčasťou riešenia projektu **APVV-20-038205** sú aj bilaterálne projekty Univerzity P. J. Šafárika v Košiciach a Univerzity v Groningene, NL: RUG-UPJS (2/2006) (2006-2009) (zodpovedný riešiteľ: Mgr. Veselská); RUG-UPJS (95/2004) (2004-2007) (zodpovedný riešiteľ: Mgr. Kalina); RUG-UPJS (2/2006) (2007-2011) (zodpovedný riešiteľ: Mgr. Kolarčík); RUG-UPJS (2/2006) (2007-2011) (zodpovedný riešiteľ: Mgr. Piteľ); RUG-UPJS (2/2006) (2006-2009) (zodpovedný riešiteľ: Mgr. Tomčíková).

Súčasťou riešenia projektu **APVV-20-038205** (zodpovedný riešiteľ projektu: O. Orosová) a projektu VEGA 1/4518/07 (zodpovedný riešiteľ projektu: O. Orosová) je aj odborná garancia a spoluúčasť na riešení projektu Protidrogového fondu PDF/74/2008; FILIA, n.o. – Rovesnícky program prevencie drogových závislostí, modul vzdelávacej aktivity akreditovanej MŠ SR: Prevencia drogových závislostí: č. akreditácie: 1321/1645/2000/56/1, (UVZ UPJŠ v Danišovciach) realizovaný:

11. -14. 6.2008 (50 žiakov, 8 učiteľov, 2 vysokoškoláci)

4.-6.12.2008 (50 žiakov, 8 učiteľov, 2 vysokoškoláci)

VEGA 1/4518/07 (2007-2009) (zodpovedný riešiteľ projektu: doc. Orosová)

V rámci projektu VEGA boli skúmané faktory sociálnej inteligencie, sociálnej kompetencie dospelých a vysokoškolákov vo vzťahu k rizikovému správaniu a možnosti ich zmeny vo výchovných programoch. Výsledky riešenia projektu boli v roku 2008 prezentované na dvoch zahraničných konferenciách (*Annual Conference of the European Health Psychology Society, 2008; 30th ISPA Conference, School psychology in a changing society*). Skúmaný bol vzťah medzi psycho-sociálnymi faktormi a fajčením dospelých v skupine chlapcov a dievčat. Zistené bolo protektívne zastúpenie kognitívneho faktora sociálnej inteligencie (sociálne informačné procesy) a emocionálnej blízkosti k otcovi medzi chlapcami; zistené bolo rizikové zastúpenie behaviorálneho faktora sociálnej inteligencie (sociálnych spôsobilostí) vo vzťahu k fajčeniu chlapcov aj dievčat. Zistené bolo protektívne zastúpenie kognitívnych faktorov sociálnej inteligencie a emocionálnej blízkosti k otcovi a matke vo vzťahu k fajčeniu dievčat. Sledovali sme vzťah medzi sociálnou inteligenciou a užívaním alkoholu medzi adolescentmi.. Vyššia úroveň sociálnych spôsobilostí bola asociovená s vyššou pravdepodobnosťou konzumácie alkoholu a opíjaním sa u dievčat aj chlapcov. Na základe našich výsledkov môžeme povedať, že sociálna inteligencia súvisí s pitím alkoholu u adolescentov. Sociálne spôsobilosti sú rizikový faktor pre konzumáciu alkoholu pre obe pohlavia. Výsledky sú v zhode so sociokognitívnou teóriou, podľa ktorej sociálne zdatnejší adolescenti sú viac v sociálnej interakcii so svojimi rovesníkmi, čo zvyšuje pravdepodobnosť návykového správania. Sledovaná bola účinnosť výchovného programu prevencie drogových závislostí a AIDS pre vysokoškolákov. K skúmaným ukazovateľom účinnosti pred (T1) a po výcviku (T2) boli zaradené indikátory globálnej seba-úcty: pozitívna a negatívna seba-úcta, self-liking a self-competence. Zistený bol významný nárast (T1 vs. T2) pozitívnej seba-úcty a self-likingu u žien; významný nárast pozitívnej seba-úcty bol zistený u účastníkov výcviku (T1vs.T2). (Orosova et al., *Psychology and Health, 22nd Annual Conference of the European Health Psychology Society (2008), Vol.23, suppl.1, 198; Orosova et al. 30th ISPA Conference, School psychology in a changing society, book of abstracts (2008), 11; Sebena et al. Health Psychology Review, Annual Conference of the European Health Psychology Society, 2008*).

2) APVV- 20-038305 (2006-2009) (vedúci projektu: dr. Rosenberger)

APVV-20-038305“ *Kvalita života pacientov s chronickým ochorením: viacúrovňový integratívny prístup*

V centre záujmu tohto projektu sú pacienti s chronickým ochorením, pokúšame sa nájsť spoločné determinanty kvality života pacientov s reumatologickými, neurologickými, nefrologickými a kardiologickými ochoreniami. Projekt sa snaží integrovať informácie z viacerých odborov (psychológia zdravia, medicínske obory, medicínska sociológia, verejné zdravotníctvo, sociálna medicína). Hlavnou koordinátorkou projektu je Mgr. Iveta Rajničová, PhD., keďže v roku 2008 nastúpila na materskú dovolenku, aktuálne je vedúcim projektu MUDr. Jaroslav Rosenberger, PhD. Priamo je do projektu zapojených 12 PhD. študentov, pričom v decembri 2008 obhájili svoje dizertačné práce na Univerzite v Groningene (Holandsko) MUDr. Eva Havlíková (Fatigue, mood disorders and sleep problems in patients with Parkinson's disease) a Mgr: Zuzana Škodová (Coronary heart disease from psychosocial perspective: socioeconomic and ethnic inequalities among Slovak patients). Zber dát aktuálne prebieha medzi nefrologickými, kardiologickými a reumatologickými pacientmi, pripravujeme druhú vlnu zberu dát neurologických pacientov V medzinárodných karentovaných časopisoch s impakt faktorom sa v r. 2008 sa podarilo publikovať 9 článkov a 10 abstraktov z medzinárodných konferencií.

APVV-20-038305: Quality of life in patients with a chronic disease: multilevel integrative approach

The attention of this project is focused to patients with chronic disease as we try to identify common determinants of quality of life in patients with rheumatoid arthritis, neurological, nephrological and cardiological diseases. The project integrates information from various scientific disciplines (health psychology, medical fields, medical sociology, public health, social medicine). The project coordinator is Iveta Rajnicova, PhD. Because she is on maternity leave, Jaroslav Rosenberger, MD, PhD. is principal investigator at present time. Twelve PhD. students are directly involved in the project, two of them have defended their PhD. thesis in University of Groningen (the Netherlands) in December 2008 – Eva Havlikova, MD (Fatigue, mood disorders and sleep problems in patients with Parkinson's disease) and Zuzana Škodová, MSc. (Coronary heart disease from psychosocial perspective: socioeconomic and ethnic inequalities among Slovak patients). Data are collected among nephrology, cardiology and rheumatology patients, we prepare the second wave of data collection among neurological patients. Nine articles and 10 abstracts from conferences were published in international current-content journals with impact factor in 2008.

VEGA 1/4288/07 (2007-2009) (zodpovedný riešiteľ projektu: dr. Rosenberger)

VEGA 1/4288/07: Funkčný stav a kvalita života pacientov s reumatoidnou artritídou

Projekt nadväzuje na medzinárodnú štúdiu European Research on Incapacitating Diseases and Social Support (EURIDISS) z obdobia 1994-1998 (v r. 2005 obhájená dizertačná práca Mgr. Ivety Rajničovej). Na projekte sa priamo podieľa Mgr. Jozef Benka a MUDr. Anna Čalfová, supervíziou sú poverení Doc. Jitse van Dijk, PhD, MUDr. Jaroslav Rosenberger, PhD. a Mgr. Iveta Rajničová, PhD. (t. č. na materskej dovolenke). V rámci zberu dát boli v r. 2008 kontaktovaní pacienti z pôvodnej štúdie EURIDISS, ďalej pacienti spĺňajúci vstupné kritéria v danom období (ale nezahrnutí do pôvodného projektu) a novo diagnostikovaní pacienti s reumatoidnou artritídou. Doteraz boli zozbierané dáta od 143 pacientov. Z dostupných údajov boli pripravené 2 články (Mgr. Benka), ktoré boli zaslané do medzinárodných časopisov s impakt faktorom, bohužiaľ boli zamietnuté. Aktuálne pripravujeme ich nové podanie. Navyše boli na medzinárodnom fóre prezentované dve prednášky a jeden poster, abstrakty z týchto podujatí boli publikované v zborníkoch z konferencií (v karentovaných časopisoch s impakt faktorom).

VEGA 1/4288/07: Functional status and quality of life in rheumatoid arthritis patients

The project is a continuation of European Research on Incapacitating Diseases and Social Support (EURIDISS) from 1994-1998 (PhD thesis of Iveta Rajnicova, PhD. was defended in 2005). Project investigators are Jozef Benka, MSc. and Anna Calfova, MD. Supervisory duties are on Assoc. Prof. Jitse van Dijk, PhD, Jaroslav Rosenberger, MD, PhD. and Iveta Rajnicová,

PhD. (currently on maternity leave). Patients recruited in original EURIDISS study were contacted during 2008 again. In addition, data from patients with rheumatoid arthritis fulfilling inclusion criteria of EURIDISS were collected too as well as data from new cases. In total, data from 143 cases were collected. Jozef Benka, MSc. has prepared two articles which were submitted to international journals with impact factor, unfortunately the article has been rejected. Currently he is in the process of re-submitting the manuscripts in other journals. In addition, two oral presentation and one posters were presented on international conferences, the abstracts from these events have been published in abstract books (in current-content journals with impact factor).

IMCA II, DG SANCO, no. 2005121) (zodpovedný riešiteľ: Dr. Enric Duran, Fundació IMIM, Barcelona, Spain; národný koordinátor pre SR: KISH-dr. Iveta Rajničová-Nagyová)

Indicators for monitoring COPD and asthma in the EU

Astma a COPD sú chronickými chorobami, ktoré majú výrazný vplyv na kvalitu života jednotlivca, ako aj na výdavky v oblasti zdravotníctva v rámci celej spoločnosti. Existujúce informácie o prevencii a o klinickom manažovaní týchto diagnóz sú však stále nedostatočné. Cieľom tohto projektu je rozšíriť databázu poznatkov o indikátoroch zdravia pre astmu a COPD (mortalita, prevalencia, rizikové faktory, klinické manažovanie, zdravotnícke služby a pod.). V rámci projektu IMCA II je plánovaný zber dát vo vybraných indikátoroch zdravia z 24 európskych krajín zapojených do projektu, pričom hodnotené budú aj geografické variácie a časové trendy. Doba riešenia projektu je december 2006 – december 2009. KISH bolo požiadané o vstup do projektu v roku 2008, kedy nahradilo českého partnera. Projekt sa aktuálne nachádza vo fáze zberu dát.

EURO-URHIS, DG SANCO - Strand 1 (no. 2005119) (zodpovedný riešiteľ: prof. Dick Heller, University of Manchester, UK; národný koordinátor pre SR: SAVEZ-dr. Iveta Rajničová-Nagyová)

European System of Urban Health Indicators

Podľa odhadov žije od roku 2007 viac ako polovica svetovej populácie v mestách. Monitorovanie zdravia v mestách bude mať preto stále narastajúcu prioritu. Cieľom projektu EURO-URHIS bolo vytvorenie európskeho systému mestských indikátorov zdravia a prezentovanie týchto informácií tvorcom politiky. Projekt bol riešený od augusta 2006 do júla 2008. V rámci Slovenska boli zozbierané dáta pre dva urbanistické regióny (Bratislava a Košice), definované podľa Urban Audit, s celkovým počtom obyvateľov 946 359, pričom Slovensko bolo na záverečnej konferencii v Bruseli v máji 2008 vyhodnotené ako krajina, ktorá poskytla jedny z najkvalitnejších informácií. KISH-UPJŠ participoval na tomto európskom projekte na základe spolupráce so SAVEZ, ktorý bol národným koordinátorom projektu pre SR.

PDF/ 184-253/2008 Výcvikový program prevencie drogových závislostí a AIDS pre vysokoškolákov (zodpovedný riešiteľ projektu: Mgr. Ferdinand Salonna)

Projekt bol realizovaný v zmysle Zmluvy o poskytnutí prostriedkov z Protidrogového fondu č. 184-253/2008. Bol dodržaný vymedzený harmonogram a splnené aj základné ciele projektu. Zároveň bolo priebežne realizované vyhodnocovanie projektu na výskumnej a výcvikovej úrovni. V roku 2008 boli publikované a postúpené viaceré výsledky našej výskumnej práce týkajúce sa rizikového správania sa vysokoškolákov.

V rámci projektu boli realizované dva výcvikové pobyty v dňoch od 20.11.2008 do 23.11.2008 a od 27.11.2008 do 30.11.2008 a to v Učebno-výcvikovom zariadení UPJŠ v Danišovciach pri Spišskej Novej Vsi. Výcviku sa zúčastnilo spolu 54 študentov (27 a 27 v každej výcvikovej skupine).

Boli to študenti Filozofickej, Prírodovedeckej a Právnickej fakulty Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach a študenti Hutníckej a Elektrotechnickej fakulty Technickej Univerzity v Košiciach. Študenti pochádzali zo všetkých samosprávnych krajov Slovenska.

Väčšina študentov (50) si účasťou na výcviku napĺňala predpoklady pre ukončenie 1. základného výcvikového modulu Prevencie drogových závislostí pre vysokoškolákov „Základy Prevencie drogových závislostí“, akreditovaného ministerstvom školstva SR č. 1321/1645/2000/56/1 so 100 hodinovou dotáciou. Časť študentov (4) napĺňala kritériá pre 2. nadstavbový modul programu.

Bolo realizovaných 10 workshopov s odborníkmi na rôzne aspekty prevencie závislostí a AIDS, v celkovej 20 hodinovej dotácii. Študenti sa postupne stretli so psychológom pracujúcim v neštátnom resocializačnom zariadení, so sociálnym pracovníkom zo štátneho resocializačného zariadenia, s klientmi resocializačného zariadenia, s policajným expertom, infektológom a nakoniec so súdnym lekárom.

Harmonogram workshopov realizovaných v roku 2008 (timetable of workshops held in 2008):

15.4.2008, Mgr. Bučková, Resocializačné stredisko, Svätoplukova 28, Košice, Psychologické aspekty prevencie drogových závislostí I

22.4.2008, Mgr. Ferdinand Salonna, Filozofická fakulta UPJŠ, Pedagogicko-psychologické aspekty prevencie drogových závislostí II

29.4.2008, Mgr. Ferdinand Salonna, Filozofická fakulta UPJŠ, Pedagogicko-psychologické aspekty prevencie drogových závislostí II

6.5.2008, MUDr. Danica Caisová, FAIRA - NEŠTÁTNA PSYCHIATRICKÁ A SEXUOLOGICKÁ AMBULANCIA, Medicínske aspekty prevencie drogových závislostí a AIDS I

14.5.2008, MUDr. Pavol Jarčuška PhD., Lekárska fakulta UPJŠ, Medicínske aspekty prevencie drogových závislostí a AIDS II

12.11.2008, Mgr. Peter Pustý, Resocializačné stredisko Komunita Ľudovítov n.o., Psychologické aspekty prevencie drogových závislostí II

19.11.2008, Mgr. Bučková, Resocializačné stredisko Svätoplukova 28, Košice, Psychologické aspekty prevencie drogových závislostí II

9.12.2008, MUDr. Nikita Bobrov CSc., Ústav súdneho lekárstva LF UPJŠ, Medicínske aspekty prevencie drogových závislostí a AIDS III

10.12.2008, MUDr. Pavol Jarčuška PhD., Lekárska fakulta UPJŠ, Medicínske aspekty prevencie drogových závislostí a AIDS IV

12.12.2008, MUDr. Silvia Farkašová Iannaccone, Ústav súdneho lekárstva LF UPJŠ, Medicínske aspekty prevencie drogových závislostí a AIDS V

Project was implemented according to agreement with Slovak Antidrug Fund, Contract no 184-253/2008. Main goals and the time Schedule of project were accomplished. Also continuous evaluation of the project was implemented on the training and scientific level.

During training part, two training camps were organised. In total 54 university students attended the

training part (students of faculties of Arts, Science and Law on University of PJ Safarik and students of faculties of Metallurgy and Electro technical faculty at Technical university in Kosice.

The training program has accreditation of Ministry of education of Slovak republic no. 1321/1645/2000/56/1. Most of the students accomplished conditions for certificate of attendance.

During informative part of project 10 workshops (20 hours) focused on criminalist, medical, psychological and pedagogical aspects of drug prevention.

Cross national students' health study (CNSHS), (zodpovedný riešiteľ Oľga Orosová, doc. PhDr. CSc.)

V rámci riešenia časti projektu APVV Prevencia užívania drog pokračovala medzinárodná spolupráca *Cross national students' health study* (CNSHS), Univ. of Bielefeld, Germany/ Univ of Bielefeld / PhD štúdium (<http://www.unibielefeld.de/gesundhw/ag2/cnshs/index.html>). V rámci tejto spolupráce je riešená aj s podporou agentúry VEGA 1/4518/07 a FILIA, n.o. téma "*Alcohol abuse and mental health in Eastern and Western Europe: reducing alcohol-related harm among young people*".

Promoting Psychological Well-Being Global, (zodpovedný riešiteľ Oľga Orosová, doc. PhDr. CSc.)

Riešenie projektu APVV-20-038205 podnietilo minulý rok naše pripojenie sa k medzinárodnému projektu: Promoting Psychological Well-Being Global. (Walden University, USA). V roku 2008 bola podpísaná zmluva o spolupráci medzi UPJŠ v Košiciach a Walden Univ., projekt bol schválený Etickou komisiou UPJŠ 28. 5. 2008 a International Review Board of Walden University, USA. Boli podpísané zmluvy o spolupráci s partnerskými organizáciami (základnými a strednými školami a FILIA, n.o. v Košiciach o zbere dát). Od októbra 2008 prebieha zber dát v skupinách dospelujúcich, do t. č. sa zberu dát zúčastnilo 80 žiakov.

PROJEKTY BILATERÁLNEJ SPOLUPRÁCE

Pracovisko má dlhoročnú úzku spoluprácu s Univerzitou v Groningene, Holandsko. V rámci tejto spolupráce je aktuálne riešených 11 bilaterálnych výskumných projektov. Obsahom spolupráce je výmena informácií a know-how, príprava spoločných publikácií, projektov, ale tiež aj vzdelávacie aktivity (napr. kurzy: Manažment PhD štúdia, Publikovanie v SCI časopisoch, Meranie účinnosti stratégií podpory zdravia a pod.).

RUG-UPJS (35/2001, 75/2005) (2005-2009) (zodpovedný riešiteľ: Dr. Madarasová Gecková)

V priebehu roka bola realizovaná koordinácia a supervízia externého PhD štúdia na Univerzite v Groningene, NL u študentov/spoluriešiteľov projektu APVV: Mgr. M. Sarková, Mgr. Z. Veselská, Mgr. Z. Tomčíková, Mgr. O. Kalina, Mgr. L. Piteľ, Mgr. P. Kolarčík, Mgr. F. Salonna. Priebežne bola pozornosť venovaná rozvoju medzinárodnej a domácej spolupráce, plánovaniu a manažovaniu aktivít Centra pre výskum spoločenských aspektov zdravia/KISH, Centra excelentnosti UPJŠ v Košiciach.

RUG-UPJS (2/2006) (2006-2009) (zodpovedný riešiteľ: Mgr. Veselská)

Individuálne, interpersonálne, sociálne a spoločenské faktory rizikového správania v období dospievania a rannej dospelosti: Osobnosť

Výsledky výskumu v oblasti individuálnych faktorov spojených s rizikovým správaním adolescentov (projekt Individuálne, interpersonálne, sociálne a spoločenské faktory rizikového správania v období dospievania a rannej dospelosti) boli priebežne v roku 2008 spracovávané a prezentované v podobe nasledovných výstupov. Zistenia boli prezentované na dvoch zahraničných konferenciách: abstrakt bol prijatý na posterové prezentácie na EHPS konferencii a na EUPHA konferencii. Výsledky výskumu boli prednáškou prezentované na jednej domácej konferencii: Psychologia Cassoviensis 2008 v Košiciach. V príspevkoch sme skúmali jednotlivé aspekty seba-systému ako individuálnej premennej, a ich vplyv na rizikové správanie adolescentov ako aj vzťah jednej zo zložiek seba-systému (sebaúcty) k ďalším premenným (socioekonomický status, osobnosť, mentálne zdravie, sociálna opora). V roku 2008 bol okrem spomenutého v zahraničnom karentovanom časopise prijatý do tlače článok s názvom *Self-esteem and resilience: The connection with risky behavior among adolescents*.

Individual, interpersonal, social and societal factors of adolescents and young adults risk behavior: Personality

Findings in the field of individual factors related to risk behavior among adolescents (project Individual, interpersonal, social and societal factors of risk behavior among adolescents and young adults) were presented during the year 2008 through following outputs. Findings were presented on two international conferences: abstracts were accepted for the poster presentations on EHPS conference and EUPHA conference. Results of the study were presented in the form of oral presentation on one national conference: Psychology Cassoviensis 2008 in Kosice. In the mentioned presentations, we focused our interest on the aspects of self and their influence on the risk behavior among adolescents. We also explored relation of one specific aspect of self-system (self-esteem) with other factors (socio-economic status, personality, mental health, social support). During the year 2008 on article *Self-esteem and resilience: The connection with risky behavior among adolescents* was accepted for publishing in international SSCI journal.

RUG-UPJS (95/2004) (2004-2007) (zodpovedný riešiteľ: Mgr. Kalina)

Psychosociálne analýzy rizikového správania adolescentov a mladých dospelých

Výsledky výskumu boli priebežne v roku 2008 spracovávané v podobe nasledovných výstupov: Ku koncu roka boli pripravené dva články pre zahraničné karentované časopisy. Do konca roka 2008 bola upravená štúdia z výsledkov výskumu o psychosociálnych faktoroch vplyvujúcich na sexuálne rizikové správanie pre BMC Public Health; ďalšia štúdia o sexuálnom správaní sa mladých dospelých na začiatku a v súčasnosti je pripravovaná k postúpeniu do Croatian Medical Journal.

Zistenia boli prezentované na dvoch zahraničných konferenciách: Prijatý bol abstrakt na posterovú prezentáciu na EHPS konferenciu v Bath, Veľká Británia, 2008; prijatý bol abstrakt na posterovú prezentáciu na konferenciu EUPHA, Lisabon, Portugalsko, 2008. Výsledky výskumu boli prezentované aj na XIX. Košických sexuologických dňoch 2008 na Čingove.

Psychosocial analysis of risky behaviour among adolescents and young adults

Results from the research were analyzed during year of 2008 and following outputs were done: Two studies were prepared for publication in SSCI journals at the end of year 2008. First study presents the associations of psychosocial factors on sexual risky behaviour of young adults and will be submitted to BMC Public Health on the beginning of year 2009. Second study about psychosocial factors associated with sexual risky behaviour of young adults is prepared and will be submitted to Croatian Medical Journal in March 2009.

Partial outputs (abstracts) from these studies were presented on two international conferences. Abstract from first study was accepted for poster presentation on EHPS conference in Bath, Great Britain in 2008 as well as abstract on EUPHA conference in Lisbon, Portugal in 2008. Results from the research were also presented on the 19th Conference of sexuology in Kosice, Cingov 2008.

RUG-UPJS (2/2006) (2007-2011) (zodpovedný riešiteľ: Mgr. Kolarčík)

Individuálne, interpersonálne, sociálne a spoločenské faktory rizikového správania v období dospievania a rannej dospelosti: Extrémna deprivácia

Náš výskum preukázal horší zdravotný stav rómskych adolescentov v porovnaní s nerómskymi, ktorý je z časti ovplyvnený nižším socio-ekonomickým statusom rómskych adolescentov. V oblasti rizikového správania sme zistili, že rómske dievčatá sa správajú menej rizikovo ako nerómske dievčatá, pričom u chlapcov sme našli výrazný rozdiel len pri skúsenostiach s užívaním ilegálnych drog. Aj tieto rozdiely sú z časti ovplyvnené nižším socio-ekonomickým statusom rómskych adolescentov.

Individual, interpersonal, social and societal factors of adolescent's and young adult's risk behavior: Extreme Deprivation

Our research showed worse health status of Roma adolescents comparing to non-Roma adolescents. Worse Roma health status was partially influenced with their lower socio-economic status. Regarding risky behaviour, we found out that Roma girls tend to behave less risky than non-Roma girls, while we identify significant difference within boy groups only in experiences with drug use. Again those differences are partially influenced with lower socio-economic status of Roma adolescents.

RUG-UPJS (2/2006) (2007-2011) (zodpovedný riešiteľ: Mgr. Pitel)

Individuálne, interpersonálne, sociálne a spoločenské faktory rizikového správania v období dospievania a rannej dospelosti: Regionálne rozdiely

Okrem vyššie spomenutého zberu dát na tretí článok boli uskutočnené štatistické analýzy s aktuálnym súborom dát a na ich základe napísaný článok o porovnaní rodových rozdielov v rizikovom správaní medzi rokmi 1998 a 2006, ktorý bol odolaný do odborného časopisu, odpoveď sa očakáva v najbližších týždňoch.

Boli uskutočnené analýzy a prvá štúdia, na ktorej základe sa pracuje na článku o porovnaní regiónoch v rodových rozdieloch v rizikovom správaní.

Výsledky naznačujú, že veľkosť rodových rozdielov v rizikovom správaní adolescentov je do značnej miery sociálne podmienená a mení sa v závislosti od doby a sociálnych charakteristík sídla. Minimálne v tomto konkrétnom prípade (rizikové správanie) sa patriarchálny sociálny model javí byť protektívnym faktorom u dievčat. Výsledky článku čakajúceho na posudok naznačujú potrebu prehodnotiť charakter prevenčných programov a prípadne ich vhodne upôsobiť na zvýšnú prevalenciu fajčenia u dievčat.

Individual, interpersonal, social and societal factors of adolescents and young adults risk behaviour: Regional differences

Besides the additional data collection for the third article (mentioned above), statistical analyses with current data were performed. On this basis, a manuscript about comparing gender differences in risky behaviour between 1998 and 2006 was written. It was sent to a current journal and we expect the reply in following weeks.

Analyses were performed and a manuscript draft was written. On this ground, we work on the article about comparing the regions in gender differences in risky behaviour among adolescents.

The results indicate that the gender ratio in risky behaviour is probably strongly influenced by social circumstances and it varies by time and social characteristics of the residence. At least in this particular case (risky behaviour), the patriarchal social model appears to be a protective factor among girls. The results of the manuscript suggest a need to reconsider some elements in current prevention programmes and adjust them to the higher smoking prevalence among girls.

RUG-UPJS (2/2006) (2006-2009) (zodpovedný riešiteľ: Mgr. Tomčíková)

Individuálne, interpersonálne, sociálne a spoločenské faktory rizikového správania v období dospievania a rannej dospelosti: Rodina

V rámci tejto časti projektu sa v analýze dát zameriavame najmä na charakteristiky rodinného a sociálneho prostredia adolescentov v kontexte ich rizikového správania, konkrétne rizikového pitia alkoholu. Bolo zistené, že adolescenti pochádzajúci z rozvedených rodín sa častejšie správajú rizikovo (nadmerné pitie alkoholu) a tento vzťah pretrváva bez ohľadu na čas, ktorý od rozvodu rodičov uplynul. Rovnako rizikovým faktorom je okrem rozvodu rodičov aj nízka vnímaná sociálna opora od rodiny. V rámci analýz sme zisťovali aj vplyv socio-ekonomickej pozície rodiny na rizikové pitie alkoholu. V tomto prípade naše výsledky nepotvrdili výsledky mnohých zahraničných štúdií – v našej výskumnej vzorke viac rizikového správania (pitia alkoholu) vykázali adolescenti s vyšším socio-ekonomickým statusom. Ďalšími rizikovými

faktormi rodinného prostredia sú podľa predbežných analýz (posledná štúdia je ešte len v procese) nízka úroveň rodičovskej kontroly (monitoringu) a nízka kvalita komunikácie medzi rodičmi a adolescentom.

Individual, interpersonal, social and societal factors of adolescent's and young adult's risk behavior: Family

The analyses in this part of project are focused mainly on characteristics of adolescents' family and social environment, in the context of their risk behavior, particularly hazardous alcohol drinking. It was found that adolescents from divorced families are more likely to behave risky (hazardous alcohol drinking) and this association remains regardless of the period since divorce. Besides the parental divorce, low level of perceived social support from family was also found to be a risk factor for adolescent hazardous alcohol drinking. An influence of socio-economic position was investigated in the analyses as well. In this case we did not confirm the findings of several studies from other countries: In our research sample – adolescents with higher socio-economic position were more likely to drink alcohol hazardously. Another risk factors from the context of family environment are (according to the preliminary analyses) low level of parental monitoring and low quality of parent – adolescent communication.

RUG-UPJS (121/2005, 106/2004, 117/2003) (2004-2010) (zodpovedný riešiteľ: Dr. Rajničová)

RUG-UPJS (1/2006 rektorát UPJŠ) (2006-2010) (zodpovedný riešiteľ: Mgr. Benka)

Kvalita života u pacientov s chronickou chorobou: viacúrovňový integratívny prístup

Chronické choroby sú známe svojimi nepriaznivými dôsledkami na kvalitu života pacienta a jeho rodiny. Cieľom tohto multidisciplinárneho projektu je prehĺbenie poznatkov v oblasti vplyvu psychosociálnych premenných ako protektívnych faktorov vyrovnávajúcich negatívne dôsledky chronickej choroby na kvalitu života. Výskum bude realizovaný cestou viacúrovňového, integratívneho prístupu. Výsledkami kauzálneho modelovania budú empirické dôkazy podporujúce potrebu a užitočnosť psychosociálnych intervencií v starostlivosti o pacientov s chronickou chorobou.

Quality of life in patients with a chronic disease: multilevel integrative approach

Chronic diseases are known for the severe consequences they have on the quality of life of patients and their families. A growing body of evidence from recent studies indicates that they do not strike at random. The aim of this multidisciplinary project is to gain deeper insight into mechanisms by which bio-psycho-social variables counterbalance or break the negative spiral of the disease and its consequences. The research will be carried out within the framework of the multilevel, integrative approach. The results of the causal modeling are empirical evidence supporting the utility of interventions addressing psychosocial needs of patients with a chronic disease.

RUG-UPJS (53/2004) (2004-2009) (zodpovedný riešiteľ: Mgr. Škodová)

Sociálna trieda a jej dopad na funkčný stav a zotavovací proces pacientov

Štruktúrovaného rozhovoru sa zúčastnilo 440 pacientov s ischemickou chorobou srdca (ICHS). Výsledky ukázali negatívny vplyv nízkej socio-ekonomickej úrovne (príjmu a vzdelania) na psychickú pohodu pacientov a na úroveň vitálnej exhauscie (stav dlhodobého vyčerpania), čo poukazuje aj na nižšiu kvalitu života. Boli tiež prítomné rodové rozdiely- ženy mali vyššie hladiny vitálnej exhauscie ako muži. V úrovni vnímanej sociálnej opory sme nezistili rozdiely medzi príjmovými a vzdelanostnými skupinami. Zistili sa aj etnické rozdiely: pacienti s rómskou etnicitou vnímali svoju zdravotný stav ako horší, mali nižšiu psychickú pohodu a naopak vyššie hladiny vitálnej exhauscie v porovnaní s nerómskymi pacientmi; neboli však zaznamenané rozdiely v osobnostných premenných. Vzťah medzi etnicitou a psychologickými faktormi bol významne ovplyvnený socioekonomickou úrovňou pacientov.

Social class and its impact on patients' functional status and recovery process

A structured interview was conducted with 440 patients with coronary heart disease (CAD). Results showed negative impact of socioeconomic position (education and income) on psychological well-being and the level of vital exhaustion, which was also related to lower quality of life. Gender differences were found as well: women had higher levels of vital exhaustion than men. No differences were found in the perceived social support among patients according to income or education. Ethnic inequalities were identified as well: Roma patients perceived their health as worse, they had worse psychological well-being, and higher levels of vital exhaustion compared to non-Roma patients. However, no significant differences were found in personality traits. The relationship between ethnicity and psychological factors was significantly influenced by the socioeconomic position of patients.

RUG-UPJS (0/2002; 25/2006) (2003-2008) (zodpovedný riešiteľ: Mgr. Chylová rod. Krokavcová)

Medicínsko-biologické, psychosociálne faktory súvisiace s funkčným statusom, subjektívnou pohodou a využívaním zdravotníckej starostlivosti v skupine pacientov trpiacich sklerózou multiplex

Externá doktorandka Univerzity v Groningene, Holandsko, zapojená do riešenia vedeckého projektu APVV – 20 – 038 305 (vedúci Mgr. Rajničová, PhD, KPPaPZ FF UPJŠ). Zistenia z projektu zamerané na kvalitu života pacientov so sklerózou multiplex (SM) boli prezentované na konferencii EHPS 2007 v Maastrichte, EUPHA 2007 v Helsínki vo forme posterov a na konferencii KPPaPZ FF UPJŠ v Danišovciach vo forme prednášky. Rozpracované boli štyri články, z toho dva články boli prijaté s úpravami redakcií zahraničných CC časopisov, jeden bol posudzovaný redakciou zahraničného CC časopisu a jeden bol v štádiu úprav. Cieľom prác bolo predovšetkým objasniť, aké medicínske a psychologické premenné ovplyvňujú vzťah medzi závažnosťou choroby a sebaodsudzovaným zdravím u pacientov so sklerózou multiplex. Premenné ako pocit sebakontroly nad svojím životom (mastery), vnímaná sociálna opora a zamestnanosť pacientov so SM mali významný vplyv na vnímanie lepšieho fyzického a psychického zdravia.

Biomedical, psychosocial factors related to functional status, well-being and utilization of care among patients with sclerosis multiplex

The project outcomes intended on the quality of life in patients with multiple sclerosis (MS) were presented at the conferences EHPS 2007 in Maastricht, EUPHA 2007 in Helsinki as poster presentations, and at the conference of Faculty of Arts UPJS in Danisovce as oral presentation. Four articles were written. Two of them were accepted for publication with a revision in CC journals, one was under review in CC journal, and the last was edited before submitting. In this project, the aim of the work was whether some clinical and psychological variables influenced the relationship between disease severity of MS patients and their self-perceived health. Results showed that mastery, social support and employment status had a beneficial impact on perceived health status in MS patients.

RUG-UPJS (zodpovedný riešiteľ: MUDr. Jaroslav Roseberger, PhD.)

Seba odsudzovaný zdravotný stav pacientov s chronickým ochorením obličiek

Projekt začal v r. 2006 ako longitudinálne pokračovanie projektu Social reintegration of patients after kidney transplantation (v decembri 2006 bola obhájená dizertačná práca – MUDr. J. Rosenberger). Priamymi riešiteľmi projektu sú Mgr. Lucia Príhodová a MUDr. Mária Majerníková, suprevíziou sú poverení Doc. Jitse van Dijk, PhD, MUDr. Jaroslav Rosenberger, PhD. a Mgr. Iveta Rajničová, PhD. (t. č. na materskej dovolenke). V r. 2008 sa pokračovalo v longitudinálnom zbere dát pacientov po transplantácii obličky ako aj pacientov na dialýze. Zo zozbieraných dát Mgr. Príhodová pripravila článok, ktorý bol dvakrát zaslaný do medzinárodných časopisov, bohužiaľ bol odmietnutý, aktuálne sa pripravuje podanie do ďalšieho časopisu. Článok MUDr. Rosenbergera, PhD. je aktuálne v revíznom konaní. Ďalšie

dva články sú v príprave. Štyri postery a dve prednášky boli prezentované na dvoch domácich a dvoch medzinárodných fórach, abstrakty z týchto podujatí boli publikované v zborníkoch z konferencií (z toho tri v karentovaných časopisoch s impakt faktorom).

Self-perceived health status of patients with end-stage renal disease

The project started in 2006 as a longitudinal continuation of the project Social reintegration of patients after kidney transplantation (PhD thesis of Jaroslav Rosenberger, MD was defended in December 2006). Project investigators are Lucia Prihodova, MSc. and Maria Majernikova, MD. Supervisory duties are on Assoc. Prof. Jitse van Dijk, PhD, Jaroslav Rosenberger, MD, PhD. and Iveta Rajničová, PhD. (currently on maternity leave). Longitudinal data were collected in the group of patients after transplantation and on dialysis during 2008. Lucia Prihodova, MSc. has prepared an article, and submitted two times to international journals with impact factor, unfortunately the article has been rejected. Currently she is in the process of re-submitting the manuscript in other journal. An article written by Jaroslav Rosenberger, MD, PhD. is now in peer-review process. Additional two articles are in preparation. Four posters and two oral presentations were presented on two national and two international conferences, abstracts from these events have been published in abstract books (three in current-content journals with impact factor).

DOMÁCE PROJEKTY

VEGA 1/4518/07 (2007-2009) (doc. PhDr. Oľga Orosová, CSc.)

Sociálna kompetencia, sociálna inteligencia a možnosti jej rozvoja.

V rámci projektu VEGA boli skúmané faktory sociálnej inteligencie, sociálnej kompetencie dospievajúcich a vysokoškolákov vo vzťahu k rizikovému správaniu a možnosti ich zmeny vo výchovných programoch. Výsledky riešenia projektu boli v roku 2008 prezentované na dvoch zahraničných konferenciách (*Annual Conference of the European Health Psychology Society, 2008; 30th ISPA Conference, School psychology in a changing society*). Skúmaný bol vzťah medzi psychosociálnymi faktormi a fajčením dospievajúcich v skupine chlapcov a dievčat. Zistené bolo protektívne zastúpenie kognitívneho faktora sociálnej inteligencie (sociálne informačné procesy) a emocionálnej blízkosti k otcovi medzi chlapcami; zistené bolo rizikové zastúpenie behaviorálneho faktora sociálnej inteligencie (sociálnych spôsobilostí) vo vzťahu k fajčeniu chlapcov aj dievčat. Zistené bolo protektívne zastúpenie kognitívnych faktorov sociálnej inteligencie a emocionálnej blízkosti k otcovi a matke vo vzťahu k fajčeniu dievčat. Sledovali sme vzťah medzi sociálnou inteligenciou a užívaním alkoholu medzi adolescentmi.. Vyššia úroveň sociálnych spôsobilostí bola asociovená s vyššou pravdepodobnosťou konzumácie alkoholu a opíjaním sa u dievčat aj chlapcov. Na základe našich výsledkov môžeme povedať, že sociálna inteligencia súvisí s pitím alkoholu u adolescentov. Sociálne spôsobilosti sú rizikový factor pre konzumáciu alkoholu pre obe pohlavia. Výsledky sú v zhode so sociokognitívnou teóriou, podľa ktorej sociálne zdatnejší adolescenti sú viac v sociálnej interakcii so svojimi rovesníkmi, čo zvyšuje pravdepodobnosť návykového správania. Sledovaná bola účinnosť výchovného programu prevencie drogových závislostí a AIDS pre vysokoškolákov. K skúmaným ukazovateľom účinnosti pred (T1) a po výcviku (T2) boli zaradené indikátory globálnej seba-úcty: pozitívna a negatívna seba-úcta, self-liking a self-competence. Zistený bol signifikantný nárast (T1 vs. T2) pozitívnej seba-úcty a self-liking u žien; signifikantný nárast pozitívnej seba-úcty bol zistený u participantov výcviku (T1vs.T2). (*Orosova et al., Psychology and Health, 22nd Annual Conference of the European Health Psychology Society (2008), Vol.23, suppl.1, 198; Orosova et al. 30th ISPA Conference, School psychology in a changing society, book of abstracts (2008), 11; Sebens et al. Health Psychology Review, Annual Conference of the European Health Psychology Society, 2008*).

APVV- 20-038305 (2006-2009) (MUDr. Rosenberger)

Kvalita života pacientov s chronickým ochorením: viacúrovňový integratívny prístup

V centre záujmu tohto projektu sú pacienti s chronickým ochorením, pokúšame sa nájsť spoločné determinanty kvality života pacientov s reumatologickými, neurologickými, nefrologickými a kardiologickými ochoreniami. Projekt sa snaží integrovať informácie z viacerých odborov (psychológia zdravia, medicínske obory, medicínska sociológia, verejné zdravotníctvo, sociálna medicína). Hlavnou koordinátorkou projektu je Mgr. Iveta Rajničová, PhD., keďže v roku 2008 nastúpila na materskú

dovolenku, aktuálne je vedúcim projektu MUDr. Jaroslav Rosenberger, PhD. Priamo je do projektu zapojených 12 PhD. študentov, pričom v decembri 2008 obhájili svoje dizertačné práce na Univerzite v Groningene (Holandsko) MUDr. Eva Havlíková (Fatigue, mood disorders and sleep problems in patients with Parkinson's disease) a Mgr. Zuzana Škodová (Coronary heart disease from psychosocial perspective: socioeconomic and ethnic inequalities among Slovak patients). Zber dát aktuálne prebieha medzi nefrologickými, kardiologickými a reumatologickými pacientmi, pripravujeme druhú vlnu zberu dát neurologických pacientov V medzinárodných karentovaných časopisoch s impakt faktorom sa v r. 2008 sa podarilo publikovať 9 článkov a 10 abstraktov z medzinárodných konferencií.

APVV-20-038305: Quality of life in patients with a chronic disease: multilevel integrative approach

The attention of this project is focused to patients with chronic disease as we try to identify common determinants of quality of life in patients with rheumatoid arthritis, neurological, nephrological and cardiological diseases. The project integrates information from various scientific disciplines (health psychology, medical fields, medical sociology, public health, social medicine). The project coordinator is Iveta Rajnicova, PhD. Because she is on maternity leave, Jaroslav Rosenberger, MD, PhD. is principal investigator at present time. Twelve PhD. students are directly involved in the project, two of them have defended their PhD. thesis in University of Groningen (the Netherlands) in December 2008 – Eva Havlikova, MD (Fatigue, mood disorders and sleep problems in patients with Parkinson's disease) and Zuzana Škodová, MSc. (Coronary heart disease from psychosocial perspective: socioeconomic and ethnic inequalities among Slovak patients). Data are collected among nephrology, cardiology and rheumatology patients, we prepare the second wave of data collection among neurological patients. Nine articles and 10 abstracts from conferences were published in international current-content journals with impact factor in 2008.

VEGA 1/4288/07 (2007-2009) (MUDr. Rosenberger)

Funkčný stav a kvalita života pacientov s reumatoidnou artritídou

Projekt nadväzuje na medzinárodnú štúdiu European Research on Incapacitating Diseases and Social Support (EURIDISS) z obdobia 1994-1998 (v r. 2005 obhájená dizertačná práca Mgr. Ivety Rajničovej). Na projekte sa priamo podieľa Mgr. Jozef Benka a MUDr. Anna Čalfová, supervíziou sú poverení Doc. Jitse van Dijk, PhD, MUDr. Jaroslav Rosenberger, PhD. a Mgr. Iveta Rajničová, PhD. (t. č. na materskej dovolenke). V rámci zberu dát boli v r. 2008 kontaktovaní pacienti z pôvodnej štúdie EURIDISS, ďalej pacienti spĺňajúci vstupné kritéria v danom období (ale nezahrnutí do pôvodného projektu) a novo diagnostikovaní pacienti s reumatoidnou artritídou. Doteraz boli zozbierané dáta od 143 pacientov. Z dostupných údajov boli pripravené 2 články (Mgr. Benka), ktoré boli zaslané do medzinárodných časopisov s impakt faktorom, bohužiaľ boli zamietnuté. Aktuálne pripravujeme ich nové podanie. Navyše boli na medzinárodnom fóre prezentované dve prednášky a jeden poster, abstrakty z týchto podujatí boli publikované v zborníkoch z konferencií (v karentovaných časopisoch s impakt faktorom).

Functional status and quality of life in rheumatoid arthritis patients

The project is a continuation of European Research on Incapacitating Diseases and Social Support (EURIDISS) from 1994-1998 (PhD thesis of Iveta Rajnicova, PhD. was defended in 2005). Project investigators are Jozef Benka, MSc. and Anna Calfova, MD. Supervisory duties are on Assoc. Prof. Jitse van Dijk, PhD, Jaroslav Rosenberger, MD, PhD. and Iveta Rajnicová, PhD. (currently on maternity leave). Patients recruited in original EURIDISS study were contacted during 2008 again. In addition, data from patients with rheumatoid arthritis fulfilling inclusion criteria of EURIDISS were collected too as well as data from new cases. In total, data from 143 cases were collected. Jozef Benka, MSc. has prepared two articles which were submitted to international journals with impact factor, unfortunately the article has been rejected. Currently he is in the process of re-submitting the manuscripts in other journals. In addition, two oral presentation and one posters were presented on international conferences, the abstracts from these events have been published in abstract books (in current-content journals with impact factor).

Spoluriešiteľská účasť:

IMCA II, DG SANCO, no. 2005121) (zodpovedný riešiteľ: Dr. Enric Duran, Fundació IMIM, Barcelona, Spain; národný koordinátor pre SR: KISH-dr. Iveta Rajničová-Nagyová)

Indicators for monitoring COPD and asthma in the EU

Astma a COPD sú chronickými chorobami, ktoré majú výrazný vplyv na kvalitu života jednotlivca, ako aj na výdavky v oblasti zdravotníctva v rámci celej spoločnosti. Existujúce informácie o prevencii a o klinickom manažovaní týchto diagnóz sú však stále nedostatočné. Cieľom tohto projektu je rozšíriť databázu poznatkov o indikátoroch zdravia pre astmu a COPD (mortalita, prevalencia, rizikové faktory, klinické manažovanie, zdravotnícke služby a pod.). V rámci projektu IMCA II je plánovaný zber dát vo vybraných indikátoroch zdravia z 24 európskych krajín zapojených do projektu, pričom hodnotené budú aj geografické variácie a časové trendy. Doba riešenia projektu je december 2006 – december 2009. KISH bolo požiadané o vstup do projektu v roku 2008, kedy nahradilo českého partnera. Projekt sa aktuálne nachádza vo fáze zberu dát.

EURO-URHIS, DG SANCO - Strand 1 (no. 2005119) (zodpovedný riešiteľ: prof. Dick Heller, University of Manchester, UK; národný koordinátor pre SR: SAVEZ-dr. Iveta Rajničová-Nagyová)
European System of Urban Health Indicators

Podľa odhadov žije od roku 2007 viac ako polovica svetovej populácie v mestách. Monitorovanie zdravia v mestách bude mať preto stále narastajúcu prioritu. Cieľom projektu EURO-URHIS bolo vytvorenie európskeho systému mestských indikátorov zdravia a prezentovanie týchto informácií tvorcom politiky. Projekt bol riešený od augusta 2006 do júla 2008. V rámci Slovenska boli zozbierané dáta pre dva urbanistické regióny (Bratislava a Košice), definované podľa Urban Audit, s celkovým počtom obyvateľov 946 359, pričom Slovensko bolo na záverečnej konferencii v Bruseli v máji 2008 vyhodnotené ako krajina, ktorá poskytla jedny z najkvalitnejších informácií. KISH-UPJŠ participoval na tomto európskom projekte na základe spolupráce so SAVEZ, ktorý bol národným koordinátorom projektu pre SR.

PDF/ 184-253/2008 (Mgr. Ferdinand Salonna)

Výcvikový program prevencie drogových závislostí a AIDS pre vysokoškolákov

Projekt bol realizovaný v zmysle Zmluvy o poskytnutí prostriedkov z Protidrogového fondu č. 184-253/2008. Bol dodržaný vymedzený harmonogram a splnené aj základné ciele projektu.

Zároveň bolo priebežne realizované vyhodnocovanie projektu na výskumnej a výcvikovej úrovni. V roku 2008 boli publikované a postúpené viaceré výsledky našej výskumnej práce týkajúce sa rizikového správania sa vysokoškolákov.

V rámci projektu boli realizované dva výcvikové pobyty v dňoch od 20.11.2008 do 23.11.2008 a od 27.11.2008 do 30.11.2008 a to v Učebno-výcvikovom zariadení UPJŠ v Danišovciach pri Spišskej Novej Vsi. Výcviku sa zúčastnilo spolu 54 študentov (27 a 27 v každej výcvikovej skupine).

Boli to študenti Filozofickej, Prírodovedeckej a Právnickej fakulty Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach a študenti Hutníckej a Elektrotechnickej fakulty Technickej Univerzity v Košiciach. Študenti pochádzali zo všetkých samosprávnych krajov Slovenska.

Väčšina študentov (50) si účasťou na výcviku napĺňala predpoklady pre ukončenie 1. základného výcvikového modulu Prevencie drogových závislostí pre vysokoškolákov „Základy Prevencie drogových závislostí“, akreditovaného ministerstvom školstva SR č. 1321/1645/2000/56/1 so 100 hodinovou dotáciou. Časť študentov (4) napĺňala kritériá pre 2. nadstavbový modul programu.

Bolo realizovaných 10 workshopov s odborníkmi na rôzne aspekty prevencie závislostí a AIDS, v celkovej 20 hodinovej dotácii. Študenti sa postupne stretli so psychológom pracujúcim v neštátnom resocializačnom zariadení, so sociálnym pracovníkom zo štátneho resocializačného zariadenia, s klientmi resocializačného zariadenia, s policajným expertom, infektológom a nakoniec so súdnym lekárom.

Harmonogram workshopov realizovaných v roku 2008 (timetable of workshops held in 2008):

15.4.2008, Mgr. Bučková, Resocializačné stredisko, Svätoplukova 28, Košice, Psychologické aspekty prevencie drogových závislostí I

22.4.2008, Mgr. Ferdinand Salonna, Filozofická fakulta UPJŠ, Pedagogicko-psychologické aspekty prevencie drogových závislostí II

29.4.2008, Mgr. Ferdinand Salonna, Filozofická fakulta UPJŠ, Pedagogicko-psychologické aspekty prevencie drogových závislostí II

6.5.2008, MUDr. Danica Caisová, FAIRA - NEŠTÁTNA PSYCHIATRICKÁ A SEXUOLOGICKÁ AMBULANCIA, Medicínske aspekty prevencie drogových závislostí a AIDS I

14.5.2008, MUDr. Pavol Jarčuška PhD., Lekárska fakulta UPJŠ, Medicínske aspekty prevencie drogových závislostí a AIDS II

12.11.2008, Mgr. Peter Pustý, Resocializačné stredisko Komunita Ľudovítov n.o., Psychologické aspekty prevencie drogových závislostí II
19.11.2008, Mgr. Bučková, Resocializačné stredisko Svätoplukova 28, Košice, Psychologické aspekty prevencie drogových závislostí II
9.12.2008, MUDr. Nikita Bobrov CSc., Ústav súdneho lekárstva LF UPJŠ, Medicínske aspekty prevencie drogových závislostí a AIDS III
10.12.2008, MUDr. Pavol Jarčuška PhD., Lekárska fakulta UPJŠ, Medicínske aspekty prevencie drogových závislostí a AIDS IV
12.12.2008, MUDr. Silvia Farkašová Iannaccone, Ústav súdneho lekárstva LF UPJŠ, Medicínske aspekty prevencie drogových závislostí a AIDS V

Project was implemented according to agreement with Slovak Antidrug Fund, Contract no 184-253/2008. Main goals and the time Schedule of project were accomplished. Also continuous evaluation of the project was implemented on the training and scientific level.

During training part, two training camps were organised. In total 54 university students attended the training part (students of faculties of Arts, Science and Law on University of PJ Safarik and students of faculties of Metallurgy and Electro technical faculty at Technical university in Kosice.

The training program has accreditation of Ministry of education of Slovak republic no. 1321/1645/2000/56/1. Most of the students accomplished conditions for certificate of attendance.

During informative part of project 10 workshops (20 hours) focused on criminalist, medical, psychological and pedagogical aspects of drug prevention.

Cross national students' health study (CNSHS) (Ol'ga Orosová, doc. PhDr. CSc.)

V rámci riešenia časti projektu APVV Prevencia užívania drog pokračovala medzinárodná spolupráca *Cross national students' health study* (CNSHS), Univ. of Bielefeld, Germany/ Univ of Bielefeld / PhD štúdium (<http://www.unibielefeld.de/gesundhw/ag2/cnshs/index.html>). V rámci tejto spolupráce je riešená aj s podporou agentúry VEGA 1/4518/07 a FILIA, n.o. téma "Alcohol abuse and mental health in Eastern and Western Europe: reducing alcohol-related harm among young people".

Promoting Psychological Well-Being Global, (Ol'ga Orosová, doc. PhDr. CSc.)

Riešenie projektu APVV-20-038205 podnietilo minulý rok naše pripojenie sa k medzinárodnému projektu: Promoting Psychological Well-Being Global. (Walden University, USA). V roku 2008 bola podpísaná zmluva o spolupráci medzi UPJŠ v Košiciach a Walden Univ., projekt bol schválený Etickou komisiou UPJŠ 28. 5. 2008 a International Review Board of Walden University, USA. Boli podpísané zmluvy o spolupráci s partnerskými organizáciami (základnými a strednými školami a FILIA, n.o. v Košiciach o zbere dát). Od októbra 2008 prebieha zber dát v skupinách dospievajúcich, do t. č. sa zberu dát zúčastnilo 80 žiakov.

PROJEKTY BILATERÁLNEJ SPOLUPRÁCE

Pracovisko má dlhoročnú úzku spoluprácu s Univerzitou v Groningene, Holandsko. V rámci tejto spolupráce je aktuálne riešených 11 bilaterálnych výskumných projektov. Obsahom spolupráce je výmena informácií a know-how, príprava spoločných publikácií, projektov, ale tiež aj vzdelávacie aktivity (napr. kurzy: Manažment PhD štúdia, Publikovanie v SCI časopisoch, Meranie účinnosti stratégií podpory zdravia a pod.).

RUG-UPJS (35/2001, 75/2005) (2005-2009) (zodpovedný riešiteľ: Dr. Madarasová Gecková)

V priebehu roka bola realizovaná koordinácia a supervízia externého PhD štúdia na Univerzite v Groningene, NL u študentov/spoluriešiteľov projektu APVV: Mgr. M. Sarková, Mgr. Z. Veselská, Mgr. Z. Tomčíková, Mgr. O. Kalina, Mgr. L. Pitel, Mgr. P. Kolarčík, Mgr. F. Salonna.

Priebežne bola pozornosť venovaná rozvoju medzinárodnej a domácej spolupráce, plánovaniu a manažovaniu aktivít Centra pre výskum spoločenských aspektov zdravia/KISH, Centra excelentnosti UPJŠ v Košiciach.

RUG-UPJS (2/2006) (2006-2009) (zodpovedný riešiteľ: Mgr. Veselská)

Individuálne, interpersonálne, sociálne a spoločenské faktory rizikového správania v období dospievania a rannej dospelosti: Osobnosť

Výsledky výskumu v oblasti individuálnych faktorov spojených s rizikovým správaním adolescentov (projekt Individuálne, interpersonálne, sociálne a spoločenské faktory rizikového správania v období dospievania a rannej dospelosti) boli priebežne v roku 2008 spracovávané a prezentované v podobe nasledovných výstupov. Zistenia boli prezentované na dvoch zahraničných konferenciách: abstrakt bol prijatý na posterové prezentácie na EHPS konferencii a na EUPHA konferencii. Výsledky výskumu boli prednáškou prezentované na jednej domácej konferencii: Psychologia Cassoviensis 2008 v Košiciach. V príspevkoch sme skúmali jednotlivé aspekty seba-systému ako individuálnej premennej, a ich vplyv na rizikové správanie adolescentov ako aj vzťah jednej zo zložiek seba-systému (sebaúcty) k ďalším premenným (socioekonomický status, osobnosť, mentálne zdravie, sociálna opora). V roku 2008 bol okrem spomenutého v zahraničnom karentovanom časopise prijatý do tlače článok s názvom *Self-esteem and resilience: The connection with risky behavior among adolescents*.

Findings in the field of individual factors related to risk behavior among adolescents (project Individual, interpersonal, social and societal factors of risk behavior among adolescents and young adults) were presented during the year 2008 through following outputs. Findings were presented on two international conferences: abstracts were accepted for the poster presentations on EHPS conference and EUPHA conference. Results of the study were presented in the form of oral presentation on one national conference: Psychology Cassoviensis 2008 in Kosice. In the mentioned presentations, we focused our interest on the aspects of self and their influence on the risk behavior among adolescents. We also explored relation of one specific aspect of self-system (self-esteem) with other factors (socio-economic status, personality, mental health, social support). During the year 2008 on article *Self-esteem and resilience: The connection with risky behavior among adolescents* was accepted for publishing in international SSCI journal.

RUG-UPJS (2/2006) (2007-2011) (zodpovedný riešiteľ: Mgr. Kolarčík)

Individuálne, interpersonálne, sociálne a spoločenské faktory rizikového správania v období dospievania a rannej dospelosti: Extrémna deprivácia

Náš výskum preukázal horší zdravotný stav rómskych adolescentov v porovnaní s nerómskymi, ktorý je z časti ovplyvnený nižším socio-ekonomickým statusom rómskych adolescentov. V oblasti rizikového správania sme zistili, že rómske dievčatá sa správajú menej rizikovo ako nerómske dievčatá, pričom u chlapcov sme našli výrazný rozdiel len pri skúsenostiach s užívaním ilegálnych drog. Aj tieto rozdiely sú z časti ovplyvnené nižším socio-ekonomickým statusom rómskych adolescentov.

Our research showed worse health status of Roma adolescents comparing to non-Roma adolescents. Worse Roma health status was partially influenced with their lower socio-economic status. Regarding risky behaviour, we found out that Roma girls tend to behave less risky than non-Roma girls, while we identify significant difference within boy groups only in experiences with drug use. Again those differences are partially influenced with lower socio-economic status of Roma adolescents.

RUG-UPJS (2/2006) (2007-2011) (zodpovedný riešiteľ: Mgr. Pitel)

Individuálne, interpersonálne, sociálne a spoločenské faktory rizikového správania v období dospievania a rannej dospelosti: Regionálne rozdiely

Okrem vyššie spomenutého zberu dát na tretí článok boli uskutočnené štatistické analýzy s aktuálnym súborom dát a na ich základe napísaný článok o porovnaní rodových rozdielov v rizikovom správaní medzi rokmi 1998 a 2006, ktorý bol odolaný do odborného časopisu, odpoveď sa očakáva v najbližších týždňoch.

Boli uskutočnené analýzy a prvá štúdia, na ktorej základe sa pracuje na článku o porovnaní regiónov v rodových rozdieloch v rizikovom správaní.

Výsledky naznačujú, že veľkosť rodových rozdielov v rizikovom správaní adolescentov je do značnej miery sociálne podmienená a mení sa v závislosti od doby a sociálnych charakteristík sídla. Minimálne v tomto konkrétnom prípade (rizikové správanie) sa patriarchálny sociálny model javí byť protektívnym faktorom u dievčat. Výsledky článku čakajúceho na posudok naznačujú potrebu prehodnotiť charakter preventívnych programov a prípadne ich vhodne upraviť na zvýšenie prevalencie fajčenia u dievčat.

Besides the additional data collection for the third article (mentioned above), statistical analyses with current data were performed. On this basis, a manuscript about comparing gender differences in risky behaviour between 1998 and 2006 was written. It was sent to a current journal and we expect the reply in following weeks.

Analyses were performed and a manuscript draft was written. On this ground, we work on the article about comparing the regions in gender differences in risky behaviour among adolescents. The results indicate that the gender ratio in risky behaviour is probably strongly influenced by social circumstances and it varies by time and social characteristics of the residence. At least in this particular case (risky behaviour), the patriarchal social model appears to be a protective factor among girls. The results of the manuscript suggest a need to reconsider some elements in current prevention programmes and adjust them to the higher smoking prevalence among girls.

RUG-UPJS (2/2006) (2006-2009) (zodpovedný riešiteľ: Mgr. Tomčíková)

Individuálne, interpersonálne, sociálne a spoločenské faktory rizikového správania v období dospievania a rannej dospelosti: Rodina

V rámci tejto časti projektu sa v analýze dát zameriavame najmä na charakteristiky rodinného a sociálneho prostredia adolescentov v kontexte ich rizikového správania, konkrétne rizikového pitia alkoholu. Bolo zistené, že adolescenti pochádzajúci z rozvedených rodín sa častejšie správajú rizikovo (nadmerné pitie alkoholu) a tento vzťah pretrváva bez ohľadu na čas, ktorý od rozvodu rodičov uplynul. Rovnako rizikovým faktorom je okrem rozvodu rodičov aj nízka vnímaná sociálna opora od rodiny. V rámci analýz sme zisťovali aj vplyv socio-ekonomickej pozície rodiny na rizikové pitie alkoholu. V tomto prípade naše výsledky nepotvrdili výsledky mnohých zahraničných štúdií – v našej výskumnej vzorke viac rizikového správania (pitia alkoholu) vykázali adolescenti s vyšším socio-ekonomickým statusom. Ďalšími rizikovými faktormi rodinného prostredia sú podľa predbežných analýz (posledná štúdia je ešte len v procese) nízka úroveň rodičovskej kontroly (monitoringu) a nízka kvalita komunikácie medzi rodičmi a adolescentom.

The analyses in this part of project are focused mainly on characteristics of adolescents' family and social environment, in the context of their risk behavior, particularly hazardous alcohol drinking. It was found that adolescents from divorced families are more likely to behave risky (hazardous alcohol drinking) and this association remains regardless of the period since divorce. Besides the parental divorce, low level of perceived social support from family was also found to be a risk factor for adolescent hazardous alcohol drinking. An influence of socio-economic position was investigated in the analyses as well. In this case we did not confirm the findings of several studies from other countries: In our research sample – adolescents with higher socio-economic position were more likely to drink alcohol hazardously. Another risk factors from the context of family environment are (according to the preliminary analyses) low level of parental monitoring and low quality of parent – adolescent communication.

RUG-UPJS (121/2005, 106/2004, 117/2003) (2004-2010) (zodpovedný riešiteľ: Dr. Rajničová)

RUG-UPJS (1/2006 rektorát UPJŠ) (2006-2010) (zodpovedný riešiteľ: Mgr. Benka)

Kvalita života u pacientov s chronickou chorobou: viacúrovňový integratívny prístup

Chronické choroby sú známe svojimi nepriaznivými dôsledkami na kvalitu života pacienta a jeho rodiny. Cieľom tohto multidisciplinárneho projektu je prehĺbenie poznatkov v oblasti vplyvu psychosociálnych premenných ako protektívnych faktorov vyrovnávajúcich negatívne dôsledky chronickej choroby na kvalitu života. Výskum bude realizovaný cestou viacúrovňového, integratívneho prístupu. Výsledkami kauzálneho modelovania budú empirické dôkazy podporujúce potrebu a užitočnosť psychosociálnych intervencií v starostlivosti o pacientov s chronickou chorobou.

Chronic diseases are known for the severe consequences they have on the quality of life of patients and their families. A growing body of evidence from recent studies indicates that they do not strike at random. The aim of this multidisciplinary project is to gain deeper insight into mechanisms by which bio-psycho-social variables counterbalance or break the negative spiral of the disease and its consequences. The research will be carried out within the framework of the multilevel, integrative approach. The results of the causal modeling are empirical evidence supporting the utility of interventions addressing psychosocial needs of patients with a chronic disease.

RUG-UPJS (53/2004) (2004-2009) (zodpovedný riešiteľ: Mgr. Škodová)

Sociálna trieda a jej dopad na funkčný stav a zotavovací proces pacientov

Štruktúrovaného rozhovoru sa zúčastnilo 440 pacientov s ischemickou chorobou srdca (ICHS). Výsledky ukázali negatívny vplyv nízkej socio-ekonomickej úrovne (príjmu a vzdelania) na psychickú pohodu pacientov a na úroveň vitálnej exhauscie (stav dlhodobého vyčerpania), čo poukazuje aj na

nižšiu kvalitu života. Boli tiež prítomné rodové rozdiely- ženy mali vyššie hladiny vitálnej exhauscie ako muži. V úrovni vnímanej sociálnej opory sme nezistili rozdiely medzi príjmovými a vzdelanostnými skupinami. Zistili sa aj etnické rozdiely: pacienti s rómskou etnicitou vnímali svoju zdravotný stav ako horší, mali nižšiu psychickú pohodu a naopak vyššie hladiny vitálnej exhauscie v porovnaní s nerómskymi pacientmi; neboli však zaznamenané rozdiely v osobnostných premenných. Vzťah medzi etnicitou a psychologickými faktormi bol významne ovplyvnený socioekonomickou úrovňou pacientov.

A structured interview was conducted with 440 patients with coronary heart disease (CAD). Results showed negative impact of socioeconomic position (education and income) on psychological well-being and the level of vital exhaustion, which was also related to lower quality of life. Gender differences were found as well: women had higher levels of vital exhaustion than men. No differences were found in the perceived social support among patients according to income or education. Ethnic inequalities were identified as well: Roma patients perceived their health as worse, they had worse psychological well-being, and higher levels of vital exhaustion compared to non-Roma patients. However, no significant differences were found in personality traits. The relationship between ethnicity and psychological factors was significantly influenced by the socioeconomic position of patients.

RUG-UPJS (0/2002; 25/2006) (2003-2008) (zodpovedný riešiteľ: Mgr. Chylová rod. Krokavcová)

Medicínsko-biologické, psychosociálne faktory súvisiace s funkčným statusom, subjektívnou pohodou a využívaním zdravotníckej starostlivosti v skupine pacientov trpiacich sklerózou multiplex

Externá doktorandka Univerzity v Groningene, Holandsko, zapojená do riešenia vedeckého projektu APVV – 20 – 038 305 (vedúci Mgr. Rajničová, PhD, KPPaPZ FF UPJŠ). Zistenia z projektu zamerané na kvalitu života pacientov so sklerózou multiplex (SM) boli prezentované na konferencii EHPS 2007 v Maastrichte, EUPHA 2007 v Helsinkí vo forme posterov a na konferencii KPPaPZ FF UPJŠ v Danišovciach vo forme prednášky. Rozpracované boli štyri články, z toho dva články boli prijaté s úpravami redakcií zahraničných CC časopisov, jeden bol posudzovaný redakciou zahraničného CC časopisu a jeden bol v štádiu úprav. Cieľom prác bolo predovšetkým objasniť, aké medicínske a psychologické premenné ovplyvňujú vzťah medzi závažnosťou choroby a sebakontrolným zdravím u pacientov so sklerózou multiplex. Premenné ako pocit sebakontroly nad svojím životom (mastery), vnímaná sociálna opora a zamestnanosť pacientov so SM mali významný vplyv na vnímanie lepšieho fyzického a psychického zdravia.

The project outcomes intended on the quality of life in patients with multiple sclerosis (MS) were presented at the conferences EHPS 2007 in Maastricht, EUPHA 2007 in Helsinki as poster presentations, and at the conference of Faculty of Arts UPJS in Danisovce as oral presentation. Four articles were written. Two of them were accepted for publication with a revision in CC journals, one was under review in CC journal, and the last was edited before submitting. In this project, the aim of the work was whether some clinical and psychological variables influenced the relationship between disease severity of MS patients and their self-perceived health. Results showed that mastery, social support and employment status had a beneficial impact on perceived health status in MS patients.

RUG-UPJS (zodpovedný riešiteľ: MUDr. Jaroslav Roseberger, PhD.)

Seba posudzovaný zdravotný stav pacientov s chronickým ochorením obličiek

Projekt začal v r. 2006 ako longitudinálne pokračovanie projektu Social reintegration of patients after kidney transplantation (v decembri 2006 bola obhájená dizertačná práca – MUDr. J. Rosenberger). Priamymi riešiteľmi projektu sú Mgr. Lucia Prihodová a MUDr. Mária Majerníková, suprevíziou sú poverení Doc. Jitse van Dijk, PhD, MUDr. Jaroslav Rosenberger, PhD. a Mgr. Iveta Rajničová, PhD. (t. č. na materskej dovolenke). V r. 2008 sa pokračovalo v longitudinálnom zbere dát pacientov po transplantácii obličky ako aj pacientov na dialýze. Zo zozbieraných dát Mgr. Prihodová pripravila článok, ktorý bol dvakrát zaslaný do medzinárodných časopisov, bohužiaľ bol odmietnutý, aktuálne sa pripravuje podanie do ďalšieho časopisu. Článok MUDr. Rosenbergera, PhD. je aktuálne v revíznom konaní. Ďalšie dva články sú v príprave. Štyri postery a dve prednášky boli prezentované na dvoch domácich a dvoch medzinárodných fórach, abstrakty z týchto podujatí boli publikované v zborníkoch z konferencií (z toho tri v karentovaných časopisoch s impakt faktorom).

Self-perceived health status of patients with end-stage renal disease

The project started in 2006 as a longitudinal continuation of the project Social reintegration of patients after kidney transplantation (PhD thesis of Jaroslav Rosenberger, MD was defended in December 2006). Project investigators are Lucia Prihodova, MSc. and Maria Majernikova, MD. Supervisory duties are on Assoc. Prof. Jitse van Dijk, PhD, Jaroslav Rosenberger, MD, PhD. and Iveta Rajničová, PhD.

(currently on maternity leave). Longitudinal data were collected in the group of patients after transplantation and on dialysis during 2008. Lucia Prihodova, MSc. has prepared an article, and submitted two times to international journals with impact factor, unfortunately the article has been rejected. Currently she is in the process of re-submitting the manuscript in other journal. An article written by Jaroslav Rosenberger, MD, PhD. is now in peer-review process. Additional two articles are in preparation. Four posters and two oral presentations were presented on two national and two international conferences, abstracts from these events have been published in abstract books (three in current-content journals with impact factor).

Katedra pedagogiky

Grant VEGA 1/0193/08 (2008-2010) prof. Ing. Ján Bajtoš, CSc., PhD.

Mikroedukatívne analýzy v kompetenčnom vzdelávaní pedagógov prírodovedných predmetov.

Projekt sa zameriava jednak na inovácie v pregraduálnej príprave učiteľov pri získavaní pedagogicko-didaktických kompetencií, a to využitím mikroedukatívnych analýz a jednak na vykonávanie reflexie vlastnej skúsenosti prostredníctvom mikrovýstupov. Cieľom projektu je zefektívniť pedagogickú prípravu budúcich učiteľov, navrhnúť analytickú schému mikrovýstupu a uplatniť ju v praxi.

The project is focused on the innovations in the pre-graduate preparation of teachers in achieving the pedagogical- didactic competences by microeducative analysis, and in practising the self- reflexion of their own experience via micro-presentations. The aim of this project is to make the pedagogical training more effective, and to suggest an analytical scheme of the micro-presentation and make it function in practise.

Grant APVV 0088-07 (2008-2010) prof. Ing. Ján Bajtoš, CSc., PhD.

Mikroedukatívne analýzy v pregraduálnej príprave učiteľov prírodovedných predmetov ako prostriedok zvyšovania efektívnosti kompetenčného vzdelávania..

Projekt rieši inovácie v pregraduálnej príprave učiteľov pri získavaní pedagogicko-didaktických kompetencií, a to využitím mikroedukatívnych analýz a vykonávaním reflexie vlastnej skúsenosti prostredníctvom mikrovýstupov. Cieľom projektu je zefektívniť pedagogickú prípravu budúcich učiteľov.

Realizovanie mikroedukatívnych analýz predpokladá vykonanie základného výskumu: a) realizovať výskum postojov a názorov učiteľov z praxe s cieľom poznať ich vzťah k inováciám so zameraním sa na mikroedukatívne analýzy, b) navrhnúť začlenenie modulov mikroedukatívnych analýz do pedagogickej prípravy učiteľov prírodovedných predmetov, c) navrhnúť techniku zaznamenávania údajov pri mikrovýstupoch a navrhnúť analytickú schému, d) realizovať mikroedukatívne analýzy v rámci všeobecnej a predmetovej didakticko-psychologickej prípravy budúcich učiteľov, e) navrhnúť metodiku výskumu zameraného na overenie použitej metodiky využívania mikroedukatívnych analýz v príprave učiteľov prírodovedných predmetov a realizovať predmetný výskum.

The project is resolved innovations in the pre-graduate preparation of teachers in achieving the pedagogical- didactic competences by microeducative analysis, and in practising the self- reflexion of their own experience via micro-presentations. The aim of this project is to make the pedagogical training more effective.

To implementation microeducative analysis is predicted to accomplish ground research: a) To implement the research of the attitudes and opinions of the teachers in practise and getting to know their attitudes towards the innovations in the pedagogical training pointing out the microeducative analysis. b) To propose the implementation of the modules of the microeducative analysis into the pedagogical training of the teachers teaching the natural science subjects under the conditions of the University of P.J.Safarik in Kosice, based on of the research results. c) To propose the data recording equipment in micro-presentations and to propose the analytical scheme – record sheet for the microeducative analysis. d) To implement microeducative analysis within the general didactic-psychological training of the teachers teaching e) To propose the methodology of research pointed on using the microeducative analysis in the training of the teachers teaching the natural science subjects and to implement the subject research.

Grant KEGA 3/4271/06 Doc.PhDr. Jana Svetlíková, CSc.PdF UK Bratislava (2006-2008)

Psychoedukácia- tvorba koncepcie štúdia a napísanie učebnice

Cieľom projektu bolo vytvorenie koncepcie študijného programu „Psychoedukácia“ magisterského stupňa a vytvorenie učebnice pre daný študijný program.

The aim of this project was to create study programme of Psychoeducation for master degree and to create student book for this programme.

Grant VEGA 1/0143/08 Doc. PhDr. Ivan Lukšík, CSc. PdF UK BA (2008-2010)

Kultúra školy a výchovných zariadení so zameraním na problémové deti

Cieľom projektu je zmapovať a analyzovať existujúcu kultúru školy a výchovných zariadení na Slovensku a zistiť ich súvislosť s problémovosťou, resp. neproblémovosťou detí v týchto zariadeniach.

The aim of this project is to know and to analyze existing culture of school and educations institutions in the Slovakia and to find an interaction with problematically or unproblematically of child, which are in this institutions.

Katedra aplikovanej etiky

VEGA 1/3601/06 (2006 – 2008) (doc. PhDr. Ľ. Vladyková, PhD.)

Morálno - filozofické implikácie netradičných ekologických vied v ekofilozofickom diskurze.

Anotácia: Pri úvodnej charakteristike projektu bolo konštatované, že výskum zameraný na odbornú a praktickú etiku s rozsiahlou výskumnou agendou, ktorá prechádza etablovanými oblasťami teoretickej a aplikovanej etiky sa priamo dotýka ekologického výskumu a riadenia, je na poli morálnej filozofie na Slovensku ojedinelý. Ide o interdisciplinárny pohľad na človeka, kultúru a prostredie. Na potrebu novej paradigmy nielen ako výkladovej schémy, ale predovšetkým ako základu kultúrneho spôsobu bytia poukazujú aj predstavitelia exaktných vied. Aj keď výskum kultúry býva stále akceptovaný iba vtedy, keď sa pohybuje v tradičnom rámci humanitných disciplín, objavujú sa štúdie, ktoré upozorňujú na syntézu poznatkov z mnohých odborov, ktoré prispievajú, každý zo svojho uhla pohľadu, k poznaniu života a bytia v biosfére a k pochopeniu pôvodu a zmyslu ľudského i mimoludského bytia na Zemi. Skúmaná téma zastrešuje masívny korpus reflexií a konceptov, preto sa v projekte lokalizovala oblasť vzťahu a väzieb etiky a vedy ekologickej.

Anotation: In the initial characteristics of the project, it was stated that the research focused on professional and practical ethics with an extensive research agenda, including the entrenched spheres of theoretical and applied ethics and directly touching ecological research and control, was unique in the field of moral philosophy in Slovakia. This is the matter of an interdisciplinary view of man, culture and environment. The necessity for a new paradigm, which would be not only an explanatory scheme, but in the main the basis for the cultural way of being, is also pointed out by the representatives of exact sciences. Even though the research on culture is always accepted only when it is pursued within the traditional framework of humane disciplines, there are the studies that draw attention to the synthesis of knowledge from many branches that contribute – each from its own perspective – to the cognition of life and being in biosphere and to the understanding of origin and the sense of human and extra-human being

Katedra psychológie

VEGA 1/3652/06 (2006-2008) (prof. PhDr. Ladislav Lovaš, CSc.)

Sociálnopsychologické aspekty organizačných deviácií

KEGA 3/5210/07 (2007-2008) (PhDr. Beáta Rázová, PhD.)

Vzdelávací program pre výučbu psychologie morálky

Anotácia: Psychológia morálky je disciplínou, ktorá ponúka témy a odpovede na mnohé aktuálne spoločenské problémy a nachádza uplatnenie aj v iných sociálnych vedách. Navrhovaný projekt je reakciou na záujem o výučbu tejto disciplíny a na nedostatok dostupných a aktuálnych informačných zdrojov. Cieľom projektu je pripraviť a) informačné zázemie pre výučbu a výskum v oblasti psychológie morálky; b) elektronický vzdelávací systém pre podporu výučby tohto predmetu; c) ucelenú publikáciu, zhŕňajúcu aktuálny stav poznatkov v uvedenej oblasti, dostupnú v elektronickej podobe. Vzdelávací program vytvorí predpoklady pre realizáciu dištančných foriem výučby disciplíny.

APVV 0073 – 06 (2007-2009) (doc. Ján Ferjenčík, CSc.)

Dynamické testovanie latentných učebných kapacít

Anotácia: V rámci projektu bude vyvinutá originálna diagnostická metóda merania latentných učebných kapacít, využívajúca postupy dynamického testovania. Novovytvorená diagnostická metóda bude overovaná na populácii detí zo sociálne znevýhodneného prostredia. Po overení jej psychometrických vlastností sa očakáva jej využitie ako komplementárnej metodiky posudzovania kognitívnych schopností detí zo sociálne znevýhodneného prostredia. Experimentálne práce počas administrácie inštrukčnej časti dynamického testovania a pozorovanie správania osôb v situácii dynamického testovania poskytnú nové zistenia a informácie o kognitívnych a asimilačných schémach, o prekonceptoch dieťaťa mladšieho školského veku. Ďalšími očakávanými produktmi projektu je vytvorenie metodológie tvorby individuálnych vzdelávacích plánov pre deti zo sociálne znevýhodneného prostredia opierajúcej sa o skúsenosti z overovania postupov dynamického testovania latentných učebných kapacít a publikovanie učebného textu Metodika tvorby individuálnych vzdelávacích plánov pre študentov vysokých škôl.

Katedra romanistiky a klasickej filológie

VEGA 1/3701/06 (2006-2008) (doc. PhDr. František Šimon, CSc.)

Terminológia a odborný jazyk (konfrontácia slovenčina – cudzí jazyk)

Analýza terminológie a odborného jazyka viacerých odborov (právo, teológia, technika, reklama, medicína, verejná správa) má za cieľ zistiť jednak jednotlivé a špecifické v terminológii a odbornom jazyku týchto vedných odborov a jednak najnovšie tendencie v ich vývoji. Konfrontácia slovenský jazyk - cudzí jazyk (anglický, nemecký, latinský) umožní zistiť vplyv internacionalizácie. Výsledky sa budú využívať pri tvorbe a zdokonaľovaní slovenskej odbornej terminológie, pri prekladoch odborných textov ako aj pri vyučovaní odborného jazyka na nefilologických fakultách vysokých škôl.

KEGA 3/6149/08 (2008-2010) (prof. MVDr. Ján Danko, CSc.)

Terminologický veterinárny slovník

Súčasná dianie vo všetkých oblastiach ľudskej činnosti sa vyznačuje neustálym rozvojom, čo je spojené so vznikom nových odborných termínov. Platí to aj pre humánnu a veterinárnu medicínu, ako v oblasti pedagogiky, výskumu, tak aj praxe. Nedostatočné prispôsobenie terminológie k týmto skutočnostiam, z domáceho a nezahraničného pohľadu, negatívne vplyva na naše ďalšie odborné smerovania, hlavne z hľadiska odbornej komunikácie. V slovenskej literatúre doposiaľ neexistuje knižná publikácia, ktorá by obsahovala jednotnú veterinárnu terminológiu v celej svojej šírke. Vzhľadom na súčasnú situáciu je potrebná inventarizácia existujúcich odborných termínov a doplnenie nových termínov odrážajúcich úroveň súčasných poznatkov. Prejavom tejto aktuálnej potreby je príprava Veterinárneho terminologického slovníka.

Katedra filozofie a dejín filozofie

VEGA 1/4679/07 (2007-2009) (doc. PhDr. Pavol Tholt, PhD.)

A subjektívna fenomenológia J. Patočku a dejiny filozofie

J. Patočka nadviazal na viaceré z ideí významných predstaviteľov európskeho fenomenologického hnutia. Husserl ho oslovil ideou fenomenológie, analýzami filozofie R. Descarta a tzv. galileovskej vedy, ako aj konceptom Lebenswelt. U Heideggera to boli existenciálne analýzy človeka. v diele E. Finka podnety z filozofie dejín...

Patočka neostal epigónom. V každej z tém často významne prekonáva predchodcov. V jeho filozofii sa rodí koncept asubjektívnej fenomenológie, jeho analýzy Husserlovho pojmu Lebenswelt ostávajú neprekonané a dodnes často nepochopné. Patočkove analýzy človeka ako existenciálne a dejinne určenej bytosti, koncept filozofie dejín ako súhrnu troch základných pohybov v určení človeka, filozofia dejín filozofie ako raz realizovaná, inokedy zabúdaná antická idea starostlivosti o dušu, ostávajú

nedocenené či nepochopené. Cieľom nášho výskumu je analyzovať práve tieto aspekty filozofie J. Patočku, a to v ich možnom dosahu k súčasným otázkam a problémom európskeho filozofického vývinu a vývoja európskej kultúry, vrátane ich možných globálnych explikácií.

VEGA 1/0650/08 (2008-2009) (Prof. PhDr. Vladimír Leško, CSc.)

Heidegger a dejiny filozofie

Predpokladaný projekt je pokračovaním riešenia dvoch projektov Vega k problematike filozofie dejín filozofie silných a slabých modelov (2002-2007). Z predchádzajúcich skúmaní nám výrazne vyplynulo, že Heideggerovo úsilie o vyrovnanie sa s dejinno-filozofickým dedičstvom patrí vo filozofii 20.storočia k tomu najvýznamnejšiemu, čo v tejto oblasti bolo vykonané. Z uvedených dôvodov chceme pokračovať v skúmaní Heideggerovho filozofického výkonu k najvýznamnejším osobnostiam dejín západnej filozofie - Anaximandra, Herakleita, Parmenida, Platóna, Aristotela, Descarta, Leibniza, Kanta, Schellinga, Hegela, Nietzscheho a Husserla. Pokúsime sa presvedčivo ukázať, ako je v Heideggerovom učení filozoficky späté historicko-filozofické skúmanie s jeho hlavnou filozofickou otázkou - čo je bytie?, resp. fundamentálnu väzbu Heideggerovho chápania metafyziky a dejín filozofie.

VEGA 1/0125/08 (2008-2009) (Doc. PhDr. Mária Mičaninová, CSc.)

Filozofia Šlomo ben Jehudu ibn Gabriela

Predmetom výskumu je filozofické dielo stredovekého židovského filozofa Šlomo ben Jehudu ibn Gabirola a jeho vplyv na stredovekú kresťanskú filozofiu, ktorého výsledky budú publikované v prvej slovenskej monografii o filozofii Šlomo ben Jehudu ibn Gabirola. Básnické dielo Ibn Gabirola nie je predmetom tohto výskumu.

Katedra anglistiky a amerikanistiky

VEGA 1/0020/08 (2008- 2010) Prof. PhDr. Pavel ŠTEKAUER, DrSc.

Univerzálie a typológia v evaluatívnej morfológii – medzijazykový výskum

Problematika evaluatívnej morfológie je zaujímavá z toho dôvodu, že podľa niektorých autorov (viď.napr.Scalise 1988) sa evaluatívne afixy odlišujú svojimi charakteristikami od derivačných a flektívnych afixov, čo vedie k postulátu tretej, samostatnej morfologickej disciplíny. Cieľom predkladaného projektu je preskúmať charakteristické znaky evaluatívnej morfológie, identifikovať štatistické univerzálie a navrhnúť typológu jazykov z hľadiska evaluatívnej morfológie na základe širokého medzijazykového výskumu, ktorý sa bude opierať o analýzu vzorky minimálne 75 jazykov sveta. Ich výber sa bude riadiť vopred stanovenými kritériami zohľadňujúcimi morfologický typ, genetickú príslušnosť, ako aj geografickú polohu jazyka. Výskum vyústi do vymedzenia miesta evaluatívnej morfológie v celkovom systéme morfológie. Pri zbere údajov a ich analýze sa bude vychádzať zo semaziologického i onomziologického hľadiska.

VEGA 1/0041/08 (2008-2010) Doc. PhDr. Stanislav KOLÁŘ, Dr.

Reflexia traumatickej skúsenosti vo vybraných dielach americkej a britskej povojnovej literatúry

Projekt skúma zobrazenie traumatickej skúsenosti v povojnovej próze a dráme a vo vybraných dielach súčasných britských etnických prozaikov. Zahŕňa tvorbu, v ktorej sú traumatické situácie výsledkom extrémnych historických udalostí, jednak diela, ktoré reflektujú traumy každodennej reality (dezintegračné tlaky na rodinné vzťahy). Celkom zvláštny fenomén je trauma spojená s hľadaním etnickej identity v modernej multikulturálnej spoločnosti. V dielach americkej prózy holokaustu budeme skúmať hlavne traumy zapríčinenú medznou situáciou. Zámerom projektu je prezentovať túto literatúru v jej tematickej a žánrovej rôznorodosti. Projekt sa opiera o analýzu diel americkej literatúry holokaustu, ale aj diel, ktoré sú u nás prakticky neznáme. Spracováva diela v ktorých je holokaust zobrazený priamo i nepriamo formou reminiscencií. Reflexiu traumy v rodine budeme sledovať v amerických divadelných hrách, pričom predmetom výskumu budú jednak hry tvoriace kanón americkej drámy, ako aj hry súčasných autorov.

KEGA 3/314805 (2005-2008) Mgr. Renáta Timková, PhD.

Spoločný európsky referenčný rámec pre jazyky a jeho aplikácia na učenie sa, vyučovanie a hodnotenie anglického odborného jazyka medicíny pri rozvíjaní a upevňovaní lingvistických jazykových kompetencií univerzitných študentov

Projekt sa zameriava na lingvistické jazykové kompetencie tak ako ich všeobecne rozpracováva dokument Rady Európy - Spoločný európsky referenčný rámec pre jazyky s aplikáciou na odborný jazyk medicíny vo vyučovaní na všetkých troch stupňoch vysokoškolského vzdelávania a na implementáciu jazykových kompetencií do vyučovacieho procesu podľa jednotlivých úrovní ovládania jazyka (B1, B2, C1) v súlade s novou klasifikáciou podľa uvedeného dokumentu. Zámerom projektu je prispieť k prebiehajúcejmu procesu jednotnej certifikácie úrovne jazykových znalostí študentov európskych univerzít nefilologického zamerania.

Spoluriešiteľská účasť:

Prof. PhDr. Ján Sabol, DrSc.
VEGA 1/3708/06 (2006-2008)

Invariantné a personálne fónické charakteristiky akustického rečového signálu a jeho všeobecnolingvistická, komunikačná, semiotická a kontrastívna analýza.

Doc. PhDr. Juraj Rusnák, CSc. FF PU
VEGA 1/0671/08 (2008-2010)

Semiotické a sociokultúrne parametre fungovania mediálneho textu.

Doc. PhDr. František Šimon, CSc.
VEGA 1/3701/06 (2006-2008)

Terminológia a odborný jazyk (konfrontácia slovenčina - cudzí jazyk)

ESF SOP LZ-2005/NP1-051 č. 11230100466 (2006-2008)

Transformácia prírodovedných študijných programov a ich poskytovanie v anglickom jazyku

Mgr. Renáta Panocová, PhD.

ESF SOP LZ 2005/NP1-044 č. 11230100448 (2006-2008)

Rozvíjanie IKT a jazykových kompetencií v príprave budúcich učiteľov prírodovedných predmetov

Prof. PhDr. Jana Sošková, CSc. FF PU
VEGA 1/4692/07 (2007-2010)

Súčasný umenie vo filozofických a estetických reflexiách a nová stratifikácia medzidisciplinárnych komunikácií.

PaedDr. Alena Kačmárová, PhD. FHPV PU
VEGA č. 1/3714/06 (2006-2008)

Žánrová analýza diskurzov v inštitucionálnom prostredí

Katedra sociálnej práce

VEGA 1/0354/09 (2009-2010) doc. PhDr. Eva Žiaková, CSc.

Interdisciplinárna analýza pocitu zmyslu života a jeho komponentov v sociálne významných skupinách z hľadiska jeho formovania a prežívania.

Projekt je zameraný na zisťovanie zmyslu života v sociálne rizikových skupinách - mladí adolescenti, dlhodobo chorí, matky s autistickým dieťaťom, matky s onkologicky chorým dieťaťom a nezamestnaní.

Anotácia SJ: Cieľom výskumu je zistiť komponenty zmyslu života u pomáhajúcich profesií - sociálni pracovníci, psychológovia, teológovia atď.

Na základe identifikácie komponentov zmyslu života vypracovať model sociálnej, právnej, psychologickéj a spirituálnej pomoci ľuďom v kríze.

Anotácia AJ: The project is focused on recognition of sense of life in socially risked groups – young adolescents, long-time ill persons, mothers with autistic children, mothers with oncologically sick children and unemployed. The target of research is to determine the components of sense of life in assisting professions – social workers, psychologists, theologians, etc. Develop a model of social, juridical, psychological and spiritual help to the people in crisis on a base of identification components of sense of life.

Katedra slovakistiky, slovanských filológií a komunikácie

VEGA – 1/0698/08 (2008-2010) prof. PhDr. Ján Gbúr, CSc.

Estetické, jazykovo-semiotické, štruktúrnotypologické, komparatívne a sémanticko-kompozičné verzologické charakteristiky básnického textu.

Esteticko-axiologické parametre slovenského verša 19. a 20. storočia a jeho jazykovo-štylistické, štruktúrnotypologické, komparatívne, sémanticko-kompozičné, semiotické a percepčné kontexty a ich historickopoetologické premeny.

VEGA – 1/3708/06 (2006 – 2008) prof. PhDr. Ján Sabol, DrSc.

Invariantné a personálne fonické charakteristiky akustického rečového signálu a jeho všeobecnolingvistická, komunikačná, semiotická a kontrastívna analýza.

Pri aplikácii všeobecnolingvistických, fonetických, fonologických, morfológických, komunikačných, tapologických a semiotických teorém vo výskume fonickej sústavy sa potvrdila metodologická a metodická priebornosť syntetickej fonologickej teórie J. Sabola a škálografickej analýzy akustického signálu rozpracovanej J. Zimmermannom. Tieto metodologické indície a metodické postupy sa uplatnili pri fonických a kontrastívningvistických analýzach zvukovej roviny spisovnej slovenčiny v porovnaní s fonickou sústavou angličtiny a nemčiny v oblasti segmentov a suprasegmentov. Spresnili a novo sa definovali diferencované hladiny vzťahu jednotlivého/invariantného pri zvukových jednotkách v prepojení na sémantickú, obsahovú zložku jazykovo semiotických prvkov v špecifických komunikačných procesoch.

The application of general-linguist, phonetic, phonological, morphological, communicative, tapological and semiotic theorems in the research into phonic structure has proved the methodological interconnection of J. Sabol's synthetic phonological theory and the scale-graphical analysis of an acoustic signal being developed by Zimmermann. These methodological indications and procedures were used in the phonic and contrastive-linguist analysis of the sound level of standard Slovak in comparison with the sound systems of English and German within the sphere of segments and suprasegments. The differential levels of the relationships between the individual/variant and the universal/invariant were specified and re-defined in the sound units connected to semantic, content component of language semiotic elements in the specific communicative processes.

Zástupca vedúceho projektu: prof. Ing. Július Zimmermann, CSc.

Poznámka: Finančne realizované na FF PU.

Spoluriešiteľská účasť:

Mgr. Eva Frühaufová, PhD.

KEGA 3/3001/2005 (2005 – 2008)

Komunikačno-interpretáčn a kognitívne kompetencie učiteľa a žiaka vo vyučovaní slovenského jazyka a literatúry

Spoluautorka projektu vo svojich príspevkoch analyzuje súčasný stav obsahu vzdelávania. Ponúka námety a informácie o efektívnejšom spôsobe vyučovania. Opisuje kľúčové kompetencie vo vyučovaní a ich význam pri transformácii vzdelávania do praktického života.

doc. Marián Andričík, PhD.:

VEGA (2006 - 2008) doc. Marián Andričík, PhD.:

Literatúra v medzikultúrnych vzťahoch.

Katedra slovenského jazyka a literatúry, Filozofická fakulta Prešovskej univerzity.

Katedra germanistiky

VEGA 1/3701/06 PD Dr. phil. habil. Mária Pápsonová doc. (2006-2011)

Dunaj ako fenomén európskej kultúry

Anotácia projektu

Istar, Dunaj, Danubius, Donau – názvy, ktorými sa po stáročia označovala druhá najväčšia európska rieka. Veľtok, ktorý raz ohraničoval a inokedy križoval územia kmeňov, ríš, kráľovstiev či štátov. Rieka, ktorá na jednej strane svojou veľkosťou po stáročia vytvárala prirodzenú hranicu medzi komunitami, na druhej strane bola dôležitým interkultúrnym kanálom.

Cieľom projektu je diachrónne a synchronne zamerané interdisciplinárne bádanie v dvoch líniách, ktoré sa budú vzájomne dopĺňať. Jeho výsledky sa zaradia do kontextu široko koncipovaného celoeurópskeho výskumu pod názvom *Hydronymia Europaea*. V oblasti lingvistiky pôjde o hydronomastický a toponomastický výskum, ktorý bude súčasťou pripravovaného medzinárodného výskumu (Rakúska akadémia vied Viedeň, Prof. Dr. I. Hausner). Literárnovedná časť predkladaného projektu sa bude zaoberať literárnymi textami po nemecky píšucich a hovoriacich autorov, pochádzajúcich z územia dnešného Slovenska, v ktorých sa objavuje motív Dunaja a jeho prítokov.

The project summary

Istar, Dunaj, Danubius, Donau – names marking the second largest European river for centuries. The main stream giving borders or crossing the territories of tribes, empires, kingdoms or states. On one hand, the river making a natural border between communities for centuries thanks to its size, on the other hand it was a significant intercultural channel. The goal of the project is diachronically as well as synchronically focused interdisciplinary research in two lines with their mutual intersection. Its results will be included in the context of a widely framed European research named *Hydronymia Europaea*. In the field of linguistics it is a hydronomastic and toponomastic research being a part of the prepared international research (Austrian Academy of Sciences Vienna, Prof. Dr. I. Hausner). Literary-critical part of the project will deal with literary texts of the German speaking and writing authors coming from the territory of today's Slovakia in which the motif of the Danube and its tributaries is reflected

Spoluriešiteľská účasť:

PaedDr. Ingrid Puchalová:

1/3711/06 (2006-2008)

Fenomén zla vsúčasnom umení pre deti a mládež

1/4722/07 (2007-2008)

Recepcia klasickej nemeckej literatúry na Slovensku v synchronickom a diachronickom pohľade.

Prof. PhDr. Ladislav Šimon, Csc.

1/4722/07 (2007-2008)

Recepcia klasickej nemeckej literatúry na Slovensku v synchronickom a diachronickom pohľade.

Mgr. Mária Zaváčanová, PhD., PhDr. Helena Medeová, CSc.

1/3701/06 (2006-2008)

Terminológia a odborný jazyk

PD Dr. phil. habil. Mária Papsonová

Účelová dotácia – 200 000 Sk MŠ SR

Preklad a vydanie Richentalovej Kroniky kostnického koncilu (1414-1418).

Preklad historického textu (cca. 170 strán manuskriptu) bol ukončený v januári 2008 a odovzdaný za účelom posúdenia a doplnenia odkazov, poznámok, registrov, výberu obrazového materiálu etc. spoluautorom (prof. Dr. František Šmahel – Historický ústav Českej akadémie vied v Prahe; Dr. Daniela Dvořáková – Historický ústav SAV v Bratislave) a vydavateľovi Dr. Pavlovi Dvořákovi. Kniha vyjde vo vydavateľstve RAK v Budmericiach v prvej polovici roku 2009.

Projekt KEGA – podaný - neschválený

?

Katedra germanistiky podala v roku 2008 aj projekt KEGA *German studies – online*, ktorý prešiel prvým kolom. Výsledky druhého kola zatiaľ nie sú známe.

Projekt sa zaoberá tvorbou a distribúciou e-learningových študijných materiálov /nemecká jazykoveda, nemecká literatúra a kultúra, didaktika nemeckého jazyka/ pre študentov nemeckého jazyka a literatúry na Katedre germanistiky Filozofickej fakulty UPJŠ v Košiciach, ako aj študentov iných univerzít a zriadením webovej stránky, na ktorej budú materiály prezentované. Webová stránka počíta tiež s vytvorením obrazového a zvukového korpusu, ktorý by dokumentoval život slovenských Nemcov u nás a mohol by slúžiť ako základ pre ďalší výskum tohto etnika.

KONČIACE PROJEKTY

Katedra pedagogickej psychológie a psychológie zdravia

RUG-UPJS (0/2002; 25/2006) (2003-2008) (Mgr. Chylová rod. Krokavcová)

Medicínsko-biologické, psychosociálne faktory súvisiace s funkčným statusom, subjektívnou pohodou a využívaním zdravotníckej starostlivosti v skupine pacientov trpiacich sklerózou multiplex

Katedra pedagogiky

Spoluriešiteľská účasť:

KEGA 3/4271/06 (2006-2008) Doc.PhDr. Jana Svetlíková, CSc.PdF UK Bratislava

Psychoedukácia- tvorba koncepcie štúdia a napísanie učebnice

Katedra aplikovanej etiky

VEGA 1/3601/06 (2006 – 2008) (doc. PhDr. Ľ. Vladyková, PhD.)

Morálno - filozofické implikácie netradičných ekologických vied v ekofilozofickom diskurze.

Katedra psychológie

VEGA 1/3652/06 (2006-2008) (prof. PhDr. Ladislav Lovaš, CSc.)

Sociálnopsychologické aspekty organizačných deviácií

KEGA 3/5210/07 (2007-2008) (PhDr. Beáta Rázová, PhD.)

Vzdelávací program pre výučbu psychologie morálky

Katedra romanistiky a klasickej filológie

VEGA 1/3701/06 (2006-2008) (doc. PhDr. František Šimon, CSc.)

Terminológia a odborný jazyk (konfrontácia slovenčina – cudzí jazyk)

Katedra anglistiky a amerikanistiky

KEGA 3/314805 (2005-2008) Mgr. Renáta Timková, PhD.

Spoločný európsky referenčný rámec pre jazyky a jeho aplikácia na učenie sa, vyučovanie a hodnotenie anglického odborného jazyka medicíny pri rozvíjaní a upevňovaní lingvistických jazykových kompetencií univerzitných študentov

Spoluriešiteľská účasť:

VEGA 1/3708/06 (2006-2008) Prof. PhDr. Ján Sabol, DrSc.

Invariantné a personálne fónické charakteristiky akustického rečového signálu a jeho všeobecnolingvistická, komunikačná, semiotická a kontrastívna analýza.

VEGA 1/3701/06 (2006-2008) Doc.PhDr. František Šimon, CSc.

Terminológia a odborný jazyk (konfrontácia slovenčina - cudzí jazyk)

ESF SOP LZ-2005/NP1-051 č. 11230100466 (2006-2008)

Transformácia prírodovedných študijných programov a ich poskytovanie v anglickom jazyku

ESF SOP LZ 2005/NP1-044 č. 11230100448 (2006-2008) Mgr. Renáta Panocová, PhD.

Rozvíjanie IKT a jazykových kompetencií v príprave budúcich učiteľov prírodovedných predmetov

VEGA č. 1/3714/06 (2006-2008) PaedDr. Alena Kačmárová, PhD. FHPV PU
Žánrová analýza diskurzov v inštitucionálnom prostredí

Príloha č. 2

Štatistika kategórií publikačnej činnosti za jednotlivé katedry za rok 2008

	KAaA	KAE	KFDF	KG	KPd	KPs	KPPaPZ	KR	KSSFaK	KSP	Spolu
AAA	1										1
AAB						2				2	4
ABA				2							2
ABB											0
ABC						2					2
ABD							3				3
ACB			1		2	2					5
ACC										1	1
ADC						1	6			1	8
ADD			1			1	1				3
ADE	1					5				5	11
ADF	3			2	7	4			2	1	19
AEC	14				2	3	1		3	1	24
AED	3	3	8	3	7	2	2		9	7	44
AEE	1	1									2
AEG						1	12				13
AEF										2	2
AEJ				2							2
AFA											0
AFB											0
AFC	1		4			5			6		16
AFD	2					5	2		9	3	21
AFE						1					1
AFF											0
AFG	3					4	17				24
AFH	2					15	15				32
BAB	1										1
BCB									2		2
BDA										1	1
BDD						1					1
BDF					1						1
BEC	3										3
BED					1						1
BEE					1						1
BEF					1						1
CAB									2		2

CAH									2		2
CDF				2							2
CED				1							1
DAI							2		2		4
EDI	3		3					2	3		11
EDJ			2						2		4
FAI	1					1			1		3
GHG					1						1
GII			1				2	1	3		7
											289
Spolu	39	4	20	12	23	55	63	3	46	24	289

Príloha č. 3

Citácie a ohlasy na vedecké a odborné práce za r. 2008 podľa jednotlivých katedier FF UPJŠ

Kód	Názov kategórie *	KAaA	KSSFk	KDFD	KR	KAE	KSP	KPPaPZ	KG	KP	Kped.	spolu
1	Citácie v zahraničných publikáciách registrované v citačných indexoch Web of Science a databáze SCOPUS	1						41		4		46
2	Citácie v domácich publikáciách registrované v citačných indexoch Web of Science a databáze SCOPUS			9				1				10
3	Citácie v zahraničných publikáciách neregistrované v citačných indexoch	5	18	3				8	3		5	42
4	Citácie v domácich publikáciách neregistrované v citačných indexoch	8	112	5		1	2	4	5	2	17	156
5	Recenzie v zahraničných publikáciách		1					3			1	5
6	Recenzie v domácich publikáciách			2				1				3
7	Umelecké kritiky zahraničné		8									8
8	Umelecké kritiky domáce											0
	Spolu	14	139	19	0	1	2	58	8	6	23	270

Príloha č. 4

Prednášková činnosť a postery pracovníkov FF UPJŠ za rok 2008

	Domáce akcie			Zahraniché akcie			Spolu prednášky		Spolu postery	
	VP	PP	PO	VP	PP	PO	VP	PP	PR	PO
KFDF	6	15	-	3	1	-	9	16	25	-
KAaA	-	11	-	2	9	-	2	20	22	-
KAE	3	-	-	-	-	-	3	-	3	-
KG	-	8	-	-	7	-	-	15	-	-
KPs	-	6	8	-	2	4	-	8	8	12
KPd	5	2	-	14	1	-	19	3	22	-
KPPaPZ	4	13	7	2	6	22	6	19	25	29
KSSFaK	2	7	-	7	-	-	9	7	16	-
KSP	3	13	1	-	7	1	3	20	23	2
KH	-	-	-	-	-					
KR	-	1	-	-	2	-	-	3	-	-
spolu	23	75	16	28	26	27	51	93	144	43